

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Fylgiskjal 1

6. mars 2019

Mál: 17/00872-116

Ummælissskjal til uppskot til løgtingslóg um fyrisiting av margfeldinum í náttúruni

Gevið gætur:

Nummur á lógargreinum, sum umrøddar verða í hoyringarsvarunum, eru í summum førum broytt samsvarandi broytingum, sum gjørdar eru í uppskotinum, síðan tað varð sent til hoyringar.

1. Almanamálaráðið

Almanamálaráðið hevur onga viðmerking til lógaruppskotið.

2. Fíggjarmálaráðið

Fíggjarmálaráðið hevur onga viðmerking til lógaruppskotið.

3. Yvirfriðingarnevndin

1. Viðvíkjandi § 61 um tvingsilssektir vísir Yvirfriðingarnevndin á, at tað í danskari lóggávu av rættartrygdarávum hevur verið siðvenja at fara fram við varsemi við atliti at fyrisitingarligum tvingsilssektum. Slíkar verða vanligar bara heimilaðar, tá ið heilt serligur tørvur er á effektivum eftirliti og handhevjan og talan annars er um brot, sum eru løtt at staðfesta og ikki bera rættarligan iva í sær.

Til 1

Sambært viðmerkingunum til § 61 eiga fyrisitingarligar tvingsilssektir bara at verða álagdar í førum, har ið serligur tørvur er á munadyggari stýring og handhevjan. Í tí sambandi vísa viðmerkingarnar eisini til orðið *kann* í lógartekstinum. Sambært viðmerkingunum til § 61 eiga tvingsilssektir bara at verða álagdar, tá ið talan er um viðurskiftir, sum eru løtt at staðfesta.

Samanumtikið verður mett, at tað nettupp í náttúruverndarmálum kann vera serligur tørvur á munadyggari stýring og handhevjan.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

2. Viðvíkjandi § 61, stk. 3, sum ásetur, at *kravið er tvingilsgrundarlag fyri úttøku*, vísir Yvirfriðingarnevndin á, at tað í mun til § 478, stk. 2, í rættargangslógini hevði verið betri at ásett, at *krøvini kunnu krevjast inn við panting*.

Til 2

Tilmælið verður tikið til eftirtektar, og § 59, stk. 2, og § 61, stk. 3, verða broyttar samsvarandi.

3. Yvirfriðingarnevndin vísir á, at lógaruppskotið ikki hevur reglur um kærur, og vísir í tí sambandi á, at tað er óheppið, um ósemjur um grundarlagið fyri tvingilssektum enda í fútarættinum, í sambandi við at tvingilssektir verða innkravdar.

Til 3

Landsstýrismaðurin kann sambært § 52 áseta reglur um kærur, og at avgerðir eftir lógini og reglum ásettum við heimild í lógini bara skulu kunna kærast til ávísa kærunevnd. Uppskot um broyting í lögtingslóg um kærunevnd í lendismálum hevur verið til hoyringar og verður ætlandi lagt fyri tingið saman við uppskotinum til náttúrumargfeldislóg. Kærumál eftir náttúrumargfeldislógini verða tí ætlandi fevnd av kærureglunum í tí víðkaðu lögtingslógini, sum fer at eita lögtingslóg um kærunevnd í náttúru-, umhvørvis- og lendismálum. Harumframt hevur landsstýrismaðurin heimild at áseta nærri kærureglur í kunngerð, sbr. § 52.

4. Viðvíkjandi § 62 vísir Yvirfriðingarnevndin á, at ásetingin, mótsett galdandi náttúrufriðingarlóg, heimilar fongsulsrevsing, eisini fongslu í meira enn fyra mánaðir. Í tí sambandi verður mælt til at áseta, at rættarmál um revsing fyri brot á lógina skulu viðgerast sum lögreglumál, so at tað verður møguligt at avgreiða sektarmál við fráverudómi og sektarsamtykt eftir kapitli 81 í rættargangslógini. Víst verður til § 721, stk. 1, nr. 1, í rættargangslógini. Føroya landfúti hevur mælt til somu áseting.

Til 4

Tilmælið, sum eisini samsvarar við tilmælið hjá Føroya landfúta, verður tikið til eftirtektar, og ásett verður sum nýtt stk. 3:

Stk. 3. Mál um brot á tær í stk. 1 nevndu ásetingarnar og ásetingar við heimild í teimum í stk. 1 nevndu ásetingunum verða viðgjörd sum lögreglumál. Tvingilsstiltøkini í kapitli 72 og 73 í rættargangslógini verða brúkt sum í ríkisákæramálum

5. Viðvíkjandi § 64, sum ásetur, at mál, sum eru til viðgerðar hjá verandi friðingarmyndugleikum eftir náttúrufriðingarlógini, tá ið lógin kemur í gildi, verða viðgjörd og avgjörd eftir higartil galdandi reglum, og viðmerkingunum til § 64, sum siga,

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

at hesi málini skulu viðgerast av verandi friðingarmyndugleikum, sigur Yvirfriðingarnevndin, at hon heldur ta ætlaðu skipanina vera óhepna.

Yvirfriðingarnevndin skjýtur í staðin upp eina skiftisskipan, har tann nýggi fyrisitingarmyndugleikin, tá ið lógin kemur í gildi, yvirtekur málsviðgerðina av øllum málum.

Til 5

Tað verður mett at vera best, at mál, sum eru í gongd, verða liðugviðgjørð, har ið tey eru byrjað, og tí verður tilmælið ikki tikið til eftirtektar.

4. Landsverk

Landsverk heldur tørv vera á lógini, men vísir á, at tað helst gongur rúm tíð, áðrenn eitt nóg dygt vitanargrundarlag er fingið til vega. Tó kunnu stovnar beinanvegin taka fyrilitsskylduna til sín. Landsverk metir tað vera ein fyrisitingarligan fyrimun, at tað verða fakfólk, sum fara at sita fyri loyvisheimildunum hjá friðingarmyndugleikum.

5. Føroya kærustovnur

1. Viðvíkjandi § 52 vísir Føroya kærustovnur á, at einki sæst í uppskotinum um, hvørjar avgerðir, ið skulu kunna kærast til eina møguliga kærunevnd, hvør ið skal kunna kæra, hvussu nógvar og umfatandi kærurnar kunnu væntast at fara vera, hvør ið skal manna eina møguliga kærunevnd, um Føroya kærustovnur skal hava skrivstovuvirksemið hjá eini møguligari kærunevnd um hendi, og hvat ið kostnaðurin av eini møguligari kærunevnd verður.

Til 1

Landsstýrismaðurin kann sambært § 52 áseta reglur um kæru, og at avgerðir eftir lógini og reglum ásettum við heimild í lógini bara skulu kunna kærast til ávísa kærunevnd.

Uppskot um broyting í løgtingslóg um kærunevnd í lendismálum hevur verið til hoyringar og verður ætlandi lagt fyri tingið saman við uppskotinum til náttúrumargfeldislóg. Kærumál eftir náttúrumargfeldislógini verða tí ætlandi fevnd av kærureglunum í tí víðkaðu løgtingslógini, sum fer at eita løgtingslóg um kærunevnd í náttúru-, umhvørvis- og lendismálum. Harumframt hevur landsstýrismaðurin heimild at áseta nærri kærureglur í kunngerð, sbr. § 52.

6. Føroya náttúru- og umhvørvisfelag (FNU)

1. Føroya náttúru- og umhvørvisfelag (FNU) mælir til at nágreina, at náttúran hevur eginvirði, sum ikki er treytað av vinnuligari úrtøku, at lýsa týðningin, sum náttúran hevur

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

fyrir samleika, mentan, heilsu, sosiala vælferð og lívsgóðsku, og at staðfesta, at framtíðarættarlið skulu hava eins góðar móguleikar og undanfarin at njóta ágóðar úr náttúruni

Til 1

Lógaruppskotið tryggjar, at náttúrumargfeldið verður vart, eisini uttan at tað er treytað av nyttuvirðinum fyri menniskjur. Hetta verður mettt at vera týdningarmikið, bæði tí at náttúran hevur eginvirði, men eisini tí at tað ikki er vist, at vit kenna alt nyttuvirðið, sum eitt ávíst náttúruilfeingi kann hava fyri menniskjur.

Við atliti at endamálinum um at røkja náttúrumargfeldið verður ikki mettt, at tað nýtist at vera nøkur andsøgn ímillum eitt sokallað antroposentriskt útgangsstøði fyri at røkja náttúruna, t.e. at náttúran verður virðismett við støði í tørvinum hjá menniskjum, og sokallaða biosentriska hugsan, sum hevur eginvirðið hjá náttúruni sum útgangsstøði. Tí sama hvørjar grundir vit hava fyri at røkja margfeldið, eru menniskjur bundin at náttúruni fyri at kunna yvirliva og skapa virðir, og náttúran hevur eisini stóran týdning fyri sinnisliga og kropsliga heilsu og fyri menning av mentan og samleika.

Í endamálsásetingini í lógini verður staðfest, at menniskjur eru treytað av náttúruni, við tað at hon er grundarlagið undir virkseimi, mentan, heilsu og trivnaði. Verða tað lívfrøðiliga, landslagsliga og jarðfrøðiliga margfeldið og tær vistfrøðiligu tilgongdirnar røkt, fer náttúran framhaldandi at kunna veita menniskjum sokallaðar vistskipanartænastur, t.e. ágóðar og fyrimunir, sum menniskjur hava av vælvirkandi vistskipanum.

2. Føroya náttúru- og umhvørvisfelag mælir frá at brúka orðingar sum *miðast skal eftir* og *rímiligt*. Verður orðið *rímiligt* brúkt, verður mælt til at nágreina hugtakið, so at tað kann staðfestast, hvat ið er rímiligt og ikki.

Til 2

Orðingin *miðast skal eftir* verður brúkt í sambandi við fyrisitingarmiðini í §§ 4 og 5. Endamálið við orðingini er at gera greitt, hvat ið tað yvirskipaða endamálið er, tá ið sitið verður fyri náttúrusløgum, vistskipanum og dýra- og plantusløgum. Ásetingarnar eru yvirskipaðar og áleggja ongum nakrar beinleiðis skyldur, men hava týdning fyri lógartulking og meting eftir náttúrumargfeldislógini og øðrum lógum, og tá ið nýggjar reglur verða gjørdar.

Aftur at tí verður orðingin *miðast skal eftir* brúkt í sambandi við meginregluna um fyrivarni í § 9, og í tí sambandi sipar orðingin til, hvørjum ið tað yvirskipað skal miðast eftir, tá ið avgerð verður tikin, hóast nøktandi vitan ikki er til taks um, hvørji árin ið

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

avgerðin kann hava á náttúruna. Orðingin er vald tilvitað, og tí verður hetta tilmælið ikki tikið til eftirtektar.

Viðvíkjandi orðinum *rímiligt* er at siga, at orðið í stóran mun endurspeglar andan í lógini. Lógin byggir á eina pragmatiska hugsan um, at vit røkka longst á náttúruverndarleið við rímiligum krøvum og eini hugburðsbroyting, sum frá líður. Hetta tilmælið verður heldur ikki tikið til eftirtektar.

3. Føroya náttúru- og umhvørvisfelag mælir til at banna innflutningi av ílegutillagaðum verum (GMO) í lógini.

Til 3

Ílegutillagaðar lívverur eru í útgangsstøðinum at rokna sum fremmandar í mun til føroyska náttúru, sbr. § 3, nr. 2. Landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um innflutning og útseting av livandi ella lívførum fremmandum lívverum, sbr. § 26, stk. 4, og § 28, stk. 2.

Nevnast kann, at grannalondini hava serliga lóggávu um ílegutøkni. Fingu Føroyar slíka lóggávu, sum ásetti fyri náttúrumargfeldið nøktandi reglur fyri ílegutillagaðum verum, kundu slíkar verur verið undantiknar náttúrumargfeldislógini, sum tær t.d. eru undantiknar tí norsku *naturmangfoldloven*.

4. Føroya náttúru- og umhvørvisfelag vísir á, at orðingin *umhvørvisgóð tøkni* í yvirskriftini yvir § 13 er ikki er hókandi. Mælt verður til bara at skriva *tøkni*.

Til 4

Heitið *tøkni* verður ikki mett at lýsa meginregluna í § 13 nóg væl. Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

7. Føroya urtagarðsfelag

1. Føroya urtagarðsfelag vísir á, at lógin kann hugsast at ávirka móguleikarnar hjá urtagarðsáhugaðum munandi, alt eftir hvussu hon er ætlað at fara at virka. Í tí sambandi biður felagið um eina frágreiðing um, hvussu lógin fer at verða umsitin. Felagið vil hava greiðu á, hvussu eftirlits- og góðkenningararbeiðið verður skipað, hvørjir førleikar ið mettir verða at vera neyðugir, hvussu ymisk áhugamál og sjónarmið verða tikin við í viðgerðini, og hvussu tað verður tryggjað, at nøkur nytta er í teimum ætlaðu tiltøkunum. Felagið vísir á, at tað er ov seint at fara at hugsa um, hvussu lógin skal umsitast, tá ið hon er komin í gildi.

Til 1

Tann ætlaði umsitingarligi leisturin við atlitum at plantum kann tíverri tykjast ógreiður í uppskotinum, sum sent varð til hoyringar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tað er umráðandi at gera greitt, at forboðið í § 26 fyri at flyta inn lívverur uttan loyvi bara er hugsað sum eitt útgangsstøði, og at kunngerðarheimildirnar hjá landsstýrismanninum sbrt. stk. 4 tí eru avgerandi.

Sbrt. § 26, stk. 4, kann landsstýrismaðurin áseta, at ávísar lívverur ella bólkar av lívverum skulu kunna flytast inn uttan loyvi eftir náttúrumargfeldislógini. Tá ið talan er um plantur, hevur landsstýrismaðurin havt í hyggju at brúka hesa heimildina og at hava kunngerð hesum viðvíkjandi klára, tá ið lógin kemur í gildi. Í kunngerð hevur ætlanin verið at koppa útgangsstøðinum eftir § 26, stk. 1, á, soleiðis at plantur í útgangsstøðinum frítt skulu kunnu flytast inn. Landsstýrismaðurin kundi so, somuleiðis í kunngerð, ásett undantøk frá undantakinum fyri ávísar plantur, um tað varð mett at vera neyðugt til at verja lívfrøðiligt margfeldi, og eisini ásett forboð fyri at flyta ávísar lívverur inn. Tá ið talan er um plantur, hevur landsstýrismaðurin havt í hyggju at brúka hesa heimildina í førum, har ið tøk vitan bendir á, at innflutningur kann bera í sær váða fyri munandi óhepnum avleiðingum fyri tað lívfrøðiliga margfeldið.

Hesi viðurskiftini verða umrødd í viðmerkingunum til § 26 sum møguleikar, tá ið talan er um plantur. Í stuttum hevur ætlanin verið við heimild í stk. 4 at gera undantak fyri plantur, men eisini at seta møgulig forboð fyri ávísam plantum, har ið væl grundaður illgruni er um, at tær bera í sær váða fyri munandi óhepnum avleiðingum fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Tað fer at liggja á náttúruvafyrisingini at gera neyðugar fakligar metingar og skipa fyri kanningum hesum viðvíkjandi.

Í sambandi við viðgerðina av innkomnum hoyringarsvørum er landsstýrismaðurin komin eftir, at tað er greiðari at áseta tað ætlaða undantakið fyri landlivandi plantur beinleiðis í lógini, og tí verður í § 26 ásett sum nýtt stk. 5:

Stk. 5. Uttan so at landsstýrismaðurin í kunngerð hevur ásett annað, krevst einki loyvi eftir hesi lógini at flyta inn landplantur og lívfrøðilig plantuverndarevnrir.

8. Mentamálaráðið

Mentamálaráðið sigur seg taka undir við, at tað við náttúrumargfeldislógini verða settir greiðir lógarkarmar fyri, hvussu sitið verður fyri náttúruni í Føroyum. Mentamálaráðið heldur ásetingarnar í lógarkapitli 5 um økisvernd vera skilagóðar.

9. SEV

1. Viðvíkjandi § 52, sum ásetur, at landsstýrismaðurin kann áseta reglur um kærur, og at avgerðir eftir náttúrumargfeldislógini og reglum ásettum við heimild í náttúrumargfeldislógini bara

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

skulu kunna kærast til ávísa kærunevnd, mælir SEV til, at tað verður nágreinað í lógini, hvussu kærunevndin er samansett, og at nevndin eigur at vera politiskt óheft. Somuleiðis verður mælt til, at § 52 verður orðað við ásetingum um kæru og hvussu kærunevndin verður mannað.

Til 1

Landsstýrismaðurin kann sambært § 52 áseta reglur um kæru, og at avgerðir eftir lógini og reglum ásettum við heimild í lógini bara skulu kunna kærast til ávísa kærunevnd.

Uppskot um broyting í løgtingslóg um kærunevnd í lendismálum hevur verið til hoyringar og verður ætlandi lagt fyri tingið saman við uppskotinum til náttúrumargfeldislóg. Kærumál eftir náttúrumargfeldislógini verða tí ætlandi fevnd av kærureglunum í tí víðkaðu løgtingslógini, sum fer at eita løgtingslóg um kærunevnd í náttúru-, umhvørvis- og lendismálum. Harumframt hevur landsstýrismaðurin heimild at áseta nærri kærureglur í kunngerð, sbr. § 52.

2. Viðvíkjandi byggimálum, sum higartil hava verið avgreidd eftir náttúrufriðingarlógini, heldur SEV tað vera ógreitt, hvussu hesi málini fara at verða avgreidd frameftir.

Til 3

Ásetingarnar í fyrsti parti í galdandi náttúrufriðingarlóg um bygging og onnur inntriv í náttúruna verða varðveittar, tá ið náttúrumargfeldislógin kemur í gildi. Hetta tí at hesi viðurskiftini ikki verða mett at hóska natúrliga saman við evnisøkinum fyri náttúrumargfeldislógina. Sum nevnt í teimum almennu viðmerkingum, verður mælt til, at hesi viðurskiftini sum frá líður verða fevnd av nýggjari planlóggevni.

10. Ferðavinnufelagið

1. Ferðavinnufelagið ber ótta fyri, at ásetingin um meginregluna um fyrivarni í § 9 gevur fyrisitingarmyndugleikanum ov víðar heimildir at seta fyrisitingartiltøk í verk, tá ið vitan trýtur. Ferðavinnufelagið ber ótta fyri, at ásetingin kann fara at virka sum ein blankakekkur, tá ið tað ikki ber til at lúka vitanarkravið, og mælir til at leggja upp fyri hesum í tí endaliga lógaruppskotinum.

Til 1

Útgangsstøðið eftir lógaruppskotinum er, at fyrisitingin skal grunda sínar avgerðir á so dygt vitanargrundarlag sum gjørligt. Valdar óvissa um avleiðingarnar fyri náttúru og umhvørvi, skal fyrisitingin í síni meting leggja dent á hesa óvissuna, soleiðis at avgerðin leggur upp fyri, at tað slepst undan *munandi* skaða á náttúrumargfeldi, sbr. § 9, 1. pkt.

Sambært § 9, 2. pkt., skulu myndugleikarnir ikki brúka vitanartrot sum grundgeving fyri útseta ella lata vera við at seta fyrisitingartiltøk í verk, um *vandi* er fyri *álvarsligum ella óbótaligum*

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

skaða á náttúrumargfeldið. Skyldan eftir 2. pkt. kann bæði vera virkin, t.d. at seta eitt verndartiltak í verk, og meira óvirkin, t.d. at nokta fyri virksemini, sum søkt er um loyvi til, ella at leggja treytir við loyvi til slíkt virksemini.

Havast skal í huga, at meginreglan um fyrivarni í § 9 er ein av fleiri meginreglum, sum sambært § 7 í uppskotinum skulu havast sum *leiðreglur*, tá ið almennur myndugleiki verður útintur. At meginreglan skal galda sum leiðregla, ber í sær, at hon ikki í øllum førum verður avgerandi í viganini millum umhvørvisfyrilit og onnur fyrilit og virðir.

11. Handilsvinnufelagið

Handilsvinnufelagið sigur seg serliga vera áhugað í ásetingunum, sum hava við innflutning at gera, men hevur yvirskipað ikki viðmerkingar til uppskotið. Handilsfelagið sigur seg vænta at verða hoyrt, tá ið nærri reglur viðvíkjandi innflutningi av livandi verum verða ásettar í kunngerð.

12. Kommunufelagið

1. Kommunufelagið sigur seg taka undir við leistinum, sum uppskotið er tilevnað eftir, men metir eina tíðarhóskandi planlóg at vera eina fyritleykt fyri náttúrumargfeldislógini. Víst verður á, at við galdandi lóg um býarskipanir og byggisamtykir koma teir nýggju hugsanar- og arbeiðshættirnir inn í eina gamla og ótíðarhóskandi skipan, og at hetta fer at hava óhepnar avleiðingar og óneyðugar avbjóðingar við sær. Samanumtikið mælir Kommunufelagið tí til at raðfesta eina nýggja planlóg fremri enn náttúrumargfeldislógina, av tí at ein slík lóg verður mett at vera ein fyritleykt fyri, at náttúrumargfeldislógin fer at virka eftir ætlan.

Til 1

Landsstýrismaðurin hevur í hyggju at fáa til vega bæði nýggja náttúruverndarlóggávu og nýggja planlóggávu, men av tí at talan í báðum førum er um arbeiði, sum krevur stóra arbeiðsorku, hevur landsstýrismaðurin valt fyrst at avgreiða náttúrumargfeldislógina og síðan at fara undir nýggja planlóggávu. Samsvarandi hesi politisku raðfestingini verður náttúrumargfeldislógin avgreidd fyrst.

Landsstýrismaðurin hevur tó valt at strika kapittulin um útvald náttúrusløg.

2. Viðvíkjandi meginregluni um vitanargrundarlagið í § 8, sum ásetur, at sitast skal fyri náttúrumargfeldinum við støði í skrásettari og tøkari vitan, vísir Kommunufelagið á, at tað longu er greitt, at henda vitanin, sum sambært felagnum er ein fyritleykt fyri, at lógin kann virka, ikki er tøk í dag. Av tí at uppskotið somuleiðis fevnir um eina fyrilitsskyldu, heldur Kommunufelagið vanda vera fyri, at lógin fær óneyðuga darvandi ávirkan á framburð í teimum lokalu økjunum í Føroyum.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 2

Vitanarkravið sambært § 8 fevnir fyrst og fremst um tøka vitan. Tað er tí umráðandi, at farið verður undir miðvíst arbeiði at skráseta og kortleggja ta føroysku náttúruna og gera vitanina atkomandi hjá myndugleikum og almenningi. Hetta verður fyrst og fremst ein landsuppgáva. Umhvørvisstovan fekk longu á fíggarlógini fyri 2018 játtan til náttúrufyrisiting, og fyrireingar at leggja lunnar undir miðvísa náttúruskráseting eru farnar í gongd.

Fyrilitsskyldan eftir § 6 geldur fyri øll, t.e. eisini fyri onnur enn almennar myndugleikar, og fevnir m.a. um eina skyldu at royna at kunna seg við, hvørji náttúruvirðir ið kunnu fáa skaða. Tað er serliga, tá ið myndugleikarnir syrgja fyri, at vitan um náttúrumargfeldi er tøk og lætt atkomandi, at tað eigur at kunna væntast, at roynt verður at kunna seg við slíka vitan.

Umframt skylduna at royna at kunna seg við náttúruvirðir fevnir fyrilitsskyldan í § 6 um eina skyldu at gera tað, sum rímligt er, til at tað slepst undan, at náttúrumargfeldið verður fyri skaða. Hvat ið er rímligt, veldst serliga um, hvat slag av virkseimi ið talan er um, hvussu væl grundað nyttuendamál virkseimið hevur, hvussu stórt virkseimið er í vavi, hvussu stóran skaða tað kann gera, um stórar útreiðslur eru knýttar at tí at hava fyrilit fyri náttúruvirðunum, og um skaðin er neyðugur, ella um viðkomandi lættliga hevði kunnað rokkið sínum endamáli á annan hátt. Tað hevur eisini týdning, um virkseimið ávirkar hótta ella viðkvæma náttúru. Aftur at tí má dentur leggjast á, hvussu góða og atkomandi kunning myndugleikarnir hava veitt.

Hóast samsvar kann vera millum meginreglurnar í §§ 8 til 12 og tað, sum sambært § 6 kann metast at vera framferð við fyriliti, galda meginreglurnar ikki beinleiðis fyri privat, men sum leiðreglur hjá almennum myndugleikum, sbr. § 7.

Samanumtikið verður ikki mett, at vandi er fyri, at lógin orsakað av vitanargrundarlagnum hjá almennum myndugleikum eftir § 8 og fyrilitsskylduni hjá øllum eftir § 6 fer at virka óneyðuga darvandi á framburð í teimum lokalu økjunum í Føroyum.

3. Kommunufelagið mælir til at geva skráseting og innsavning av vitan um føroyska náttúru munandi hægri politiska raðfesting og at ein munagóð peningaupphædd verður raðfest til hetta endamálið. Av tí at Kommunufelagið metir vitan um náttúruna at vera eina fyritleyt fyri, at lógin kann virka, mælir felagið landsmyndugleikanum til at umhugsa, um ikki ein ávís nøgd av vitan eigur at vera tøk, áðrenn lógin verður sett í verk.

Til 3

Valdur er ein leistur, har ið teir ymsu tættirnir í lógini verða settir í gildi við fyriliti fyri, at vitanargrundarlagið í fyrstu syftu er avmarkað, men eisini við tí fyri eyga at gera fólk og myndugleikar tilvitað um týdningin av náttúruskráseting og alsamt at eggja til ein hugsanarhátt, har ið vitan verður sett í fremstu røð, tá ið støða skal takast til inntriv í náttúruna. Hugsanin er, at byrjað verður í smáum, men at tað alsamt verður miðað eftir at røkka einum

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

dyggari vitanarstigi. Umhvørvisstovan fekk longu á fíggjarlógini fyri 2018 játtan til náttúrufyrisiting, og fyrireikingar at leggja lunnar undir miðvísa náttúruskráseting eru farnar í gongd.

4. Kommunufelagið metir lógaruppskotið at vera rættiliga teoretiskt og ivast, hvussu sitast skal fyri lógini í verki. Tí mælir felagið til, at tann politiska skipanin setur munandi peningaupphæddir av til at seta lógina í verk, útbúgva fólk og gera vegleiðingar. Felagið metir ikki tað, sum sambært uppskotinum verður mettt neyðugt at seta av til hesi endamálini, at vera nøktandi.

Til 4

Av tí at uppskotið kann tykjast torskilt, er tað avgerandi neyðugt, at dyggar og greiðar vegleiðingar verða gjørdar, sum leggja fyrisitarum lag á, hvussu ásetingarnar í lógini verða brúktar verki. Hugsanin er, at slíkar vegleiðingar í mestan mun eiga at vera tøkar, tá ið lógin kemur í gildi. Eisini kann tað hugsast, at skipað verður fyri skeiðum fyri teimum, ið skulu brúka lógina í verki.

5. Kommunufelagið vísir til frágreiðing, sum tað norska kommunufelagið, KS, gjørdi saman við Norsk Institutt for Naturforskning í 2013. Sambært frágreiðingini høvdu 77 % av teimum norsku kommunum upp í eitt fulltíðarstarv knýtt at arbeiði við naturmangfoldloven. Kommunufelagið førir fram, at sambært niðurstøðunum í tí norsku frágreiðingini hava norskar kommunur verið noyddar at brúka munandi størri orku til at sita fyri lógini, enn roknað varð við av fyrstan tíð. Kommunufelagið sigur seg ikki ivast í, at tað sama fer at gera seg galdandi í Føroyum, við tað at lógin fer at seta munandi fleiri krøv til málsviðgerð enn sett verða í dag.

Til 5

Mett verður ikki, at viðurskiftini í Føroyum og Noregi kunnu samanberast so beinleiðis, tí norsk náttúrufyrisiting er, og var eisini framman undan naturmangfoldloven, á allan hátt munandi meira framkomin enn føroysk náttúrufyrisiting kann væntast at gerast í bræði.

Tá ið leisturin við tí norsku naturmangfoldloven sum fyrimynd varð valdur, var tað frá byrjan ein ásannað fyritleyt, at tann føroyska lógin og fyrisitingin av henni máttu lagast til ein annan veruleika enn tann norska. Tí hóast avbjóðingarnar á mangan hátt líkjast, tá ið um náttúruvernd ræður, eru Noreg og Føroyar ógvuliga ymisk, tá ið um umsitingarorku, náttúruskráseting og náttúrufyrisitingarligar royndir ræður. Tað er ein eyðsædd fyritleyt fyri lógaruppskotinum, at føroysk náttúruvernd enn er á byrjanarstigi.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Endamálið við uppskotinum er fyrst og fremst at kjølfesta nøkur týðandi náttúrufyrilit og at útvega nøkur hent verndaramboð, sum sum frá líður kunnu lyfta føroyska náttúruvernd, náttúrufyrisiting og náttúrutilvitan upp á hægri stig. Lógaruppskotið byggir á eina grundleggjandi meginreglu um vitanargrunndaða náttúrufyrisiting, men mett verður ikki, at lógaruppskotið frá byrjan fær kollveltandi umsitingarligar avleiðingar. Hugsanin er heldur, at almennir myndugleikar, sum varða av føroyskari náttúru, so líðandi fara at taka við størri fyrisitingarligum skyldum, so hvørt sum vitanin um náttúruvirðini veksur í vavi og tann nýggja náttúrufyrisitingin mennist og fer at brúka amboðini í lógini í verki.

13. Heilsufrøðiliga starvsstovan

14.1 Veterinerdeildin

1. Veterinerdeildin mælir frá, at landsstýrismaðurin, sum varðar av náttúrumargfeldislógini, fer inn um geiran hjá landsdjóralæknanum, sum er hægsti veterineri myndugleiki í Føroyum, tá ið um innflutning og flutning av djórum ræður.

Til 1

Verndarfyrilitini sambært uppskotinum til náttúrumargfeldislóg snúgva seg fyrst og fremst um náttúrumargfeldi, og hóast hesi fyrilitini kunnu umskarast við veteriner fyrilit fyrri djóraheilsu, eru tey í útgangsstøðinum øðrvísi og breiðari. Tí er ásett í § 29, stk. 2, í uppskotinum, at metingar eftir kapitli 4 um fremmandar lívverur *ikki* skulu fevna um fyrilit fyrri lívi og heilsu hjá plantum, dýrum og fólki, sum eru fevnd av aðrari lóggávu.

Í § 26, stk. 1, 2. pkt., í uppskotinum er ásett, at loyvi ikki krevst eftir náttúrumargfeldislógini at flyta inn dýr, sum eru fevnd av ásetingum í ella við heimild í løgtingslóg um innflutning og hald av vandamiklum djórum o.ø. Sum nevnt í teimum serligu viðmerkingunum til § 26, er innflutningur av sonevndum *eksotiskum dýrum* í útgangsstøðinum forboðin sambært reglum ásettum við heimild í løgtingslóg um innflutning og hald av fremmandum dýrum o.ø. Eksotisk dýr fevna sambært hesum reglunum um súgdýr (Mammalia), fugl (Aves), skriðdýr (Reptilia), paddur (Amphibia), fisk (Chondrichthyes og Osteichthyes) og ryggleys dýr (Invertebrata), sum ikki natúrliga hoyra heima í føroysku náttúruni. Heilsufrøðiliga starvsstovan, sum umsitur lóggávuna, kann bara geva undantaksloyvi, tá ið talan er um eksotisk dýr, sum ikki kunnu verða m.a. føroyskum gróðri og føroyskum dýralívi at skaða, verða tey slept leys í náttúruni. Av tí at tað eftir galdandi skipan er venja fyrri strangari fyrisiting við atlit at innflutningi av fremmandum sløgum, verður mett, at fyrilitini fyrri tí lívfrøðiliga margfeldinum eru so væl vard, at tað ikki er neyðugt at krevja loyvi eftir náttúrumargfeldislógini eisini.

Samanumtikið verður ikki talan um, at landsstýrismaðurin, sum varðar av náttúrumargfeldislógini, fer inn um geiran hjá landslæknanum, tá ið ræður um innflutning av dýrum.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

2. Veterinerdeildin vísir á, at stórir tórvur er á reglum fyri innflutningi av mold og plantum við mold, og sóknast eftir reglum fyri hesum í lógaruppskotinum. Víst verður á, at uppi í mold kunnu hanga smáverur og kykt, sum kunnu verða margfeldinum í náttúruni at skaða, og tí verður mælt til at taka hesi viðurskiftini við í náttúrumargfeldislógina.

Til 2

Sambært fyrilitskravinum í § 25, stk. 1, í uppskotinum skal tann, sum hevur ábyrgdina, tá ið livandi ella lívførar lívverur verða settar út í umhvørvið, fram við fyriliti og, alt tað er gjørligt, royna at forða fyri, at útsetingin fær óhepnar avleiðingar fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Sambært § 25, stk. 2, skal tann, sum fer undir virksemi ella tiltak, sum kann hava við sær, at livandi ella lívførar lívverur spjaðast ella sleppa út, hagar ið tær ikki liva natúrliga, í rímiligan mun taka stig til at forða fyri, at hetta hendir. § 25, stk. 4, gevur landsstýrismanninum heimild at áseta reglur um virksemi og tiltøk, sum kunnu hava við sær serligan vanda fyri, at lívverur, sum ikki liva natúrliga á einum stað, spjaðast ella ótilætlað sleppa út, og um fráboðanarskylduna eftir § 25, stk. 3. Nærri reglur um fremmandar lívverur verða ætlandi í samráð við fakkunnleikan í náttúrufyrisingini á Umhvørvisstovuni ásettar í kunngerð.

Til samanberingar kann vísast til ta norsku kunngerðina um fremmandar lívverur (FOR-2015-06-19-716). § 24 í tí norsku kunngerðini snýr seg um krøv um atgerðir móti møguligum vektorum og spjaðingarleiðum hjá fremmandum lívverum og ásetur í samsvari við § 25, stk. 2, í lógaruppskotinum eina skyldu at fremja fyrirbyggjandi atgerðir til at forða fyri, at fylgilívverur spjaðast. Plantur, moldklumpar við plantum og bingjur við plantum kunnu t.d. hava skaðiligar fremmandar lívverur við sær, og fyri tey, sum flyta plantur inn, ber kravið um fyrirbyggjandi atgerðir eftir tí norsku kunngerðini tí í sær, at mannagongdir verða settar í verk fyri kanningum til at finna slíkar lívverur. Uppskotið til náttúrumargfeldislóg gevur landsstýrismanninum heimild at áseta slíkar reglur, sbr. § 25, stk. 4.

3. Veterinerdeildin mælir til at brúka annaðhvørt orðið *dýr* ella orðið *djór* allastaðni.

Til 3

Lógaruppskotið brúkar burturav orðið *dýr*, men fær sum vera man ikki broytt navnið á aðrari lóggávu og stovnum, sum bera orðið *djór* í sær.

Nevnast kann, at bæði Móðurmálsorðabókin og skúlabøkur væl oftari brúka *dýr* enn *djór*. Tað æt *dýr* á fornnorrønnum og eitur enn so á føroyskum. Hóast bæði sniðini finnast í føroyskum í dag, hevur orðið *dýr* samanumtikið verið mett at vera hepnari.

13.2 Aliumsitingin

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

1. Aliumsitingin lesur §§ 4-14 í kapitli 2 í uppskotinum sum heimildir at gera árinmetingar, men heldur tað vera ógreitt, hvør myndugleiki ið skal umsita árinmetingar sambært ásetingum í kapitli 2.

Til 1

Ásetingarnar í kapitli 2 í uppskotinum eru ikki heimildir at gera árinmetingar, men almennar reglur um burðardygt brúk. Meginreglurnar í §§ 8-12 sum skulu havast sum leiðreglur, tá ið almennur myndugleiki, sum ber við náttúrumargfeldi, verður útintur. Almennur myndugleiki, sum hevur ávirkan á náttúrumargfeldi, verður ikki fyrst og fremst útintur sambært náttúrumargfeldislógini, men sambært aðrari lóggávu, t.d. planlóggávu og geiralóggávu sum alilóggávuni.

Heilsu- og innlendismálaráðið hevur ábyrgdina av kapitli 2, og ein týðandi uppgáva fer eisini at liggja á náttúrufyrisitingini at kunna og leiðbeina almennar myndugleikar um, hvussu ásetingarnar verða brúktar, og at virka fyri, at metingarnar, sum gjørdar verða, eru nøktandi.

2. Aliumsitingin sóknast eftir eini heimild í lógaruppskotinum at krevja árinnskanningar, t.d. at loyvishavar í alivinnuni skulu kanna møgulig árin av alingini.

Til 2

Uppskotið til náttúrumargfeldislóg setur yvirskipað vitanarkrøv, men mett verður ikki, at uppskotið eigur at bera í sær eina almenna heimild at krevja árinnskanningar. Ítøkiligar reglur um árinnskanningar kunnu verða ásettar í geiralóggávu, umframt at ein komandi planlóg eigur at hava reglur um árinmetingar.

3. Aliumsitingin heldur tað vera tørført at síggja, um § 26 í uppskotinum fevnir um innflutning av verum til aling, og um § 26, stk. 2, gevur heimild til at krevja árinmetingar í sambandi innflutning av slíkum verum. Aliumsitingin heldur tað eisini vera tørført at síggja, um samanhangur er millum § 26 og ásetingarnar í kapitli 2 í uppskotinum.

Til 3

Útgangsstøðið eftir § 26, stk. 1, 1. pkt., er, at tað krevst loyvi eftir náttúrumargfeldislógini til at flyta livandi ella lívførar lívverur inn í landið. Á § 26, stk. 1, 2. pkt., skilst tó, at loyvi ikki krevst eftir náttúrumargfeldislógini at flyta inn fremmand dýr, sum eru fevnd av ásetingum í ella við heimild í løgtingslóg um innflutning og hald av vandamiklum dýrum o.ø. Sambært reglum ásettum við heimild í løgtingslóg um innflutning og hald av fremmandum dýrum er innflutningur av sonevndum *eksotiskum* dýrum í útgangsstøðinum forboðin. Eksotisk dýr fevna sambært hesum reglunum um súgdýr (*Mammalia*), fugl (*Aves*), skriðdýr (*Reptilia*), paddur (*Amphibia*), fisk (*Chondrichthyes* og *Osteichthyes*) og ryggleys dýr (*Invertebrata*),

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

sum ikki natúrliga hoyra heima í føroysku náttúruni. Heilsufrøðiliga starvsstovan umsitur lóggávuna og kann bara geva undantaksloyvi, tá ið talan er um eksotisk dýr, sum ikki kunnu verða m.a. føroyskum gróðri og føroyskum dýralívi at skaða, um tey verða slept leys í náttúruni.

Viðvíkjandi samanhinginum millum § 26 og kapittul 2 í uppskotinum verður víst til 1. punkt omanfyri.

4. Viðvíkjandi § 27, stk. 1, nr. 3, sum ásetur, at ongum er loyvt uttan við heimild í undantaksásetingini í § 28 ella við loyvi frá landsstýrismanninum at seta út lívverur á sjógv, ella í áir, vøtn, ósar og løkir, heldur ikki manngjörðar hyljar, uttan at loyvi er givið eftir løgtingslóg um aling av fiski v.m, vísir aliumsitingin á, at nógv aling fer fram á landi á m.a. smoltstøðum og lívfiskastøðum, og mælir til, at slík aling verður fevnd av § 28, stk. 1, nr. 3.

Til 4

Alt alivirksemi krevur loyvi, sbr. § 4 í løgtingslóg um aling av fiski v.m., og § 27, stk. 1, nr. 3, í uppskotinum ásetur, at útseting við loyvi eftir løgtingslóg um aling av fiski v.m. ikki er fevnd av forboðnum eftir § 27, stk. 1, nr. 3.

5. Viðvíkjandi § 36 um verndarøkir í ella á sjónum spyr aliumsitingin í fyrra lagi, hvør ið tekur ta endaligu avgerðina um at skipa slíkt verndarøki, og í øðrum lagi, hvat ið geldur, um ósamsvar er millum friðing og aling.

Til 5

Tað er landsstýrismaðurin, sum við kunngerð skipar tað einstaka verndarøkið, sbr. § 31, stk. 1.

Í einum verndarøki í ella á sjónum er ongum loyvt at gera nakað, sum minskar um verndarvirðini, sum nevnd eru í verndarendamálinum, sbr. § 36, stk. 5, 1. pkt. Eitt verndarøki í ella á sjónum kann verjast fyri øllum virksemi, dálking og brúki, men avmarkingar av virksemi skulu vera í rímiligum lutfalli við tað ítøkiliga endamálið við verndini, sbr. § 36, stk. 5, 2. pkt.

Viðvíkjandi møguligum ósamsvari millum fyrilit fyri náttúrumargfeldi og vinnulig fyrilit kann nevast, at sambært § 14 í uppskotinum skulu tiltøk eftir náttúrumargfeldislógini vigast upp ímóti øðrum týðandi samfelagsáhugamálum.

6. Aliumsitingin vísir á, at alifirðir eru ásettir í fylgiskjali 1 í kunngerð nr. 134 frá 16. oktober 2009 um sjúkufyribyrgjandi rakstur av alibrúkum, sum seinast broytt við kunngerð nr. 176 frá 29. desember 2017, og at lógaruppskotið má greiða frá, hvussu farið verður fram um ósamsvar tekur seg upp millum fylgiskjal 1 og eina verndarkunngerð.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 6

Eitt og hvørt virksemi má lúka krøv eftir allari viðkomandi lóggávu og reglum fyri at vera lógligt. Tí er tað t.d. ikki nóg mikið, at loyvi er fingið til virksemið eftir geiralóggávu, um virksemið er í ósamsvari við eina verndarkunngerð eftir náttúrumargfeldislógini og einki undantak er fingið. Hinvegin kann virksemið heldur ikki úttinnast, um tað er í samsvari við eina verndarkunngerð, men ikki hevur tey loyvir, sum krevjast eftir aðrari lóggávu.

Í teimum førum, har ósamsvar kann taka seg upp millum ásetingarnar í eini verndarkunngerð eftir náttúrumargfeldislógini og aðrar reglur, eigur greiða at verða gjørd fyri hesum í kunngerðararbeiðinum.

14. Visit Faroe Islands

1. Visit Faroe Islands (VFI) heldur tað vera ógreitt, hvørjar avleiðingar ið uppskotið fær fyrisitingarlíga og fíggarliga. Víst verður á, at fær tann politiska skipanin ikki eitt nøktandi avgerðargrundarlag, er vandi er fyri, at náttúrufyrisitingin ikki fær nøktandi fígging, og at náttúruverndararbeiðið tí verður avmarkað.

VFI fegnast serliga um heimildirnar í kapitli 5 at skipa verndarøkir sum eitt nú tjóðgarðar og væntar, at slík verndarøkir kunnu gagna Føroyum sum ferðavinnutjóð. Men av tí at tað krevur stórt og drúgt kanningar- og fyrireikingararbeiði at skipa slík verndarøkir, ber VFI ótta fyri, at rúm tíð kann ganga, áðrenn slík verndarøkir verða veruleiki, verður tann nýggja náttúrufyrisitingin ikki raðfest við nøktandi fígging.

Visit Faroe Islands mælir til, at fleiri metingar verða lagdar aftur at teimum almennu viðmerkingunum, sum nærri lýsa, hvat ið krevst til og av eini nøktandi náttúrufyrisiting.

Til 1

Tað er ilt at siga, júst hvat ið krevst til og av eini nøktandi náttúrufyrisiting. Náttúrufyrisitingin verður at virka innan fyri karmarnar, sum við politikari raðfesting verða ásettir. Av tí at føroysk náttúrufyrisiting á mangan hátt er á byrjanarstigi, er hugsanin, at byrjast má í smáum, men at fyrisitingin skal mennast, sum frá líður.

Á lógtingsfíggarlógini fyri fíggarárið 2018 hækkaði játtanin til Umhvørvisstovuna góðar 2,6 mió. kr., og av hesum skuldi ein partur brúkast til fyrisiting av nýggjari náttúrumargfeldislóg og ein partur til at fremja kunngerðina um at fyrirbyggja og týna rottu. Á lógtingsfíggarlógini fyri fíggarárið 2019 er játtanin til Umhvørvisstovuna hækkað 1 mió. kr. til umhvørvisátøk, m.a. til at menna náttúruverndarøkið og til at seta sjøtul á arbeiðið at gera árinmetingar av firðunum. Fyreikingar at leggja lunnar undir miðvísa náttúruskráseting eru farnar í gongd.

15. Ringrás

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

1. Ringrás heldur ikki orðingar sum ta í § 4, 2. pkt., vera nøktandi. Sambært ásetingini, skal miðast eftir at røkja funktiúnir, bygnað og framleidni hjá vistskipanunum, í so stóran mun sum tað verður mett at vera rímligt. Ringrás mælir til at gera orðingina neyvari, so at tað slepst undan ov stórum ráсарúmi fyri tulking.

Til 1

Í sambandi við seinna punktum í fyrisitingarmiðinum fyri náttúrusløg og vistskipanir, sbr. § 4, 2. pkt., geldur, eins og í sambandi við tær umhvørvisrættarlígu meginreglurnar, sbr. § 7, og fleiri aðrar ásetingar í uppskotinum, ein lutfalsregla. Fyri fyrisitingarmiðið fyri náttúrusløg og vistskipanir ber lutfalsreglan í sær, at lutfall skal vera ímillum mið og evnir. Við hvørt kunnu tær náttúrugivnu umstøðurnar í sjálvum sær vera av slíkum slag, at tað ikki ber til at røkka miðinum, og aðrar tíðir kann íkastið til at røkka miðinum vera ógvuliga lítið í mun til kostnaðin av virkseminum. Tað er ikki avgerandi neyðugt at røkja allar vistskipanir fyri at kunna røkka miðinum í § 4, 1. pkt. Til at meta um, hvat ið er rímligt og ikki, krevst ein heildarmeting, har ið mett verður um fyrimunir, ítøkiligar umstøður, kostnað o.a.

2. Ringrás vísir á, at nógv í uppskotinum er orðað sum virðisgrundaðar meginreglur, og sóknast eftir fleiri ítøkiligum ásetingum um, hvat virkseimi ið er loyvt og ikki, hvussu tað ítøkiliga kann avmarkast o.s.fr.

Til 2

Galdandi lógarverk hevur ongar almennar ásetingar um burðardygt brúk. Náttúru- og umhvørvisfyrilit eru lógarfest í summum lógum, men tað er í lítlan mun ítøkiliggjørt, hvat ið meint verður við teimum. Endamálsásetingin í § 1 og tær almennu ásetingarnar um burðardygt brúk í kapitli 2 ítøkiliggera burðardygt brúk, og kapitlul 6 hevur serstakar leiðreglur fyri burðardyggu brúki av hótum og viðkvomum náttúrusløgum. Hetta eru reglur, sum skulu brúkast saman við øðrum lógum. Tað merkir, at aðrar lógir áseta heimildirnar at áseta reglur fyri virkseimi, men at uppskotið til náttúrumargfeldislóg leggur sítt íkast afturat við miðum og meginreglum, sum skulu vígast saman við fyrilitunum, sum geiralógin skal røkja.

Loysnin at savna slíkar meginreglur í eini felags lóg verður mett at vera ein gongdari leið enn at broyta allar lógir, sum áseta reglur fyri virkseimi, sum kann ávirka náttúrumargfeldi. Ein slík loysn hevði neyvan á sama hátt framt felags hugsanarhátt, fatan og innlit.

3. Ringrás mælir til at broyta orðið *kunnu* til *skulu*, tá ið talan er um verndarøkir við átrokandi verndartørvi, serliga náttúrufriðøkir.

Til 3:

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Endamálið við ásetingunum um verndarøkir er ikki at áleggja myndugleikanum eina skyldu at skipa slík økir, men at útvega heimildir og greitt lógargrundarlag. Hvørji økir ið ítøkiliga fara at verða skipað, veldst um raðfesting, fígging o.a., men hvussu átrokandi tørvurin er, verður eyðvitað ein avgerandi tástur í sambandi við slíka raðfesting.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

4. Ringrás heldur ikki, at uppskotið í nøktandi mun ásetur, hvussu gransking skal fremjast fyri at tryggja hóskaði, samanhangi og áhaldandi yvirlit yvir gongdina í tí føroysku náttúruni, soleiðis at metast kann, um miðini í lógini verða rokkin. Víst verður á, at samsvar má vera millum skyldurnar hjá eftirlitsmyndugleikanum og tann fíggarliga og vísindaliga førleikan at loysa uppgávnar á røttum stigi.

Til 4:

Vitanin um margfeldið í tí føroysku náttúruni er als ikki nøktandi. Henda sannroyndin ber m.a. í sær, at skyldan eftir § 8 at byggja á vísindaliga vitan um stovnsstøðuna hjá sløgum, útbreiðsluna og tann vistfrøðiliga standin hjá náttúrusløgum og virknaðin av árinum er avmarkað. Tað er tí umráðandi, at farið verður undir miðvíst arbeiði at skráseta og kortleggja ta føroysku náttúruna og gera vitanina atkomandi hjá myndugleikum og almenningi. Tástani fer skyldan eftir § 8 veruliga at virka eftir sínum endamáli, tí skyldan eftir § 8 fevnir fyrst og fremst og um tøka vitan.

Tørvur er eisini á vitan um virknaðir av ymsum hóttanartáttum á vistskipanir og dýra- og plantusløg, virknaðir av virksemi og røkt o.a. Almenn vitan av slíkum slag krevst fyri at kunna seta hóskaði umsitingartiltøk í verk fyri sløg og støð, sum skulu verjast. At fáa til vega dygt vitanargrundarlag fer at krevja raðfesting tey komandi árin, bæði fíggarliga og umsitingarlaga, men hetta er ikki treytað av uppskotinum til náttúrumargfeldislóg.

Henda skyldan er longu í stóran mun galdandi eftir sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi, og nevast kann eisini, at lógtungið í 2006 samtykti uppskot til samtyktar (løgtingsmál nr. 8/2006) um at taka stig til at lýsa tað margfelda lívið í tí føroysku náttúruni, so at sáttmálin um lívfrøðiligt margfeldið kundi verða hildin.

Arbeiðið at skráseta og kortleggja margfeldið í tí føroysku náttúruni er stórt og hevur leingi ligið á láni. Skal uppskotið til náttúrumargfeldislóg fáast at virka eftir sínum endamáli, er tað tí avgerandi, at miðvíst skrásetingar- og kortleggingararbeiði verður raðfest og samskipað millum náttúrufyrisingina og viðkomandi fakstovnar undir landinum umframt granskingarstovnar, so at tann neyðuga vitanin fæst til vega.

Sambært § 52 í uppskotinum hevur landsstýrismaðurin eftirlit við, hvørjum standi ið náttúran er í, og við, at tað, sum ásett er í og við heimild í lógini, verður hildið. Eftirlitsmyndugleikin

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

ger av, á hvørjum økjum eftirlit skal førast, men sjálvt eftirlitsstigið er orðað sum ein skylda at føra eftirlit í so stóran mun, at tað kann avdúka brot á ásetingarnar í lógini. Skyldan ásetur minstastigið, men hvussu stórt eftirlitið skal vera í vavi, veldst um eina meting av tí veruliga tørvinum og raðfesting. Dentur skal leggjast á at føra so munadygt eftirlit, sum umstøðurnar krevja.

Dyggur fakligur førleiki og munagóð fígging eru fyritleykir fyri, at tann nýggja náttúruvísingin fær framt áttrokað skráseting og røkt sínar uppgávur á nøktandi hátt. Hvat ið játtað verður til skráseting, gransking og vísing, veldst um politiska raðfesting. Nevnst kann, at á lögtingsfíggingarlógini fyri fíggingarárið 2018 hækkaði játtanin til Umhvørvisstovuna góðar 2,6 mió. kr., og av hesum skuldi ein partur brúkast til vísing av nýggjari náttúrumargfeldislóg og ein partur til at fremja kunngerðina um at fyrbyggja og týna rottu. Á lögtingsfíggingarlógini fyri fíggingarárið 2019 er játtanin til Umhvørvisstovuna hækkað 1 mió. kr. til umhvørvisátøk, m.a. til at menna náttúruverndarøkið og til at seta sjøtul á arbeiðið at gera árinmetingar av firðunum. Fyrireikarar at leggja lunnar undir miðvísa náttúruskráseting eru farnar í gongd.

5. Sambært § 8, stk. 1, 2. pkt., skal kravið til vitanargrundarlagið vera *rímiligt alt eftir málinum og vandanum fyri, at náttúrumargfeldið verður fyri skaða*. Ringrás heldur ásetingina vera øvuta og vísir á, at tað ikki ber til at meta um vandan fyri, at náttúrumargfeldið verður fyri skaða, uttan nøktandi vitan. Sagt verður, at vitanargrundarlagið eigur at vera grundarlagið undir metingini av vandanum.

Til 5

Orsøkin til ta nevndu ásetingina er, at tað verður mett, at eitt ósvitaligt krav um vísindaligt vitanargrundarlag fyri øllum avgerðum, sum bera við náttúrumargfeldið, hevði verið ov víðtøkið.

Í fyrra lagi eru náttúrumargfeldið og tilgongdirnar í náttúruni so torgreidd, at vit neyvan í næstu framtíð fara at hava nágreiniliga vísindaliga vitan um sløg, náttúrusløg, vistfrøðiligar tilgongdir o.a., og í seinna lagi verður tað ikki mett at vera skilagott at seta víðfevnt og kostnaðarmikið granskingar- og frágreiðingararbeiði í gongd, tá ið talan er um avmarkað virksemi og lítlan væntaðan skaða. Tilfeingið eigur at verða brúkt við tí besta heildarvirknadinum við atliti at røkt av náttúrumargfeldinum í hyggju.

§ 8, stk. 1, 2. pkt., ger vicingina millum útreiðslurnar av at fáa til vega eitt vísindaligt avgerðargrundarlag øðrumegin og málið og møguliga umhvørvisávirkan hinumegin sjónliga. Ásetingin neyvlysir, hvat ið rímiligt er at krevja sbt. 1. pkt.

Við *málinum* verður m.a. sipað til, hvussu stórt virksemið er, hvussu professionelt tað er, um talan er um stór fíggingarlig áhugamál, og um ávirkanin varir stutt ella er meira varandi. *Vandin*

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

fyrir at náttúrumargfeldið verður fyri skaða, hongur tætt saman við málinum. Talan er bæði um, hvussu stórir *vandin* er fyri umhvørvisávirkan, og hvussu stórir *skaðin* væntast at gerast. Ásetingin áleggur ikki myndugleikunum at útinna almenna kortlegging av náttúrumargfeldinum.

6. Viðvíkjandi § 8, stk. 2, sum ásetur, at myndugleikarnir skulu leggja dent á vitan, sum er grundað á royndir hjá ættarliðum, sum hava livað av og í samspæli við náttúruna, og sum kann styðja upp undir burðardygt brúk og at náttúrumargfeldið verður vart, vísir Ringrás á, at metast má um, í hvønn mun slík vitan veruliga er í samsvari við vísindalig úrslit.

Til 6

Almennar avgerðir skulu byggja á vísindaliga vitan, sbr. § 8, stk. 1, 1. pkt., men sambært § 8, stk. 2, í uppskotinum skal dentur harumframt leggjast á vitan, sum er grundað á royndir hjá ættarliðum, tá ið slík vitan kann styðja upp undir burðardygt brúk og at náttúrumargfeldið verður vart, sbr. § 8, stk. 2.

Dentur kann ikki leggjast á vitan av royndum, um henda vitanin sambært tøkari vísindaligari vitan ikki kann styðja upp undir burðardygt brúk og at náttúrumargfeldið verður vart.

7. Viðvíkjandi § 10 um heildartrýstið á vistskipanina mælir Ringrás til at nágreina, hvussu metast skal um heildartrýstið. Víst verður á, at talan er um eitt nýtt evni innan gransking, og at nógv ymisk háttaløg finnast til endamálið.

Til 7:

Víst verður til tær serligu viðmerkingarnar til § 10, har ið greitt verður frá, hvat ið liggur í tí at meta um eitt árin á eina vistskipan við støði í heildartrýstinum, sum vistskipanin er ella verður fyri.

8. Viðvíkjandi § 11, um at tann, sum varðar av virkseminum, sum er umhvørvinum at skaða, ber kostnaðin, mælir Ringrás til at leggja afturat, at kostnaður eisini verður álagdur fyri at fáa skaða, sum hendur er, aftur í rættlag, um ikki nøktandi fyriryrgjandi ella tálmandi átøk verða sett í verk. Mælt verður somuleiðis til at áseta, at kostnaður í serligan mun verður álagdur, um skaðin ikki bótist aftur.

Til 8

§ 11 er ein av teimum umhvørvisrættarlígu meginreglunum (§§ 8–12), sum havast skulu sum leiðreglur, tá ið almennur myndugleiki verður útintur, sbr. 7. Talan er um málsviðgerðarreglur, sum skulu tryggja, at mett verður um náttúrumargfeldi, tá ið myndugleiki verður útintur, sum hevur ávirkan á náttúru. Meginreglurnar skulu saman við fyrisitingarmiðunum í §§ 4 og 5 takast við í metingina eftir geiralóggávu (eisini náttúrumargfeldislógini) og planlóggávu.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tað rættarlíga útgangsstøðið fyri teimum umhvørvisrættarlígu meginreglunum nýtist kortini ikki at vera, at tær bara hava týðning fyri myndugleikarnar. Gjøgnum aðra lóggávu kunnu tær eisini fáa týðning fyri privat, men slíkur týðningur fyri privat geldur ikki eftir § 7 í náttúrumargfeldislógini.

Meginreglurnar í §§ 8-12 áleggja ikki borgarunum nakrar sjálvstøðugar rættarskyldur, og tær fáa ikki bindandi virknað fyri borgarar, fyrr enn tær verða havdar sum leiðreglur og ítøkiliggjørðar, í sambandi við at fyrisingin útinnir myndugleika sambært náttúrumargfeldislógini ella øðrum lógum.

Sambært § 57, stk. 1, í uppskotinum kann landsstýrismaðurin áleggja tí, sum hevur ábyrgdina, at fáa aftur í rættlag ella steðga viðurskiftum, sum ikki eru í samsvari við lógina ella avgerð við heimild í lógini. Sambært § 57, stk. 2, 1. pkt., skal tann, sum við at gera ímóti lógini ella avgerðum við heimild í lógini er atvold til vanda fyri, at náttúrumargfeldið verður gjørt verri, seta tiltøk í verk til at forða fyri, at hetta hendir. Er náttúrumargfeldið longu gjørt verri, fevnir skyldan eftir § 57, stk. 2, 1. pkt., um at forða fyri, at viðurskiftini versna uppafur meira og við hóskandi tiltøkum at fáa náttúrumargfeldið aftur í sama stand sum frammanundan. Sambært § 58, stk. 1, skulu tey, sum hava ábyrgdina, eisini seta rímlig tiltøk í verk, tá ið virksemin í samsvari við lógina vísir seg at hava munandi óvæntaðar avleiðingar við sær fyri náttúrumargfeldið. Landsstýrismaðurin kann sambært § 58, stk. 2, geva teimum, sum hava ábyrgdina, freist at fremja tiltøk sum tey, sum nevnd verða í § 58, stk. 1.

Sambært § 59, stk. 1, kann landsstýrismaðurin eisisni bera so í bandi, at tiltøk verða framd, um tann, sum hevur ábyrgdina, ikki lýðir eini boð, sum bera í sær áleggingar sum tær, sum nevndar verða í § 57, stk. 1, og § 58, stk. 2. Sambært § 59, stk. 2, kann tann, sum hevur ábyrgdina, fáa álagt at bera útreiðslurnar av tiltøkum eftir § 59, stk. 1.

9. Viðvíkjandi § 13 um dygdarkrøv til náttúrumargfeldi mælir Ringrás til at nágreina treytir fyri slíkum dygdarkrøvum.

Til 9

Víst verður til tær serlígu viðmerkingarnar til § 13. Tá ið sipað verður til dygdina á náttúrumargfeldi, kann bæði verða sipað til nøgd, t.d. talið á sløgum ella ta landafrøðilígu víddina á einum náttúruslagi, og innihald við atlíti at góðum vistfrøðilígu standi. Tá ið talan er um negativa støðu ella gongd fyri náttúrumargfeldið, ímóti fyrisingarmiðunum í §§ 4 og 5, kunnu dygdarkrøv til náttúrumargfeldið gera sítt til at miðini verða rokkin. Av tí at talan í hvørjum føri er um eina ítøkilíga meting, ber ikki til at nágreina treytirnar fyri dygdarkrøvum nærri, enn gjørt er.

10. Viðvíkjandi § 14 um onnur týðandi samfelagsáhugamál mælir Ringrás til at nágreina, hvussu týðandi samfelagsáhugamál verða vígað upp ímóti hvørjum øðrum. Ringrás vísir á, at tað

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

sjáldan ber til at skilja ímillum náttúru- og samfelagsáhugamál, tá ið hesi verða sædd úr einum heildarsjónarhorni. Mælt verður til at grunda lóggávuna á eitt slíkt heildarsjónarmið.

Til 10

§ 14 áleggur myndugleikanum eina skyldu at viga tiltøk eftir náttúrumargfeldislógini upp ímóti øðrum týðandi samfelagsáhugamálum.

Við øðrum týðandi samfelagsáhugamálum meinast fíggjarligir, sosialir og mentanarligir tørvir og tørvurin á skynsamari tilfeingisfyrising. Í skylduni at viga tiltakið eftir náttúrumargfeldislógini upp ímóti øðrum samfelagsáhugamálum liggur eisini skyldan hjá avgerðarmyndugleikanum at gera greiðu fyri, hvørji onnur samfelagsáhugamál ið gera seg galdandi. Tað kann bera í sær, at myndugleikin sjálvur má gera greiðu fyri avleiðingunum, ella at hann frá øðrum myndugleika má fáa til vega eina frágreiðing, sum ger greiðu fyri avleiðingunum, sbr. eisini skylduna hjá myndugleikum eftir fyrisingarrættinum at tryggja, at tær neyðugu upplýsingarnar eru til staðar í einum máli, áðrenn avgerð verður tikin.

Tað liggur á myndugleikunum at gera eina heildarmeting av fyrimunum og vansom í mun til bæði náttúruna og onnur samfelagsáhugamál, og tí er endamálið, tá ið mett verður um avleiðingar við støði í skylduni eftir § 14, at náttúruáhugamál og onnur samfelagsáhugamál, tá ið tað er viðkomandi, skulu skoðast úr einum heildarsjónarhorni.

11. Viðvíkjandi § 21, stk. 2, sum ásetur, at tá ið talan er um sløg í sjónum, verður ásetingin í § 21, stk. 1, nr. 2, um útnevning av raðfestum sløgum, sum hava munandi part av síni natúrligu útbreiðslu ella hava ílegusereyðkennir í Føroyum, bara brúkt í serligum førum, spyr Ringrás, hvat ið grundarlagið fyri ásetingini er.

Til 11

Sum skilst á teimum serligu viðmerkingunum til § 21, verður tilfeingi, sum livir vilt í sjónum, eftir náttúrumargfeldislógini §§ 15, stk. 4, 18, stk. 4, og 19, stk. 4, skipað í samsvari við sjófeingislógina. Sjófeingislógin hevur sambært § 2 í lógini til endamáls at tryggja røkt og lívfrøðiliga og búskaparliga burðardyggja gagnnýtslu av livandi sjófeingi. Hetta verður nærri útgreinað í sjófeingislógini § 2, stk. 2, sum ásetur fyrilit, sum dentur skal leggjast á, tá ið sitið verður fyri sjófeinginum, eitt nú fyrivarnisregluna og vistskipanarregluna, sum leggja upp fyri náttúrumargfeldinum og búøkjum.

Í serligum førum kann tað tó gerast viðkomandi at brúka ásetingarnar í náttúrumargfeldislógini § 21 um raðfest sløg í sjónum móttvegis tilfeingi, sum livir vilt í sjónum. Við *serligum førum* meinast støður, har ið eitt slag er sjáldsamt ella í vanda fyri at hvørva. Eisini í teimum førum, har ið tørvur er á at verja eitt slag tvørtur um gearar, verður § 21 viðkomandi.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tá ið mettt verður, um eitt slag skal raðfestast, er tað umráðandi, at metingarnar byggja á tað tøkka vitanargrundarlagið, sbr. náttúrumargfeldislógina § 8. Harumframt skal metast, um tað ber til at røkka nøktandi vernd av slagnum við teimum amboðum, sum geiramyndugleikin sjálvur hevur at ráða yvir. Í teimum førum, har ið einum hóttum ella viðkvomum slagi tørvar vernd og/ella tørvur er á at seta í verk vernd tvørtur um geiramørk eftir § 21, skulu náttúrumyndugleikin og fiskivinnuymndugleikin samstarva.

Fiskiskapur og veiða í samsvari við vanligar broytingar í fiskastovnum verða skipað við tí vanligu tilfeingisfyrisingini eftir sjófeingislógini. Tað ber í sær, at í teimum førum, har ið stovnsstøðan krevur strong reglultøk ella forboð fyri fiskiskapi, verða hesar metingarnar gjørdar innan fyri karmin á sjófeingislógini og í samsvari við fyrilitini eftir sjófeingislógini § 2, stk. 2.

- 12.** Viðvíkjandi § 22, stk. 1, nr. 2, sum ásetur, at ein kunngerð um raðfest sløg kann áseta reglur fyri vernd av ávísnum slögum av vistfrøðiligum funktiónsøkjum, sum eru minni í vavi, verður spurt, hví ásetingin ikki er galdandi í ella á sjónum.

Til 12

Ásetingin í § 22, stk. 1, nr. 2, er orðað við funktiónsøkjum á landi í huga, og tí er hon ikki gjørd galdandi í ella á sjónum.

- 13.** Viðvíkjandi § 40, stk. 1, sum ásetur, at tá ið týðandi samfelagsáhugamál gera tað neyðugt, kann landsstýrismaðurin geva loyvi til virksemi í einum verndarøki, hóast inntrivið er av týdningi fyri verndarøkið, heldur Ringrás tað vera ov lætt at misnýta orðingina og mælir tí til at nágreina, hvussu samfelagsáhugamál verða vigað.

Til 13

Mett verður, at støður kunnu taka seg upp, har ið tað orsakað av týðandi samfelagsfyrilitum er neyðugt at gera inntriv í verndarøkir, sum eru skipað eftir kapitli 5 í uppskotinum. Hóast verndarøkið í sjálvum sær er ein týdningarmikil grundgeving fyri at finna eina loysn uttan fyri økið, ber hetta neyvan í øllum førum til. Tað kann eisini hugsast, at inntrivið kann gerast soleiðis, at tað, hóast tað er í ósamsvari við verndarásetingarnar, ikki ger verndarvirðini munandi verri. Tí verður mettt, at tað skal bera til at geva undantaksloyvi til virksemi orsakað av týðandi samfelagsáhugamálum.

Gáttin fyri at kunna gera inntriv skal vera høg. Økisvernd ber í sær týðandi vernd av verndarøkinum, og tí skal, alt tað ber til, sleppast undan inntrivum, sum skaða verndarvirðini ella gera tey verri.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

14. Viðvíkjandi § 44, stk. 2, sum ásetur, at tann, sum landsstýrismaðurin gevur undantaksloyvi til virksemini í einum verndarøki, m.a. kann fáa álagt at bera rímiligan kostnað av at røkja, skipa ella menna eitt øki av sama slag aðrastaðni, heldur Ringrás tað vera ivasamt, um ásetingin er í samsvari við tað, sum er gjørligt, tá ið hugsað verður um røkt av náttúrumargfeldi. Víst verður á, at náttúrumargfeldi ofta er staðbundið og serstakt.

Til 14

Undantaksreglan í § 44 er hvørki er ætlað ella kann brúkast til at víðka karmin, sum ásettur er í verndarkunngerðini. Ásetingin er heldur ein ventilur, sum skal lofta óvæntaðum og serligum førum, sum tað ikki varð mettt um, tá ið verndarkunngerðin varð orðað. Ásetingin geldur fyrst og fremst fyri smá inntriv og fyrbils órógván, sum hevur stóran týdning fyri umsøkjaran sammett við verndaráhugamálini. Valdar óvissa um, hvørja ávirkan eitt tiltak kann hava á náttúruumhvørvið, eigur stórir dentur at leggjast á meginregluna um fyrivarni. Umframt meginregluna um fyrivarni (§ 9) skulu meginreglan um heildartrýstið á vistskipanina (§ 10) og vitanargrundarlagið (§ 8) havast sum leiðreglur, tá ið umsóknir um undantøk verða viðgjørdar.

Finst longu eitt slíkt øki av sama slag, eigur at verða mettt, um hetta økið skal verjast. Finnast ikki økir av somu dygd sum økið, sum mettt verður, um inntriv skal gerast í, men økir, sum kunnu mennast til somu dygd, skal miðast eftir hesum.

Á orðingini *dentur serliga leggjast á* skilst, at bæði týdningurin, sum náttúruvirðini hava úr einum heildarsjónarhorni, og móguleikin fyri at fáa til vega eitt samsvarandi øki, eru týðandi grundgevingar, tá ið støða skal takast til, um undantaksloyvi skal gevast ella ikki.

Verður undantaksloyvi givið við tí fyritley, at onnur fyrikoming av náttúruvirðinum verður fingin til vega, skulu tey týdningarmestu umvælingartiltøkini og onnur verndartiltøk vera framd ella sett í gongd, áðrenn inntriv verður gjørt í verndarøkið. Við *sett í gongd* meinast, at aðrar fyrikomingar eru gjørdar klárar til umvæling, t.d. við keypi ella avtalu við jarðareigarán, so at ein ikki rennur seg í formligar forðingar í sambandi við tiltøk á fyrikomingini. Somuleiðis skal peningur vera avsettur til umvæling. Tað er tó ikki eitt krav, at sjálvt umvælingartiltakið er byrjað. Eftir stk. 2, 2. pkt., kann tann, sum varðar av virkseminum, fáa álagt at bera rímiligan kostnað av at røkja, skipa ella menna slíkt øki av sama slag, afturfyri at undantaksloyvi verður givið til inntriv í økið. Hetta er í samsvari við meginregluna í § 11.

15. Viðvíkjandi § 46 um endurgjald til jarðareigarar ella rættindahavarar í ogn, sum verður vard sum verndarøki, tá ið verndin darvar brúk, sum er í gongd, mælir Ringrás til at áseta, hvussu langt fram í tíðina roknað verður, tá ið missurin verður uppgjørdur.

Til 15

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tað er ein treyt fyri endurgjaldi eftir ásetingini, at verndarkunngerðin hevur avmarkingar við sær fyri brúk, sum er í gongd, og at hesar avmarkingarnar hava fíggjarligan týðning fyri raksturin. Spurningurin, hvat ið kann sigast at darva brúk, sum er gongd, má svarast ítøkiliga í hvørjum einstøkum føri, og tá ið treytirnar fyri endurgjaldi eru loknar, skal endurgjald veitast fyri allan missin.

Metast skal um verndina endurgjaldsrættarliga, sum vórðu negativir servituttar við sama innihaldi álagdir við ognartøku. Av tí at slíkir negativir servituttar ikki hava brúksvirði ella umsetningsvirði, má endurgjaldið ásetast við støði í minkingini í umsetningsvirðinum á allari ognini, sum verndarintrivið hevur verið atvold til, ella minkingini í brúksvirðinum á ognini, sum ampín fyri brúk, sum er í gongd, hevur verið atvold til. At endurgjaldið verður ásett, sum tá ið talan er um ognartøku, ber eisini í sær, at tað bara eru áhugamál, sum eru vard ognartøkurættarliga, sum eru viðkomandi fyri endurgjaldið. Tá ið mett verður um endurgjaldið, skulu møguligar broytingar í brúkinum ikki vera partur av metingini. Støði skal takast í brúki, sum er í gongd, sbr. § 46, stk. 1. Metast má um missin við støði í verndarkunngerðarmundinum, sbr. stk. 2, 2. pkt. Av tí at endurgjaldið verður útgoldið, eftir at verndarkunngerðin er komin í gildi, má endurgjald eisini latast fyri rakstrarmiss í tíðarskeiðinum, frá tí at verndarkunngerðin kemur í gildi, og til endurgjald verður útgoldið.

- 16.** Ringrás mælir til at strika ásetingina í § 54, stk. 2, um, at fráboðanarskyldan dettur burtur, um tað eydnast at forða fyri vandanum ella at bøta skaðan. Víst verður á, at tað er umráðandi at fáa innlit í hendingar, sum kunnu elva til dálking ella annan náttúruampa, hóast tað ikki gongur galið á hvørjum sinni. Somuleiðis verður víst á, at tað ikki eigur at standa til almenning, fyrítøkur o.o. sjálv at meta um, nær ið bøtt er um ein umhvørvis- ella náttúruskaða á nøktandi hátt.

Til 16

Endamálið við at áleggja borgarum eina fráboðanarskyldu er at forða fyri og bøta aftur skaða á náttúrumargfeldi. Tá ið vandin fyri skaða á náttúrmargfeldið er lokin, ella skaðin bøttur, verður ikki mett, at fráboðanarskyldan er viðkomandi longur. Er skaðin ikki bøttur á nøktandi hátt, og er ikki boðað frá, er talan um brot á fráboðanarskylduna, sum kann verða revsað eftir § 63.

- 17.** § 56, stk. 3, ásetur, at tá ið avgerð verður tikin sambært § 56, stk. 1 og 2, um at broyta ella taka aftur eitt loyvi, skulu útreiðslurnar, sum broytingin fer at hava við sær fyri tann, sum varðar av virkseminum, og fyrimunir og vansar, sum broyting annars fer at hava við sær, takast við í metingina. Ringrás spyr, hvussu fyrimunir og vansar skulu gerast upp, um virksemin, sum missir eitt loyvi, samstundis elvir til stórar inntøkur og stóran náttúruskaða.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 17

Sambært § 56, stk. 3, skal í sambandi málsviðgerðina í málum um at broyta og taka aftur loyvir metast um, hvørjar útreiðslurnar ið ein broyting ella afturtøka fer at hava við sær fyri tann, sum varðar av virkseminum, umframt fyrimunir og vansar, sum ein broyting ella afturtøka annars fer at hava við sær.

Útreiðslurnar skulu vigast upp ímóti fyrimununum og vansunum. Stórar útreiðslur eru ikki til hindurs fyri broyting ella afturtøku, um fyrimunirnir tilsamans í nøktandi mun viga uppímóti, men krøvini til grundgevingina fyri avgerðini um broyting ella afturtøku eru herd í slíkum førum.

18. Viðvíkjandi § 57, stk. 3, sum ásetur, at skyldan at fyribygja, væla um og endurreisa ikki er galdandi, í tann mun tað út frá útreiðslunum og virknaðinum av tiltøkunum, náttúruavleiðingunum av rættarbrotinum og skyldini og fíggjarstøðuni hjá tí, sum hevur framt rættarbrotið, hevði verið órímligt, heldur Ringrás tað vera ógreitt, hvussu teir ymsu tættirnir skulu vigast, tá ið metast skal, um skyldan er galdandi.

Til 18

Sum nevnt í teimum serligu viðmerkingunum til ásetingina, veldst tað um eina heildarmeting, nær ið skyldan kann sigast at vera órímlig. Teir týðningarmestu metingartættirnir eru skaðavirknaðurin av rættarbrotinum, virknaðurin, sum tey ætlaðu tiltøkini kunnu væntast at fáa, útreiðslurnar av tiltøkunum og skyldin hjá tí, sum hevur framt rættarbrotið. Somuleiðis skal fíggjastøðan hjá tí, sum hevur framt rættarbrotið, takast við í metingina umframt fyritleytnar hjá viðkomandi at seta fyribygjandi, bótandi og endurreisandi tiltøk í verk. Metast kann eisini um, um tann, sum rekur vinnuligt virksemi, sum ber ávísan umhvørvisvanda í sær, kann væntast at hava betri fyritleytnir enn onnur.

Tað ber ikki til at siga, júst hvussu teir ymsu tættirnir skulu vigast. Tað fer at liggja á náttúruvísingini at gera eina ítøkiliga heildarmeting í hvørjum føri.

19. Sambært § 58, stk. 1, skal tann, sum hevur ábyrgdina, seta rímlig tiltøk í verk til at forða fyri ella avmarka skaðar ella vansar, tá ið virksemi í samsvari við lógina ella avgerð við heimild í lógini vísir seg at hava munandi óvæntaðar avleiðingar við sær fyri náttúrumargfeldið. Ringrás spyr, hvussu støðan verður loyst, um talan er um virksemi, sum ikki kann tillagast til at minka um skaðan, av tí at virksemið av natúr elvir til skaðan.

Til 19

Ásetingin snýr seg um munandi óvæntaðar avleiðingar av lógligum virksemi, t.e. avleiðingar, sum ikki vóru kendar frammanundan, av virksemi, sum er í samsvari við lógina ella avgerð við heimild í lógini. At virksemið er lógligt merkir, at heldur ikki myndugleikin hevur roknað

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

við móguleikanum fyri skaða. Er talan er um virksesemi, sum av natúr elvir til skaða, er ikki talan um óvæntaðar avleiðingar av lógligum virksesemi.

- 20.** Sambært § 58, stk. 2, 1. pkt., kann landsstýrismaðurin geva tí, sum hefur ábyrgdina, boð um at endurreisa standin, sum náttúrumargfeldið var í frammanundan, tá ið tað er ikki er viðkomandi til serligan ampa. Ringrás heldur orðingina *til serligan ampa* vera óneyva og mælir til at nágreina hana nærri. Víst verður eisini á, at serligur ampi hjá tí, sum hefur ábyrgdina, í summum førum eigur at verða góðtíkin, tá ið mett verður um ampan við støði í náttúruskaðanum, sum viðkomandi hefur ábyrgdina av ella hefur verið atvold til.

Til 20

Hvat ið er til serligan ampa, veldst um eina ítøkiliga meting í hvørjum føri. Talan kann vera um fíggjarligan ampa, men eisini, hvørja arbeiðsbyrðu ella annan ampa ið tiltøkini kunnu hava við sær. Meta myndugleikarnir, at tað fyri at varða um umhvørvið er tørvur á fleiri endurreisandi tiltøkum, skulu teir meta, um teir sjálvir skulu fremja slík tiltøk, móguliga í samstarvi við tann, sum annars hevði havt ábyrgdina eftir § 58.

- 21.** Viðvíkjandi 61, stk. 4, sum ásetur, at landsstýrismaðurin kann gera av at sleppa áløgðum tvingsilssektum, mælir Ringrás til at nágreina, undir hvørjum umstøðum landsstýrismaðurin hefur hesa heimildina.

Til 21

Tað er fyrisitingin, sum tekur avgerð um tvingsilssektir, og tað er eisini fyrisitingin, sum ger av, um tvingsilssektir skulu krevjast inn. Innkravdar tvingsilssektir fara í landskassan.

Eftir § 61, stk. 4, kann landsstýrismaðurin heilt ella fyri ein part sleppa áløgðum tvingsilssektum. Hetta kann t.d. vera viðkomandi, um rættarbrotið er ein avleiðing av viðurskiftum, sum táttá í *force majeure*, ella ein avleiðing av álvarsligari sjúku hjá tí, sum hefur ábyrgdina. Tað kann eisini hugsast, at eitt áhaldandi rættarbrot hefur havt so stóra upphædd í tvingsilssektum við sær, at upphæddin á ongan hátt stendur í rímligum lutfalli við rættarbrotið.

16. Føroya fuglafrøðifelag

- 1.** Føroya fuglafrøðifelag (FF) mælir til, at § 3 eisini allýsir hugtakið *ferðsla*, sum tað verður brúkt í § 20, og hugtakið *stamma*, sum tað verður brúkt í § 27.

Til 1

Hugtakið *ferðsla* í § 20 skal skiljast breitt og sipar til alt slag av ferðslu, sum kann valda skaða. Orðið verður nágreinað í teimum serligu viðmerkingunum til § 20.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Eftir § 27, stk. 1, nr. 3, krevst loyvi til at seta lívverur út á sjógv, í áir, á vøtn, í ósar, í løkir og í manngjörðar hyljar, uttan so at loyvi er givið eftir løgtingslóg um aling av fiski v.m. Kravið um loyvi eftir náttúrumargfeldislógini geldur tó ikki fyri lívverur av staðegnari stammu. Sum nevnt verður í teimum serligu viðmerkingunum til § 27, stk. 1, nr. 3, merkir tað, at lívveran, sum útsett verður, skal hava sín uppruna í tí staðbundna stovninum í útsetingarøkinum. Tað landafrøðiliga økið, sum sigast kann at hýsa somu stammu, kann vera ymiskt til støddar, alt eftir hvørja lívveru talan er um. Undantakið ber eisini í sær, at loyvi ikki krevst eftir náttúrumargfeldislógini til kynbótarvirksemi, tá ið talan er um lívverur av staðegnari stammu.

2. Viðvíkjandi allýsingini av *fremmandari lívveru* í § 3, nr. 2, mælir FF til at allýsa hugtøkini *fremmand lívvera* og *innræsin lívvera* hvørt sær. FF metir hugtakið *fremmand lívvera* vera ov breitt og metir tað ikki vera eina nøktandi lýsing av einum bólki av verum, sum ikki skal verjast við verndartiltøkum eftir lógini. FF heldur, at tað hevði verið rættari at brúkt hugtakið *innræsin lívvera*, tá ið mett verður, um lívveran kann verða tí føroyska náttúrumargfeldinum at skaða og tí ikki skal verjast við verndarátøkum eftir lógini.

Til 2

Hugtakið *fremmand lívvera* er nettupp valt, av tí at talan er um eitt yvirhugtak, sum fevnir um allar fremmandar lívverur, t.e. bæði tær, sum eru innræsnar, og tær, sum ikki eru. Hugtakið *innræsin lívvera* verður ikki brúkt í lógaruppskotinum og verður tí heldur ikki allýst.

3. Í § 4, 2. pkt., mælir FF til at strika orðingina *í so stóran mun sum tað verður mett at vera rímiligt* og staðin seta *í tann mun sum krevst at varðveita náttúrumargfeldið*.

Til 3

Á orðingini í § 4, 2. pkt., skilst, at lutfall skal vera millum mið og evnir, sbr. *í so stóran mun sum tað verður mett at vera rímiligt*. Við hvørt kunnu tey náttúrugivnu viðurskiftini í sjálvum sær vera av slíkum slag, at tað ikki ber til at røkka miðinum. Aðrar tíðir kann íkastið til at røkka miðinum vera ógvuliga lítið í mun til kostnaðin av virkseminum. Tað er heldur ikki neyðugt at varðveita allar vistskipanir fyri at kunna røkka miðinum í § 4, 1. pkt.

Heildarmiðið í § 4 er eitt fyrisitingarmið, sum kann røkkast á ymsan hátt. Talan kann verða um at laga tiltakið eftir miðinum, at onkur tiltøk verða vald fram um onnur, at gagnlig tiltøk verða framd, ella at ógagnlig tiltøk ikki verða framd. Tað er úrslitið av tí samlaða brúkinum, ella ikki-brúkinum, bæði privatum og hjá almennum myndugleikum, sum hevur týðning við atlitum til miðinum í § 4.

Tiltøk eftir bæði náttúrumargfeldislógini og øðrum lógum skulu vigast upp ímóti øðrum týðandi samfelagsáhugamálum, sbr. § 14. Talan kann vera um fíggjarlig, sosial og mentanarlig

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

áhugamál og tørvin á skynsamari tilfeingisfyrising. Ein slík viging skal ikki hava við sær, at vikið verður frá miðinum í § 4, men at tiltakið kann hava við sær, at miðið í § 4 verður rokkið á annan hátt ella seinni, enn um náttúrumargfeldið var tað einasta fyrilitið.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

4. Viðvíkjandi § 8, stk. 1, um vitanargrundarlagið, heldur FF orðingina *so langt sum tað er rímiligt* loyva ov breiðari tulkning og mælir til at strika hana. FF heldur eisini orðingina í § 8, 2. pkt., vera ivasama. Sagt verður, at tað ikki ber til at meta um vandan fyri skaða á náttúrumargfeldi uttan gott vitanargrundarlag, og at eitt *rímiligt* krav tí kann tulkast ov breitt.

FF skjýtur upp at orða § 8, stk. 1, soleiðis:

“Almennar avgerðir, sum viðvíkja náttúrumargfeldinum, skuldu byggja á vísindaliga vitan um stovnsstøðuna hjá sløgum, útbreiðsluna og tann vistfrøðiliga standin hjá náttúrusløgum og virknaðin av árinum.”

Til 4

Orsøkin til ásetingina í § 8, stk. 1, er, at tað verður mett, at eitt ósvitaligt krav um vísindaligt vitanargrundarlag fyri øllum avgerðum, sum bera við náttúrumargfeldið, hevði verið ov víðtøkið.

Í fyrra lagi eru náttúrumargfeldið og tilgongdirnar í náttúruni so torgreidd, at vit neyvan í næstu framtíð fara at hava nágreiniliga vísindaliga vitan um sløg, náttúrusløg, vistfrøðiligar tilgongdir o.a., og í seinna lagi verður tað ikki mett at vera skilagott at seta víðfevnt og kostnaðarmikið granskingar- og frágreiðingararbeiði í gongd, tá ið talan er um avmarkað virksemi og lítlan væntaðan skaða. Tilfeingið eigur at verða brúkt við tí besta heildarvirknaðinum við atliti at røkt av náttúrumargfeldinum í hyggju.

§ 8, stk. 1, 2. pkt., ger vigingina millum útreiðslurnar av at fáa til vega eitt vísindaligt avgerðargrundarlag øðrumegin og málið og møguliga umhvørvisávirkan hinumegin sjónliga. Ásetingin neyvlýsir, hvat ið tað er rímiligt at krevja sbt. 1. pkt.

Við *málinum* verður m.a. sipað til, hvussu stórt virksemið er, hvussu professionelt tað er, um talan er um stór fíggjarlig áhugamál, og um ávirkanin varir stutt ella er meira varandi. *Vandin* fyri, at náttúrumargfeldið verður fyri skaða, hongur tætt saman við málinum. Talan er bæði um, hvussu stórir vandin er fyri umhvørvisávirkan, og hvussu stórir skaðin væntast at gerast. Ásetingin áleggur ikki myndugleikunum at útinna almenna kortlegging av náttúrumargfeldinum.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

5. Viðvíkjandi § 8, stk. 2, um vitan, sum er grundað á royndir hjá ættarliðum, heldur FF orðingina byggja á eina vanliga fatan um, at fólk fyrr í tíðini livdu nærri náttúruni. FF sigur nógva søguliga gransking hava víst, at hetta ikki hevur hald í veruleikanum. Samanumtikið metir FF § 8, stk. 2, vera óneyðugt og óheppið, av tí at siðvenja ikki stendur mót við náttúruvísindaliga vitan og tí á ongan hátt kann mynda skynsama náttúruvísing. Mælt verður til at strika ásetingina.

Til 5

Sambært § 8, stk. 2, í uppskotinum skulu myndugleikarnir umframt vísindaliga vitan leggja dent á vitan, sum er grundað á royndir hjá ættarliðum, og sum kann styðja upp undir burðardygt brúk og at náttúrumargfeldið verður vart. Á orðaljóðinum skilst, at dentur ikki kann leggjast á vitan av royndum, um henda vitanin sambært tøkari vísindaligari vitan ikki kann styðja upp undir burðardygt brúk og at náttúrumargfeldið verður vart.

6. Viðvíkjandi § 11, um at tann, sum varðar av virkseminum, sum er umhvørvinum at skaða, ber kostnaðin, mælir FF til at strika orðini *tá ið tað ikki er órímligt alt eftir virkseminum og skaðanum*. FF metir orðingina vera ov liðiliga í sambandi við málsviðgerð.

Til 6

Ásetingin í § 11 er ein leiðregla hjá myndugleikunum, tá ið teir taka avgerðir við stóði í øðrum regluverki, og kann ikki brúkast beinleiðis sum áleggingarheimild móttvegis privatum, sbr. § 7. Tann ítøkiliga ábyrgdin hjá teimum, sum varða av virkseminum, veldst tí um aðrar almennar reglur ella fyrisingaravgerðir.

Ásetingin lógarfestir eina í altjóða umhvørvisrætti týðandi meginreglu sum yvirskipaða leiðreglu fyri myndugleikaúttunning. Nærri áleggingarheimildir verða at áseta í geira- og planlóggevum.

Meginreglan er í útgangsstøðinum til hindurs fyri, at tað almenna ber umhvørviskostnað, sum stendst av privatum virkseminum, annaðhvørt beinleiðis ella gjøgnum studning. Møguleiki eigur tó at vera fyri tí í einstøkum førum, tá ið vandi er fyri, at neyðug ella ógvuliga ynskilig umhvørvistiltøk ikki verða sett í verk uttan okkurt slag av fíggjarligum stuðli. Harafturat kann tað vera órímligt, at privat, sum fremja tiltøk, sum gagna samfelagnum, bera allan kostnaðin av at leggja upp fyri umhvørvisampa. Harafturat kann tað vera torført at síggja summar skaðar á náttúrumargfeldið fyri sær frammanundan. Meginreglan er avmarkað móttvegis tí, sum er órímligt alt eftir virkseminum og skaðanum. Ásetingin er kortini ikki til hindurs fyri, at tað almenna fyri egna rokning setur tiltøk í verk, tá ið tað verður mettt at vera neyðugt til at fyribygja ella bóta um umhvørviskaðar, og seinni biður um fullnað fyri útreiðslurnar hjá tí, sum varðar av virkseminum, sbr. § 59.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

7. Viðvíkjandi § 12 um umhvørvisgóða tøkni og rakstrarhættir heldur FF tað vera ilt at meta um, hvat ið meinast við *teimum bestu samfelagsligu úrslitunum*. Víst verður á, at náttúra og samfelag eru tætt knýtt, men eftir ávísium tulkningum kunnu fatast sum sundurskild. FF metir náttúruna hava eginvirði, sum eigur at verða raðfest høgt í eini slíkari lóg. Sum umorðing skjýtur FF tí upp:

“Til at sleppa undan ella avmarka skaðilig árin á náttúrumargfeldið skal støði takast í rakstrarháttum, tøkni og staðseting, sum eftir eini heildarmeting av fyrrverandi, verandi og komandi brúki av margfeldinum og fíggarligum viðurskiftum geva tey bestu úrslitini, bæði fyri náttúru og samfelag.”

Til 7

Tá ið mett verður um, hvør tøkni, hvørjir rakstrarhættir og hvør staðseting ið skal góðtakast í hvørjum føri, skulu myndugleikarnir geva fyrrverandi, verandi og komandi brúki av náttúrumargfeldinum gætur umframt fíggarligum viðurskiftum. Loysnin, sum eftir eini heildarmeting gevur tey bestu samfelagsligu úrslitini, skal veljast. Tað kann merkja, at fíggarlig viðurskiftir í einstøkum málum viga meira enn fyrilit fyri náttúrumargfeldinum, men vanliga eigur loysnin, sum er best fyri náttúruna, at verða vald. Tað nýtist heldur ikki vera nakar mótsetningur millum fíggarlig viðurskiftir og eina góða loysn fyri margfeldið í náttúruni.

Fyrrverandi, verandi og komandi brúk sipar til alt slag av brúki, um tað hevur fíggarligt virði ella ikki. Talan kann vera um brúk sum tilfeingi, brúk sum uppliving ella brúk sum røkt av náttúrumargfeldinum, t.d. vernd av einum búøki hjá einum hóttum slagi.

Fíggarlig viðurskiftir kunnu bæði vera av privatbúskaparligum og samfelagsbúskaparligum slag. Hvat ið gevur tey bestu samfelagsligu úrslitini má m.a. skiljast út frá endamálinum í § 1 í náttúrumargfeldislógini og teimum ítøkiligum miðunum í §§ 4 og 5 saman við endamálinum við øðrum reglum, sum brúktar verða. Hetta ber m.a. í sær, at framtíðin má havast í huga, tá ið vigað verður.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

8. Viðvíkjandi § 15, stk. 1, mælir FF til at nevna støðurnar, har ið neyðugt er at jagstra vill dýr og valda teimum skaða ella líðing. Mælt verður eisini til at geva landsstýrismanninum heimild at áseta reglur um handfaring og veiðu av villum dýrum í kunngerð.

Til 8

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

§ 15 er ein meginregla fyri fyrisiting av sløgum.

Sambært 3. pkt. skal í øllum veiðu- og tøkuvirksemi sleppast undan, at natúrliga villlivandi dýr verða jagstrað óneyðuga.

Við *jagstrað* meinast, at eitt vilt dýr verður ávirkað, so at tað má broyta kós ella ferð, í mun til tá ið tað kann flyta seg frítt. Hugtakið hevur sum fyrirtreyt, at ávirkanin er størri enn eitt vist og varir longur enn eitt vist. Endamálið nýtist ikki at vera at drepa dýrið.

Tað er *óneyðug* jagstran, sum er fevnd av ásetingini, og metingin, um virkseimið ber í sær óneyðuga jagstran, er ítøkilig og má gerast við støði í m.a. dýraverndarfyrilitum, hvussu neyðugt tað er at útinna virkseimið, og um ein varligari framferðarháttur kann verða brúktur.

Forboðið fyri óneyðugari jagstran verður avmarkað av náttúrumargfeldislógini § 15, stk. 3, sum staðfestir, at ásetingarnar í m.a. § 15, stk. 1, ikki eru til hindurs fyri lógligari ferðslu, landbúnaðarvirksemi ella øðrum virksemi, sum er í samsvari við fyrilitsskylduna í § 6.

Av tí at tað er djóravælfærlógin, sum ásetur yvirskipaðar meginreglur fyri viðferð av dýrum, bæði dýrum, sum verða havd í fangilsu, og villlivandi dýrum, verða nærri reglur um handfaring av dýrum at áseta við heimild í djóravælfærlógini.

9. Viðvíkjandi § 16, stk. 2, sum ásetur, at veiða bara kann loyvast, tá ið slagið sambært tí bestu tøku skjalfestingini framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt, vísir FF á, at tað í nógvum førum ikki finst nøkur dygdargóð skjalfesting av sløgum, sum verða veidd. FF spyr, hvussu farið verður fram í slíkum førum, og mælir annars til at orða § 16, stk. 2, soleiðis:

“Veiða kann bara loyvast, tá ið slagið sambært dygdargóðari skjalfesting framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt.”

FF mælir harafturat til, at § 16, stk. 2, vísir til § 8, stk. 1.

Til 9

Stk. 2 ásetur tvær treytir, sum báðar skulu vera loknar, fyri at avgerð kann takast um at loyva veiðu. Tann fyrri treytin um ta bestu tøku skjalfestingina snýr seg bæði um líkið á og innihaldið í skjalfestingini, sum skal havast sum grundarlag, tá ið avgerð verður tikin um veiðu. Treytin ber í sær, at myndugleikarnir mugu fáa til vega yvirlit yvir tær dátur, sum finnast og eru atkomandi, og bera saman og brúka dáturnar á fakliga skynsaman hátt. Skjalfestingin eigur at fevna um dátur um støddina á og gongdina hjá stovninum, og um hvussu stór veiðan er. Skjalfestingin, sum brúkt verður, eigur í mestan mun at vera fingin til vega við vísindaligum háttaløgum. Eisini upplýsingar, sum koma fram gjøgnum fráboðanir

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

og vitan av royndum hjá øllum virkandi skulu kunna brúkast sum skjalfesting, annaðhvørt einsamallar ella saman við vitan, sum er grundað á gransking.

Í teimum førum, har ið tað tóka dátutilfarið er so avmarkað, at tað er ógvuliga óvist, um veiðan er fakliga ráðilig, eiga myndugleikarnir annaðhvørt at nokta fyri ella avmarka veiðu. Í teimum førum, har eisini avmarkað veiða verður mett at vera ivasom, kann myndugleikin kortini loyva slíkari veiðu, um hann samstundis setur í verk innheinting av nýggjum dátum og støðugt metir um hesar.

Treytin um ta bestu tóku skjalfestingina í § 16, stk. 2, er eitt skjalfestingarkrav við atliti at, um tað viðkomandi slagið framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt. Talan er um eina serreglu í mun til § 8. § 8 kann tó verða viðkomandi, t.d. í sambandi við metingar eftir stk. 3.

Treytin í stk. 2 um ta bestu tóku skrásetingina má eisini síggjast í samanhangi við ta vanligu fyrisitingarrættarligu skylduna at upplýsa mál á nøktandi hátt. Treytin vísir í fyrri lagi, hvat slag av sannroyndargrundarlagi ið avgerðir, sum viðvíkja veiðu og aðrari tóku av ryggdýrum, eiga at vera grundaðar á, meðan sannroyndargrundarlagið eftir fyrisitingarrættinum skal vera nóg væl lýst, til at avgerð kann takast. Í seinna lagi sigur treytin í náttúrumargfeldislógini § 16, stk. 2, *nær* ið mál um veiðu av veiðudýrum eru nóg væl lýst.

Tann seinna treytin í stk. 2, um at slagið framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt, fevnir um lívfrøðilig viðurskiftir og sipar til, at veiðan skal vera burðardygg. Tað merkir m.a., at slagið kann mennast innan fyri tryggjar lívfrøðiligar karmar. Í tí sambandi verða m.a. viðkvæmið hjá tí einstaka slagnum fyri umhvørvisbroytingum og veiðutrýst partur av metingargrundarlagnum saman við lívfrøðiligum táttum sum nøringarevnum, kapping, predatió, fòðslu o.s.fr. Treytin um, at slagið framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt, ber eisini í sær, at tað eru vistfrøðiligar treytir, sum mynda karmin fyri, hvør veiða og tóka ið kann tolast. Innan fyri ein slíkan karm kann dentur tó eisini leggjast á sosial, mentanarlig og fíggjarlig viðurskiftir, sbr. stk. 3.

Tað at framleiða eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt, ber í sær, at alt avlopið kann takast. Hóast einki avlop er at veiða, kann tað vera lívfrøðiliga ráðiligt at loyva veiðu. Í teimum førum, har ein vil veiða meira enn avlopið, ella veiða, hóast einki avlop er, mugu prógv veitast fyri væntaðum vøkstri, so at slagið í longdini framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast. Í slíkum førum eigur tóka at avmarkast so nógv sum gjørligt, so at framleiðsluevnini hjá slagnum ikki minka varandi. Tað merkir m.a., at myndugleikin, tá ið hann tekur avgerð um tóku, má brúka ein trygdarbredda, so at tað slepst undan ótilætlaðum árinum orsakað av avmarkaðari vitan um árinini, sum avgerðin hevur á slagið.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

10. Viðvíkjandi § 16, stk. 3, sum ásetur, at tað í sambandi við avgerðir um at loyva veiðu eisini skal leggjast dentur á funktiúnina, sum slagið hevur í vistskipanini, og ávirkanina, sum veiðan kann hava á tað lívfrøðiliga margfeldið annars, mælir FF til at orða ásetingina soleiðis, at tað verður tað lívfrøðiliga margfeldið, sum skal viga mest. Skotið verður upp at byrja § 16, stk. 3, 2. pkt., um týdningin, sum slagið hevur fyri vinnu, frítíðarlív og veiðisiðvenju í økinum, og skaða, sum slagið ger, við orðunum *í aðru atløgu*.

Til 10

§ 16, stk. 3, ásetur, hvørji hjáfyrlit ið dentur skal leggjast á í sambandi við avgerðir um at loyva veiðu.

Stk. 3, 1. pkt., ásetur, at tá ið avgerðir verða tiknar um at loyva veiðu og um framferðarháttin í sambandi við veiðu, skal umframt fyrilitini sambært § 16, stk. 2, dentur leggjast á funktiúnina hjá slagnum í vistskipanini og ávirkanina, sum veiðan kann hava á tað lívfrøðiliga margfeldið annars. Ásetingin endurspeglar vistskipanarhugsanina og kann t.d. hava við sær, at fyrilit verður havt fyri, at eitt slag hevur týdning sum føði hjá einum hóttum slag. Hvat slag av vitan ið havast skal sum grundarlag, má síggjast í samanhangi við vitanarkravið í § 8, sum í hesum sambandinum verður brúkt saman við § 16, stk. 3.

Stk. 3, 2. pkt., ásetur, at dentur eisini skal leggjast á týdningin, sum slagið hevur fyri vinnu, frítíðarlív og veiðisiðvenju í økinum, og á skaða, sum slagið ger.

Tá ið dentur verður lagdur á fyrilit eftir stk. 3, 2. pkt., skal tað í øllum førum gerast innan fyri karmin, sum høvuðstreytirnar í stk. 2 áseta. Hvat ið síðan skal viga meira, almenn fyrilit fyri lívfrøðiligum margfeldi, sbr. stk. 3, 1. pkt., ella fyrilit fyri vinnu, frítíðarlívi og veiðisiðvenju, sbr. stk. 3, 2. pkt., veldst um eina ítøkiliga meting.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

11. Viðvíkjandi § 17, stk. 1, nr. 6, sum ásetur, at landsstýrismaðurin við kunngerð ella fyrisitingaravgerð kann loyva tøku av villum súgdýrum og fugli, sum eru fremmandar lívverur, heldur FF ikki týdningin av hugtakinum *fremmandar lívverur* vera nóg væl lýstan. Víst verður á, at fremmandar lívverur í ávísnum førum eiga at kunna tulkast at hava sama týdning sum staðbundin sløg.

Til 11

Reglurnar um fremmandar lívverur hava ikki til endamáls at forða fyri, at lívverur av fremmandum uppruna yvirhøvur finnast ella verða gagnnýttar í Føroyum. Endamálið er hinvegin at forða fyri, at tær valda føroyskum náttúrumargfeldi skaða.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

§ 17, stk. 1, nr. 6, gevur landsstýrismanninum heimild til at loyva avlíving, tá ið talan er um fremmandar lívverur, men tað, at talan er um fremmanda lívveru, eigur ikki av sær sjálvum at hava við sær, at loyvi verður givið at avlíva.

Í kunngerð ella í meting hjá myndugleikanum kann dentur leggjast á eginleikar við slagnum, vandan fyri, at lívveran fótar sær og setur búgv í Føroyum, um útbreiðslan av lívveruni er úrslit av eini natúrligari gongd, og hvønn skaða lívveran kann valda tí lívfrøðiliga margfeldinum ella øðrum áhugamálum, t.d. grøði. Tað er tó ikki eitt krav eftir ásetingini, at talan er um ítøkiligan vanda fyri skaða. Í summum førum verður ikki nóg góð vitan tøk um, hvørjar avleiðingar lívveran kann verða atvold til, og ásetingin gevur í slíkum førum møguleika til at loyva tøku eftir fyriryrgjandi fyrilitum.

Á orðinum *kann* í § 17, stk. 1, skilst eisini, at endamálið ikki er, at landsstýrismaðurin í øllum førum við kunngerð ella fyrisitingaravgerð skal loyva tøku av fremmandum lívverum.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 12.** FF mælir til at skoyta upp í § 17, stk. 3, at fremmandar lívverur, sum ikki kunnu skjalprógvast at gera skaða á føroyskt náttúrumargfeldi á nakran hátt, eru friðaðar.

Til 12

Víst verður til svarið til 11. punkt omanfyri.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 13.** Í sambandi við lógarkapittul 4 um fremmandar lívverur spyr FF, um lógaruppskotið gevur heimild at stovna ein føroyska svartalista fyri innræsnar plantur og/ella dýr. Víst verður á, at ES hevur slíkan lista við dýrum/plantum, sum tað er forboðið at flyta inn í ES.

Til 13

Landsstýrismaðurin kann eftir § 26, stk. 4, 3. pkt., í kunngerð áseta forboð fyri at flyta ávísar lívverur inn, um tað verður mett at vera neyðugt, fyri at sleppast kann undan munandi óhepnum avleiðingum fyri tað lívfrøðiliga margfeldið.

- 14.** Í sambandi við lógarkapittul 4 um fremmandar lívverur spyr FF, um lógaruppskotið gevur landsstýrismanninum heimild at krevja, at innflutningur av vørum, plantum, jólatrøum og mold skal fara fram undir skipaðum viðurskiftum, sum minka um vandan fyri, at innræsnar lívverur koma til Føroya.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 14

Landsstýrismaðurin kann eftir § 25, stk. 4, í kunngerð áseta reglur um virksemi ella tiltøk, sum kunnu hava við sær vanda fyri, at lívverur, sum ikki liva náttúrliga á einum stað, spjaðast ella ótilætlað sleppa út.

Eftir § 26, stk. 4, 1. pkt., kann landsstýrismaðurin í kunngerð áseta reglur um innflutning eftir § 26, stk.1.

15. Í § 25, stk. 2, um at taka stig til at forða fyri, at livandi ella lívfórarar verur spjaðast ella sleppa út, mælir FF til at strika orðini *í rímligan mun*.

Til 15

Fyrilitið fyri tí, sum rímligt er, ber í sær, at krøvini til trygdartiltøk skulu vera í røttum lutfalli við hóttanina. Hvat ið er rímligt, veldst serliga um, hvat slag av virksemi talan er um, hvussu væl grundað nyttuendamál virksemið hevur, hvussu umfatandi virksemið er, hvussu stórir skaðaváði er knýttur at virkseminum, og hvussu kostnaðarmikið tað er at forða fyri ella minka um vandan fyri, at lívverur sløðast inn. Aftur at tí má dentur leggjast á, hvussu góða og atkomandi kunning myndugleikarnir hava veitt. Finst kunngerð, leiðreglur ella vegleiðing frá myndugleikunum um, hvussu minkast kann um vandan fyri, at fremmandar lívverur frá ávísu virksemi ella tiltaki sleppa út ella spjaðast, og fer onkur fram samsvarandi hesum, má viðkomandi kunna líta á, at fyrilitskravið eftir § 25 er lokið.

Orðingin skal *í rímligan mun taka stig til at forða fyri, at tað hendir* í náttúrumargfeldislógini § 25, stk. 2, ber, alt eftir spjaðingarvandanum og hvussu stóran skaða lívverurnar kunnu gera, í sær eina skyldu fyri fyrirøkur til virkið at gera kunning um galdandi regluverk fyri útseting av lívverum atkomandi, t.d. við vørumerking, uppsløgum ella prentaðum tilfari í handlum. Tá ið talan er um plantur, fevnir orðingin eisini um eina skyldu til at kunna kundar um møguligan vanda fyri, at planturnar kunnu væntast at breiða seg út um økið.

Tilmælið veðrur ikki tikið til eftirtektar.

16. Viðvíkjandi § 27, stk. 1, nr. 3, um útseting av lívverum á sjógv ella í áir, vøtn, ósar og løkir, heldur FF hugtakið *stamma* kunna koma í bland við tað enska hugtakið *tribe*. Tí verður mælt til annaðhvørt at allýsa hugtakið í § 3 ella at velja annað betur hóskaði orð.

Til 16

Kravið um útsetingarloyvi eftir náttúrumargfeldislógini geldur ikki fyri lívverur av staðegnari stammu. Í tí liggur, at lívveran, sum útsett verður, skal hava sín uppruna í tí staðbundna stovninum í útsetingarøkinum. Tað landafrøðiliga økið, sum sigast kann at hýsa somu stammu, kann vera ymiskt til støddar, alt eftir hvørja lívveru talan er um. Undantakið ber eisini

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

í sær, at loyvi ikki krevst eftir náttúrumargfeldislógini til kynbótarvirksemi, tá ið talan er um lívverur av staðegnari stammu.

Av tí hugtakið *stamma* bara kemur fyri í § 27, stk. 1, nr. 3, verður týðningurin nágreinaður í teimum serligu viðmerkingunum til hesa ásetingina heldur enn í § 3.

17. Viðvíkjandi § 48 spyr FF, hvat ið gagnnýtsla av ílegutilfari úr náttúruni ber í sær.

Til 17

Hugtakið *ílegutilfar* verður í § 3, nr. 4, allýst sum ílegur og annað arvatilfar í øllum lívfrøðiligum tilfari, sum kann flytast til aðrar lívverur við ella uttan tøkniliga hjálp, tó ikki ílegutilfar frá menniskjum.

Á § 48, 2. pkt., skilst, at gagnnýtslan av ílegutilfari skal vera umhvørvi og fólki at so stórum gagni sum gjørligt. *Gagnnýtslan* skal her skiljast í víðari merking og fevnir eisini um sjálva tøkuna av ílegutilfarinum og møguliga stovnan av immateriellum rættindum. Tað er í samsvari við hetta endamálið, at tøka av ílegutilfari kann gera sítt til at vaksa um kunnleikan um tað lívfrøðiliga margfeldið og á tann hátt styðja upp undir vernd og burðardygt brúk, sbr. tey bæði fyrstu høvuðsendamálini í sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi og § 1 í hesum lógaruppskotinum.

18. Landstýrismaðurin kann sambært § 49, stk. 1, áseta, at loyvi krevst frá landsstýrismanninum til at taka lívfrøðiligt tilfar til úr náttúruni við tí í hyggju at gagnnýta ílegutilfarið ella at gagnnýta slíkt tilfar. FF spyr, um tað er frítt hjá einum og hvørjum at gagnnýta slíkt tilfar, um landsstýrismaðurin ikki ásetur, at loyvi krevst.

Til 18

Ásetur landsstýrismaðurin ikki, at loyvi krevst, krevst einki loyvi eftir náttúrumargfeldislógini.

17. Jarðfeingi / Búnaðargrunnurin

Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin halda tað vera ein stóran trupulleika, at lógarteksturin í so lítlan mun nevni landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligt margfeldi, serliga tá ið borið verður saman við lívfrøðiligt margfeldi. Nevndar verða trettan greinar, har ið mælt verður til at nevna landslagsmargfeldið og tað jarðfrøðiliga margfeldið.

1. Viðvíkjandi § 3 sóknast Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin eftir allýsingum av landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligum margfeldi. Spurt verður, hvat ið hesi hugtøkini, sum eru nýggj bæði í Føroyum og í grannalondunum, merkja.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 1

Víst verður til viðmerkingarnar til endamálsásetingina í § 1.

Við støði í allýsingini í tí evropeiska landslagssáttmálanum frá 20. októbur 2000 verður hugtakið *landslag* í viðmerkingunum til § 1 allýst sum eitt øki, soleiðis sum fólk fata tað, við eyðkennum, sum eru úrslit av ávirkanini av og samanspælinum millum natúrligar ella menniskjaligar tættir. Lagt verður afturat, at hugtakið bæði fevnir um náttúruslag og røktarlandslag, men at landslag, sum er manngjørt burturav, t.d. býir, ikki er fevnt av lógini.

Hugtakið *landslagsligt margfeldi* verður í viðmerkingunum til § 1 allýst sum margfeldið av sløgum av landsløgum, t.e. landsløg við egnum sereyðkennum.

Hugtakið *jarðfrøðiligt margfeldi* verður í viðmerkingunum til § 1 allýst sum fjølbroytnið í jarðfrøðiligum fyrbrigdum, t.d. løg við serstökum grótsløgum, jarðfrøðiligir skappartar úr kvarteröld, umskaringar ella økir við steinrenningum. Lagt verður afturat, at sermerkt jarðfrøðilig fyrbrigdir eitt nú kunnu vera grundgeving fyri at skipa náttúrufrøðiliga.

2. Viðvíkjandi § 4 vísa Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin á, at ásetingin, sum sigur, *at miðast skal eftir at røkja margfeldið av náttúrusløgum*, bara nevnir sløg (*species*), vistfrøðiligar tilgongdir og framleidni hjá vistskipanum. Mælt verður til eisini at nevna landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligt margfeldi.

Til 2

Víst verður til § 3, nr. 8, sum allýsir *náttúruslag* sum *einsháttað slag av náttúru*, sum fevnir um allar livandi lívverur og umhvørvistættirnar, sum har virka, ella serstök sløg av náttúrufrøðiliga fyrbrigdum umframt serstök sløg av jarðfrøðiliga fyrbrigdum.

Fyrisitingarmiðið fyri náttúrusløg í § 4 ásetur, at miðast skal eftir at *røkja margfeldið av náttúrusløgum í teimum natúrligu útbreiðsluøkjum umframt margfeldið av sløgum og tær vistfrøðiliga tilgongdirnar, sum eyðkenna hvørt náttúruslagið*. Aftur at tí skal miðast eftir at røkja funktiónir, bygnað og framleidni hjá vistskipanunum, í so stóran mun sum tað verður mettt at vera rímligt. Av tí at landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligt margfeldi eru fevnd av hugtakinum *náttúruslag*, verður ikki mettt, at tørvur er á at nevna hesi serliga. Øðrvísi er við margfeldinum av sløgum og teimum vistfrøðiliga tilgongdunum, sum eyðkenna hvørt náttúruslagið. Hesi verða nevnd serliga fyri at nágreina, at tey eisini skulu røkjast.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

3. Viðvíkjandi § 8 mæla Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin til at nevna, at avgerðir skulu byggja á vísindaliga vitan um tað samlaða náttúrumargfeldið, sum eisini fevnir um landslagsmargfeldi

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

og jarðfrøðiligt margfeldi, heldur enn bara vísindaliga vitan um støðuna hjá sløgum og útbreiðsluna og tann vistfrøðiliga standin hjá náttúrusløgum og virknaðin av árinum.

Til 3

Av tí at útbreiðsla av náttúrusløgum bæði fevnir um landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligt margfeldi, verður tilmælið ikki tikið til eftirtektar.

4. Viðvíkjandi § 10 mæla Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin til, at ásetingin nevnir heildartrýstið á náttúruna sum heild heldur enn bara á vistskipanina.

Til 4

Tað skerst ikki burtur, at lógaruppskotið í stóran mun hevur tað lívfrøðiliga margfeldið í miðdeplinum, og hóast tað eisini fevnir um annað náttúrumargfeldi, er endamálið við uppskotinum orðað við støði í leiðreglunum í sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi.

Meginreglan um heildartrýstið á vistskipanina, t.e. vistskipanarhugsanin, er ein týðandi meginregla í altjóða umhvørvisrætti og eitt yvirskipað mið í ymsum altjóða avtalum, eitt nú sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi. Vistskipanarhugsanin er eisini lógarfest í aðrari føroyskari lóggávu, eitt nú sjófeingislógini § 2, stk. 2, nr. 3, og havumhvørvisverndarlógini § 3.

Tað verður tilskilað í teimum serligu viðmerkingunum til § 10 í uppskotinum, at árin á eina vistskipan kunnu vera av lívfrøðiligum, lívvirkisligum, evnafrøðiligum, men eisini fagurfrøðiligum slag. Árinini kunnu vera knýtt at einum beinleiðis inntrivi í ta ávísu vistskipanina ella vera meira almenn sum t.d. veðurlagsbroytingar. Sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 10 er tað virknaðin á náttúrumargfeldið, sum mett verður um eftir meginregluni um heildartrýstið á vistskipanina, ikki tað einstaka virksemd í sjálvum sær.

Meginreglan um heildartrýstið á vistskipanina snýr seg um síggja livandi verur og tað ólivna umhvørvið sum eina samfelda heild. Tað er vistskipanin, sum er í miðdeplinum, og tí verður mett, at tað hevði verið ímóti endamálinum við ásetingini at broytt hana, sum mælt verður til.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

5. Viðvíkjandi § 21 spyrja Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin, um ein samsvarandi lógargrein um raðfest náttúrusløg við atliti at landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligum margfeldi kundi verið orðað, so at hesi kundu verið raðfest og vard. Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin vísa á, at tørvur er á lýsa og staðfesta slíkt margfeldi, sum krevur serliga verju.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 5

Jarðfrøði og landsløg eru ein týðandi táttur í nógvum náttúrusløgum, og sambært fyrisingarmiðinum í § 4 skal miðast eftir at røkja margfeldið av náttúrusløgum.

Eftir § 33 ber til at skipa landslagsverndarøkir, og eftir § 34 ber til at skipa økir, sum bera í sær hótta, sjáldsama ella viðkvæma náttúru, umboða eitt ávíst slag av náttúru ella eru eitt serligt jarðfrøðiligt fyribrigdi, sum náttúrufriðøkir.

Av tí at verndaramboðið *raðfest sløg* er snikkað til við dýra- og plantuvernd í huga, verður samanumtikið ikki mett, at tað hevði verið skilagott eisini at latið hetta amboðið fevnt um landsløg og jarðfrøðilig fyribrigdir. Víst verður á, at lógaruppskotið útvegur onnur amboð, sum hóska betur til hetta endamálið, serliga *verndarøkir* eftir lógarkapitli 5.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

6. Viðvíkjandi § 24 mæla Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin til at nevna, at landsstýrismaðurin skal hava heimild at seta verndartiltøk í verk, um vandi er fyri, at landslag ella serligir jarðfrøðiligir lutir ella støð verða oydd.

Til 6

Av tí at § 24 hongur saman við § 21 um raðfest sløg verður víst til viðmerkingarnar til 5. punkt omanfyri.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

7. Viðvíkjandi § 31, stk. 3, sum ásetur, at dentur skal leggjast á at røkja vistfrøðiligar funktiónir av týðningi fyri verndarendamálið, og hvussu væl vistskipanin tolir árin uttanífrá, tá ið mørkini um eitt verndarøki verða ásett, mæla Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin til, at nakað verður lagt afturat um heildarsjónarmiðið viðvíkjandi náttúrumargfeldi.

Til 7

Heildarfyrilit fyri náttúrumargfeldinum eru í útgangsstøðinum fevnd av verndarendamálinum fyri eitt verndarøki innan fyri karmin á § 30. Á § 31, stk. 3, 1. pkt., skilst, at tann landafrøðiliga víddin á verndarøkinum skal samsvara við verndarendamálið. Tá ið tað í § 31, stk. 3, 2. pkt., verður nevnt serliga, at dentur skal leggjast á at røkja vistfrøðiligar funktiónir av týðningi fyri verndarendamálið, og hvussu væl vistskipanin tolir árin uttanífrá, kemst tað av, at talan um røkt, sum ikki beinleiðis er fevnd av verndarendamálinum.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

- Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin mæla til, at § 32, stk. 2, 4. pkt., um at avmarka ella forbjóða ferðslu í avmarkaðum økjum í einum tjóðgarði, umframt plantur, dýr, mentanarminnir og jarðfrøðilig fyrbrigdir skal nevna leyst jørðildi, so at máan (*erosión*) ikki fær fastatøkur.

Til 8

Tilmælið verður tikið til eftirtektar og ásetingin broytt samsvarandi.

- Viðvíkjandi § 33 um landslagsverndarøkir mæla Jarðfeingi og Búnaðargrunnurin til, at eisini økir, sum hava landslagsvirðir og jarfrøðilig virðir, skulu kunna verða skipað sum landslagsverndarøkir.

Til 9

Sum skilst á heitinum á verndarflokkinum, er høvuðsendamálið við at skipa landslagsverndarøkir at verja landsløg. Sostatt er høvuðstreytin fyri at skipa eitt landslagsverndarøki, at talan er um annaðhvørt náttúruleg landslag ella røktarlandslag. Aftur at hesi høvuðstreytini koma nakrar hjátreytir, nevniliga, at landslagið, sum ætlanin er at verja, hevur vistfrøðiligt, mentanarligt ella upplivingarligt virði.

18. Tjóðsavnið

- Tjóðsavnið heldur, at ein nýggj fornminnalóg og náttúrumargfeldislógin eiga at koma samstundis, so at lógirnar kunnu vísa til hvørja aðra og sostatt greiða og styrkja endamálini hvør hjá øðrum. Víst verður á, at ein nýggj fornminnalóggáva eisini fer at fevna um og hava fyrilit fyri t.d. røktarlandsløgum og landslagsverndarøkjum, sum verða nevnd í §§ 30 og 33.

Viðvíkjandi røktarlandslagi vísir Tjóðsavnið á, at ein komandi fornminnalóg fer at fevna um og hava eina nágreiniliga fakliga lýsing av varðveitingarverðum mentanarlandsløgum og fornminnum. Tí verður mælt til, at náttúrumargfeldislógin vísir til fornminnalóggávuna og fornminnamyndugleikan, tá ið ræður um varðveitslu av mentanarlandsløgum og fornminnum teirra.

Til 1

Av tí at røktarávirkað økir eru ein týðandi partur av føroyskari náttúru, kunnu slík økir verjast eftir náttúrumargfeldislóginum sum landsslagsverndarøkir, sbr. § 33. Í Føroyum finnast jú fá økir, sum eru heilt órørd av fólki, og tað eru glíðandi yvirgongdir millum náttúruleg landsløg og røktarlandsløg.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Hóast tað er ein sannroynd, at summi økir bæði fevna náttúruverndaráhugamál og fornminnaáhugamál, fær uppskotið til náttúrumargfeldislóg ikki fyrihildið seg til framtíðarlóggávu á fornminnaøkinum. Um ella tá ið nýggj fornminnalóggáva einaferð kemur, eigar lóginar báðar at vísa til hvørja aðra, har ið tað er viðkomandi.

Galdandi lóg um friðan av fornminnum og bygningum hevur ongar ásetingar um landsløg.

Hóast mentanarminnir *kunnu* verjast sum *partur* av tjóðgarði ella landslagsverndarøki, eru fornminnir og bygningar framvegis friðað eftir reglunum í løgtingslóg nr. 10 frá 16. september 1948 um friðan av fornminnum og bygningum. Sambært § 1 í lógini um friðan av fornminnum og bygningum kann umliggjandi øki innan fyri 100 m frá einum fornminni leggjast undir friðing. Á ásetingini skilst, at slík friðing skal vera neyðug orsakað av eyðkennum við fornminninum og til at tryggja varðveitsluna. Slík friðing er sostatt treytað av, at eitt ella fleiri fornminnir eru á staðnum. Ásetingin gevur, mótsett náttúrumargfeldislógini, ikki heimild til at friða eitt øki orsakað av tess eginvirði og má tí heldur skiljast sum ein *trygdarsonuáseting* í mun til tað friðaða fornminnið. Náttúrumargfeldislógin hevur náttúruvirðini í miðdeplinum, hóast náttúruvirðini kunnu verða røktaravirkað, og hóast náttúran stundum ber mentanarminnir í sær.

Víst verður á, at sambært § 37 í uppskotinum til náttúrumargfeldislóg *skal*, tá ið farið verður undir verndararbeiði eftir kapitli 5 í uppskotinum, fáast í lag málsviðgerð við so góðum samstarvi sum gjørligt við m.a. aðrar *viðkomandi myndugleikar*.

19. Bóndafelag Føroya og Føroya óðalsfelagið

1. Bóndafelag Føroya og Føroya óðalsfelagið (BÓ) halda ikki, at Føroyar hava ráð at samtykkja lóggávu eftir norskari fyrimynd, sum er gjørd einum nógv størri landi og tí krevur stóra umsitingarlíga orku.

Til 1

Hóast uppskotið hevur ta norsku *naturmangfoldloven* sum fyrimynd, byggir uppskotið til náttúrumargfeldislóg á ta fyritreyt, at amboðini, sum uppskotið útvegar, og fyrisitingin av lógini skulu lagast til tann føroyska veruleikan, sum eyðvitað er ógvuliga øðrvísi enn tann norski, bæði landafrøðiliga, fíggarliga og umsitingarlíga. Tí hevur í arbeiðinum verið met, hvussu hvør einstakur tátur í lógini kann virka og verða brúktur í einum fluttum, føroyskum samteksti. Komið er eftir, at tann norska lógin, hóast hon gjørd einum landi, sum á mangan hátt er øðrvísi enn Føroyar, útvegar amboð, sum kunnu verða Føroyum hent, verða tey brúkt við fyriliti fyri tí sannroynd, at tær fíggarligu og umsitingarlígu fyritreytirnar í Føroyum er munandi øðrvísi enn í Norra.

2. BÓ vísir á, at galdandi náttúrufriðingarlóg hevur verið fonakrað lokalt, og heldur lógina og umsitingina av henni hava verið sera væl virkandi. Sagt verður, at tær staðbundnu friðingarnevndirnar eru sprotnar úr fólkaræðisligum skipanum, har ið leikfólk verða vald at taka avgerðir, og serfrøðin verður brúkt sum ráðgeving, um tað er neyðugt.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 2

Eitt týðandi endamál við uppskotinum til náttúrumargfeldislóg er nettupp hetta at leggja fyrisitingina av tí føroysku náttúruni til eina fakliga kóna náttúrufyrisiting, og at fyrisitingin av tí føroysku náttúruni í alt størri mun skal vera grundað á vitan. Mett hevur ikki verið, at náttúrumargfeldi verður nóg væl vart undir verandi skipan eftir náttúrufriðingarlógini. Tí hevur landsstýrismaðurin í hyggju broyta og tillaga náttúrufriðingarlógina, í sambandi við at uppskotið til náttúrumargfeldislóg verður lagt fram. Ætlanin er m.a. at avtaka tær staðbundnu friðingarnevndirnar og Yvirfriðingarnevndina og at leggja fyrisitingina eftir bæði náttúrumargfeldislógini og tí tillagaðu náttúrufriðingarlógini til ta nýggju náttúrufyrisitingina.

Hóast sjálv náttúrufyrisitingin soleiðis verður miðsavnað á Umhvørvisstovuni, leggur uppskotið til náttúrumargfeldislóg stóran dent á og áleggur náttúrufyrisitingini at hoyra staðbundin og onnur viðkomandi áhugamál.

20. Umhvørvisstovan

1. Umhvørvisstovan vísir á, at aðrir stovnar hava holla vitan, førleikar og upplýsingar, sum eiga at verða troytt náttúrumargfeldinum at gagni, og mælir í tí sambandi til at samskipa samstarv tvørtur um málsøkir og stovnar um dátuatgongd.

Til 1

Eftir § 8 eiga almennir myndugleikar, sum taka avgerðir, sum viðvíkja náttúrumargfeldinum, so langt tað er rímligt, at kunna seg um dátutilfar o.a., sum teir annaðhvørt sjálvir hava um hendi, ella sum finst hjá øðrum myndugleikum og stovnum.

Tað er ein ásannað fyritleykt fyri uppskotinum, at vitanin um margfeldið í tí føroysku náttúruni er ógvuliga avmarkað. Henda sannroyndin avmarkar skylduna eftir § 8, og tí er tað umráðandi, at farið verður undir miðvíst arbeiði at skráseta og kortleggja ta føroysku náttúruna og gera tøka vitan atkomandi hjá myndugleikum og almenningi. Tástani fer skyldan eftir § 8, sum fyrst og fremst og um tøka vitan, at virka eftir sínum endamáli.

Tað fer at liggja á náttúrufyrisitingini at samskipa tað neyðuga samstarvið tvørtur um málsøkir og stovnar, so at tøk vitan í mestan mun verður lætt atkomandi hjá bæði myndugleikum og almenningi.

At fáa til vega eitt dygt vitanargrundarlag fer eyðvitað at krevja raðfesting tey komandi árinum, bæði fíggarliga og umsitingarliga, men hetta er ikki treytað av uppskotinum til náttúrumargfeldislóg. Skyldan er longu í stóran mun galdandi eftir sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi. Sum nevnt í teimum almennu viðmerkingunum til uppskotið samtykti lögtingið longu í 2006 uppskot til samtyktar (løgtingsmál nr. 8/2006) um at taka stig til at lýsa tað margfelda lívið í tí føroysku náttúruni, so at sáttmálin um lívfrøðiligt margfeldið kundi verða hildin.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Arbeiðið at skráseta og kortleggja margfeldið í tí føroysku náttúruni er rúgvismikið og hefur leingi ligið á láni. Skal náttúrumargeldislógin fáast at virka eftir sínum endamáli, er tað tí umráðandi, at miðvíst skrásetingar- og kortleggingararbeiði verður raðfest og samskipað millum náttúrufyrisingina og viðkomandi fakstovnar undir landinum umframt granskingarstovnar.

Av vitanarfremjandi tiltøkum, sum hava týdning fyri, at § 8 í verki fæst at virka eftir sínum endamáli, nevna tær almennu viðmerkingarnar kortlegging av lívfrøðiligum margfeldi, kortlegging av náttúrusløgum á landi og fram við sjóvarmálanum og kortlegging av og umsjón við hóttum sløgum og fremmandum sløgum. Tað er umráðandi at alt dátutilfar, sum fingið verður til vega, verður gjørt talgilt atkomandi hjá almenningi og myndugleikum.

Á mangan hátt hava vit ikki nøktandi vitan, til at reglurnar um raðfest sløg til fulnar fara at tæna sínum endamáli. Tí eigur ferð at fáast á miðvísa og skipaða skráseting, so at hesi amboðini í lógaruppskotinum fáa størri virknað, so hvørt sum vitanargrundarlagið verður dyggari.

2. Umhvørvisstovan spyr, um onnur jarðbundin virðir, eitt nú tøka av sandi, gróti, eyri og mold, eru fevnd av uppskotinum ella hugtakinum náttúrumargfeldi. Í sama viðfangi verður spurt, um slík tøka er at rokna sum inntriv í náttúruna, og um metast skal um slík inntriv eftir kapitli 2 í uppskotinum.

Til 2

Uppskotið til náttúrumargfeldislóg hefur ikki ásetingar um tøku av sandi, gróti, eyri og mold, men sandur, grót, eyrir og mold kunnu vera fevnd av hugtakinum *náttúrumargfeldi*, sum í § 3, nr. 8, verður allýst sum lívfrøðiligt margfeldi, landslagsmargfeldi, jarðfrøðiligt margfeldi, sum ikki í høvuðsheitum er úrslit av ávirkan frá menniskjum.

Fyrilitsskyldan eftir § 6 í uppskotinum áleggur øllum eina skyldu at fara fram við fyriliti og gera tað, sum rímiligt er, til, at náttúrumargfeldið ikki verður fyri skaða í ósamsvari við fyrisingarmiðini í §§ 4 og 5. Veldur tøka av sandi, gróti eyri ella mold náttúrumargfeldinum skaða í ósamsvari við fyrisingarmiðini í §§ 4 og 5, kann hon vera brot á varsemis skylduna eftir § 6, annaðhvørt hon fer fram uttan ella við loyvi frá jarðareigara.

Fyrilitsskyldan hefur størstan týdning fyri atburð og virksemini, sum ikki er fevnt av reglum, tí eru reglur ásettar fyri, hvussu fyrilit skal havast fyri náttúruvirðunum, er fyrilitsskyldan vanliga lokin, tá ið farið verður fram í samsvari við reglurnar. Hetta geldur í enn størri mun, tá ið talan er um virksemini, sum almennur myndugleiki hefur givið loyvi til. Tann, sum hefur ábyrgdina av virkseminum, eigur í slíkum førum at kunna hava sum útgangsstøði, at fyrilitsskyldan er lokin, um fyrirteytirnar fyri og innihaldið í loyvinum eru lokin. Týdningurin, sum loyvið hefur fyri fyrilitsskylduna, skilst beinleiðis á 2. pkt. Tað er ein fyrirteyt, fyri at fyrilitsskyldan kann metast at vera lokin, at virksemið verður útint í samsvari við loyvið. Tað

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

ber í fyrra lagi í sær, at fyrirteytirnar, sum loyvið varð givið eftir, t.d. um hvørji skaðaárin ið kundu standast av virkseminum, framvegis eru til staðar, og t.d. at nýggj vitan ikki er komin fram um skaðaárinini av virkseminum, sum mett verður, at tann, sum varðar av virkseminum, átti at vitað um. Í seinna lagi ber tað í sær, at virksemið verður útint í samsvari við innihaldið í loyvinum.

Tær umhvørvisrættarligu meginreglur í §§ 9 til 12 galda ikki beinleiðis fyri privat, hóast samsvar kann vera ímillum meginreglurnar og tað, sum verður mett at vera framferð við fyriliti eftir § 6. Hinvegin galda tær umhvørvisrættarligu meginreglurnar fyri myndugleikar, sum taka avgerðir um inntriv um í náttúruna.

Burturtøka ella nýtsla av mold, gróti, sandi, eyri og leiri og torvskurður skulu sambært § 3, stk. 1, í náttúrufriðingarlógini, sum ætlandi verður varðveitt, tá ið náttúrumargfeldislógin kemur í gildi, fara fram, so at tað skemmir náttúruna sum minst og ger sum minst av skaða. Sambært § 3, stk. 2, í galdandi náttúrufriðingarlóg kann náttúrufriðingarnevndin seta forboð fyri slíkari burturtøku ella nýtslu, um vandi er fyri, at sermerkt landslag ella leivdir av sermerktari náttúru fara fyri skeytið. Tá ið náttúrufriðingarlógin ætlandi verður tillagað, í sambandi við at náttúrumargfeldislógin kemur í gildi, verður tað ætlandi náttúrufyrisitingin á Umhvørvisstovuni, sum í framtíðini fer at kunna seta slíkt forboð.

Sambært § 3, stk. 3, í galdandi náttúrufriðingarlóg krevst loyvi friðingarnevndini at seta á nýtt steinbrot, og sambært § 4 skulu tiltøk setast í verk at forða fyri ella minka um skaðan, um tað kann ætlast, at arbeiðir fara at misprýða ella skemma náttúruna. Sambært § 4, stk. 2, kunnu vegagerð, setan av el- og telefonsteyrum og onnur arbeiðir, ið kunnu væntast at broyta sermerkt landslag munandi ella týna leivdir av sermerktari náttúru, ikki fara fram ella byrjast uttan loyvi frá náttúrufriðingarnevndini. Hendir hetta kortini, kann náttúrufriðingarnevndin eftir galdandi náttúrufriðingarlóg nokta fyri, at arbeiðið heldur fram, og krevja, at tann avvarðandi ger alt aftur, sum tað var. Tá ið náttúrufriðingarlógin ætlandi er tillagað, í sambandi við at náttúrumargfeldislógin kemur í gildi, verður tað náttúrufyrisitingin á Umhvørvisstovuni, sum fer at varða av loyvis- og sýtingarheimildini eftir § 4 í náttúrufriðingarlógini. Náttúrufyrisitingin skal sum aðrir almennir myndugleikar, sum taka avgerðir, sum hava ávirkan á náttúrumargfeldi, hava §§ 8-12 sum leiðreglur, sbr. § 7.

3. Umhvørvisstovan mælir landsstýrismanninum til at umhugsa, um málsviðgerðarreglurnar í uppskotinum hóska til eina lítla fyrisiting, sum longu er bundin av fyrisitingarlógini, sum borgar fyri rættartrygdini hjá borgaranum. Umhvørvisstovan heldur vanda vera fyri, at øktar fyrisitingarligar byrður fara at leingja um málsviðgerðartíðina, økja um tær fyrisitingarligu útreiðslurnar og skapa mótstøðu móti náttúrufyrisitingini millum manna.

Til 3

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Endamálið við teimum serligu málsviðgerðareglunum fyri tilgongdina framman undan kunngerðum um verndarøkir er fyrst og fremst at tryggja, at sjónarmið og áhugamál hjá jarðareigarum, rættindahavarum og øðrum áhugapørtum verða tikin við í tilgongdina, so tíðliga sum til ber.

Av tí at verndarkunngerðir yvirhøvur fáa týdning fyri rættarstøðuna hjá jarðareigarum ella rættindahavarum, eru tær eisini at rokna sum fyrisingarligar avgerðir, har ið nevndu partar hava partsstøðu. Málsviðgerðarreglurnar í fyrisingarlógini verða tí eisini brúktar.

Tær serligu málsviðgerðarreglurnar í náttúrumargfeldislógini koma sostatt aftur at reglunum í fyrisingarlógini. Tað verður mett at hava stóran týdning, at málsviðgerðin í verndarmálum er opin og fevandi, soleiðis at allir serliga ávirkaðir partar verða tiknir við. Við góðari sínámillum kunning ber eisini til at leggja upp fyri ósemjum og skapa betri fatan av verndini.

Uppskotið lógarfestir tí, at eigarar, rættindahavarar, raktir brúkarar og fólk ið á staðnum skulu hava høvi at koma tíðliga inn í tilgongdina við verndarætlanum. Somuleiðis verður roynt at áseta nærri, hvussu luttøkan skal leggjast til rættis, og hvat ið tað serliga er týdningamikið at leggja dent á undir málsviðgerðini í eini verndartilgongd. Málsviðgerðarreglurnar verða settar at vera týdningarmiklar fyrirteyrtir fyri at skapa undirtøku fyri økisvernd millum manna.

Mett verður ikki, at reglurnar fara at hava óneyðuga tungar fyrisingarligar byrður við sær.

4. Umhvørvisstovan heldur tað vera trupult at síggja, júst hvørjar avleiðingar ið lógin fer at hava fyri træ- og urtagarðsplantur og menningar- og granskingararbeiðið hjá Skógrøktini.

Til 4

Víst verður til viðmerkingarnar til hoyringarsvarið hjá Skógrøktini.

5. Umhvørvisstovan vísir á, at norska orðið *ivareta* stundum verður umsett til *varðveita*, har ið tað neyvan er heilt beinrakið.

Til 5

Viðmerkingin er tikin til eftirtektar, og í fleiri ásetingum er orðið *varðveita* skift út við tað meira dynamiska orðið *røkja*.

6. Umhvørvisstovan mælir til, at havt verður í huga, at náttúran í sær sjálvari er dynamisk og broytilig, og at náttúran og vistskipanir laga seg til broyttar umstøður.

Til 6

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Á teimum serligu viðmerkingunum til fyrisitingarmiðið fyri náttúrusløg og vistskipanir í § 4 skilst, at tað ikki er eitt endamál, at allar fyrikomingar av náttúrusløgum og teirra vídd skulu varðveitast, men at talið av náttúrusløgum skal haldast uppi og vera so stórt, og náttúrusløgini í slíkum standi, at náttúrusløgini samanlagt eru nóg sterk at standa ímóti eitt nú veðurlagsbroytingum. Bæði tann kvantitativi og tann kvalitativi parturin eru avgerandi fyri, at gongdin, bæði stuttskygt og í longdini, kann sigast at vera góð.

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 4 skilst somuleiðis, at orðið *røkja* bæði sipar til virkna fyrisiting og at náttúran sjálv heldur sær, mennist og endurnýggjar seg. Í hugtakinum liggur harafturat bæði eitt langskygt og eitt stuttskygt sjónarhorn. At stuttskygd røkt ikki er nóg mikið, skilst eisini á § 1, har tað yvirskipaða endamálið er røkt nú *og* í framtíðini.

Tær serligu viðmerkingarnar til § 4 nevna eisini hetta, at náttúran er umskiftilig, og at útbreiðslan av náttúrusløgum kann vera skiftandi, t.d. við veðurlagsbroytingum. Víst verður somuleiðis á, at margfeldið av sløgum og tær vistfrøðiligu tilgongdirnar kunnu vera fyri eini natúrligari menning, sum aftur ávirkar innihaldið í náttúrusløgnum.

Funktióinir, bygnaður og framleidni lýsa vistskipanina, sbr. § 4, 2. pkt., og sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 4 eru hetta dynamisk hugtøk, sum fevna um ta natúrligu gongdina í vistskipanini.

Sambært teimum serligu viðmerkingunum til fyrisitingarmiðið fyri sløg í § 5, stk. 1, liggur í tí at *røkja*, at roynt verður at verja ella røkka einum góðum standi. Tað verður nevt í viðmerkingunum, at hugtakið *røkja* eisini fevnir um natúrliga gongd, men at tað kann vera ilt at staðfesta í royndum, hvat ið er natúrlig gongd. Við hvørt eru avleiðingarnar av eini natúrligari ávirkan vorðnar stórri orsakað av mannaávirkan, og í øðrum førum er talan um í høvuðsheitum mannelvda gongd.

Sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 30 um økisverndarmið ber orðið *verja* í sær, at náttúran skal verjast við sínum dynamikki og natúrligu tilgongdum. Við verndini kann bæði miðast eftir at lata náttúruna ganga sína gongd og eftir at tryggja eitt ávíst framfylgingarstig. Verndin kann eisini bera í sær, at økið fyrst verður umvælt, og at ein natúrlig gongd síðan verður røkt. Er talan um at lata náttúruna ganga sína gongd, er røkt fyrst og fremst neyðug til at verja fyri mannaávirkan, t.d. við tiltøkum til at taka burtur fremmand sløg. Er endamálið at tryggja eitt ávíst framfylgingarstig, má røktin eisini fevna um tiltøk til at tálma summum av tí, sum annars kann kallast natúrlig gongd, t.d. tiltøk til at fáa at grógva aftur. Endamálið kann í slíkum føri vera at tryggja eitt serstakt samfelag av sløgum ella eitt sjáldsamt náttúruslag.

7. Umhvørvisstovan spyr, hví rekreativ virðir ikki eru nevnd í endamálsásetingini í § 1, og um tey eru fevnd av øðrum hugtøkum?

Til 7

Rekreativ virðir eru fevnd av orðingini *virksemi, mentan, heilsu og trivnaði*.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

8. Umhvørvisstovan spyr, hvat ið *føroysk náttúra* er.

Til 8

Sum skilst á teimum serligu viðmerkingum til § 1 í uppskotinum, er hugtakið *náttúran* ætlað eisini at fevna um røktarávirkað og røktartreytað lívfrøðiligt margfeldi. *Føroysk náttúra* fevnir sostatt bæði um náttúru- og røktarlandsløg, og skiftini teirra millum eru mangan glíðandi. Á teimum serligu viðmerkingunum til § 1 skilst eisini, at landslag, sum burturav er manngjørt, t.d. býir, ikki er fevnt av náttúrumargfeldislógini.

Hugtakið *náttúra* fevnir breiðari enn hugtakið *náttúruøkir* í § 32. Á teimum serligu viðmerkingunum til § 32 um tjóðgarðar skilst, at tað ikki er eitt krav fyri at lúka treytina um at vera náttúruøki, at økið hevur verið fullkomiliga órørt av fólki. Víst verður á, at slík økir nóg illa finnast í Føroyum, her fólk í størri ella minni mun hava lagt slóð eftir seg í stórum pørtum av náttúruni. Kravið eftir § 32 útihýsir tí ikki allari mannaávirkan, men setur heldur mark móttvegis virknum brúki av náttúruni, t.d. landbúnaðarlandslagi. At eitt øki hevur verið brúkt til víðtøkið uttargarðsbrúk sum t.d. beiti, er ikki til hindurs fyri, at økið í hvøudsheitum er at rokna sum náttúruøki.

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 33 um landslagsverndarøkir skilst, at tað við røktarlandslagi gjarna meinast gamalt landbúnaðarlandslag, t.d. slóttubøur og byrgir, men at ásetingin ikki avmarkað til hetta.

9. Umhvørvisstovan spyr, hvussu leingi sløg skulu hava verið á staðnum ella í Føroyum fyri at kunna roknast sum ikki-fremmand.

Til 9

Sum nágreinað í viðmerkingunum til § 3, nr. 1, er ein stigvís og náttúrutreytað víðkan av útbreiðsluøkinum hjá einum slagi ikki at rokna sum innsløðing, heldur ikki tá ið slík víðkan stendst av mannelvdari veðurlagsbroyting.

Tað er ilt at seta almennar treytir fyri, nær ið eitt slag, sum einaferð er innsløtt, skal kunna sigast at finnast natúrliga, t.e. ikki longur skal vera at rokna sum fremmand. Hvørt sløg, sum í síni tíð eru innflutt til Føroya, kunnu roknast fyri natúrlig, veldst m.a. um, hvussu long tíð er fráliðin, síðan tey vórðu innflutt, og í hvønn mun slagið ella stovnurin hevur lagað seg eftir føroyskari náttúru.

Tað er greitt, at sløg, sum eru komin til Føroya tey seinnu árin, mugu roknast fyri fremmand. Somuleiðis eru góðar grundir at siga, at sløg, sum vórðu innflutt til Føroya fyri heilt nógvum árum síðan, t.d. jóansøkugras, í dag finnast natúrliga í føroyskari náttúru.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Ein trupulleiki, tá ið eitt tíðarmark skal setast fyri, nær ið eitt innsløtt slag ikki longur skal vera at rokna sum fremmant, men sum natúrligt í føroyskari náttúru, er, at summar lívverur kunnu hava drúgvu tilgerðartíð, áðrenn tær vísa seg at hava skaðiligt árin á tað lívfrøðiliga margfeldið, sum finst natúrliga á einum stað. Í tilgerðartíðini finst slagið í lutfalsliga lítlum stovnum.

Tá ið talan er um plantur, kann tað ofta vera verri at skilja ímillum, hvørjar ið eru fremmandar, og hvørjar ið eftir at hava funnist leingi í Føroyum ella á einum stað eiga at verða góðtiknar sum búfastar í Føroyum ella á staðnum, har ið tær finnast.

Endamálið við reglunum um fremmandar lívverur er at fyribyrgja, at lívfrøðiligt margfeldi, sum finst natúrliga í Føroyum, viknar ella fer fyri skeytið, orsakað av at fremmandar lívverur verða innfluttar og útsettar. Taka ivamál seg upp, um eitt slag skal roknast fyri fremmant ella natúrligt, skal tí ein loysn finnast við støði í eini heildarmeting, har ið dentur m.a. verður lagdur á, um slagið hevur skaðaárin á tað lívfrøðiliga margfeldið. Landsstýrismaðurin kann gera leiðreglur fyri slíkum metingum.

- 10.** Umhvørvisstovan heldur, at hugtakið *vistfrøðiligt funktiónsøki* kanska kundi verið kallað *vistfrøðiligt virkisøki*.

Til 11

Møguleikin er umhugsaður, men *vistfrøðiligt virkisøki* verður mett at vera misvísandi.

- 11.** Umhvørvisstovan mælir til at broyta fyrstingarmiðið fyri náttúrusløg og vistskipanir í § 4, so at inntriv av mannahond eru í fokus heldur enn natúrligar broytingar.

Til 11

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 4 skilst, at orðið *røkja* bæði sipar til virkna fyrising og at náttúran sjálv heldur sær, mennist og endurnýggjar seg. Í hugtakinum liggur harafturat bæði eitt langskygt og eitt stuttskygt sjónarhorn. At stuttskygd røkt ikki er nóg mikið, skilst eisini á § 1, har tað yvirskipaða endamálið er røkt nú og í framtíðini.

Tær serligu viðmerkingarnar til § 4 nevna eisini hetta, at náttúran er umskiftilig, og at útbreiðslan av náttúrusløgum kann vera skiftandi, t.d. við veðurlagsbroytingum. Víst verður somuleiðis á, at margfeldið av sløgum og tær vistfrøðiligu tilgongdirnar kunnu vera fyri natúrligari menning, sum aftur ávirkar innihaldið í náttúrusløgnum.

Funktiónir, bygnaður og framleidni lýsa vistskipanina, sbr. § 4, 2. pkt., og sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 4 eru hetta dynamisk hugtøk, sum fevna um ta natúrligu gongdina í vistskipanini.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

12. Umhvørvisstovan skjýtur upp at kalla varsemisregluna í § 6 fyri fyrilitsreglu.

Til 12

Tilmælið er tikið til eftirtektar.

13. Viðvíkjandi § 15, stk. 1, spyr Umhvørvisstovan, hví ásetingin vendir tí vanliga útgangsstøðinum, at tað, sum ikki er bannað ella avmarkað við lóg, er loyvt, á?

Til 13

§ 15, stk. 1, ásetur eitt slag av friðingarmeginreglu, sum hevur til endamáls at tryggja, at natúrliga villlivandi dýr eru *friðað* fyri veiðu og tøkku, sum ikki fer fram sambært lóg ella avgerð við heimild í lóg.

14. Viðvíkjandi § 16 spyr Umhvørvisstovan, um ásetingin leggur eina nýggja meting niður yvir økismyndugleikar. Spurt verður eisini, hvørjar avleiðingar ásetingin hevur í mun til lunnindir, sum eitt nú bøndur hava sambært landbúnaðarlóggávuni.

Til 14

§ 16, stk. 2, ásetur tvær treytir, sum báðar skulu vera loknar, fyri at avgerð kann takast um at loyva veiðu. Tann fyrra treytin ber í sær, at myndugleikin má fáa til vega yvirlit yvir tær dátur, sum finnast og eru atkomandi, og bera saman og brúka dáturnar á fakliga skynsaman hátt. Tann seinna treytin, um at slagið framleiðir eitt avlop, sum kann veiðast burðardygt, fevnir um lívfrøðilig viðurskiftir og sipar til, at veiðan skal vera burðardygg.

Veiða kann bara fara fram sambært lóg ella avgerð við heimild í lóg, sbr. § 15, stk. 1. Tá ið ræður um veiðu villum súgdýrum og fugli, verða lunnindir tí at gagnnýta innan fyri karmarnar, sum veiðilóggávan setur.

15. Umhvørvisstovan mælir til at gera § 20 greiðari, so at fokus verður á ymisk sløg av ferðslu og tiltøkum, sum kunnu hava tørv á nærri regulering.

Til 15

Ásetingin er ein kunngerðarheimild til at áseta reglur fyri ferðslu uttangaðs til at forða fyri, at *plantur* ella *dýr* verða fyri *skaða* ella *ampa*. Reglurnar kunnu fevna um tað at skipa fyri størri tiltøkum uttangaðs, náttúrukanningar og myndatøku o.a. og ferðslu, sum í serligan mun kann valda plantum ella dýrum skaða. Við náttúrukanningum meinast m.a. granskning og undirvísing. Orðið *ferðsla* skal skiljast breitt og sipar til alt slag av ferðslu, sum í serligan mun veldur plantum ella dýrum skaða, eisini gongd.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tørvurin á nærri skipaðari ferðslu kann hugsast at vera størstur í økjum, har ið viðkvom ella hótt sløg halda til. Talan kann eisini verða um at skipa ferðslu í verpingartíðini. Ásetingin kemur aftur at heimildini at áseta reglur fyri ferðslu í § 22, stk. 1, nr. 1 og 2 (raðfest sløg), og §§ 32 til 35 (tjóðgarðar, landslagsverndarøkir, náttúrufríðøkir, og lívøkisverndarøkir).

21. Búnaðarstovan

1. Búnaðarstovan heldur tað mannskapt áriníð á lendið og vistskipanirnar, sum hanga uppi við tí, vera so stórt, at talan í sera avmarkaðan mun kann sigast at vera um *føroyska náttúru*. Tí verður í staðin mælt til at brúka hugtakið *náttúran í Føroyum*.

Til 1

Hóast bit eyðvitað hevur havt stóra ávirkan á lendið og tað lívfrøðiliga margfeldið í teimum føroysku høggunum, hevur lógaruppskotið sum útgangsstøði, at talan kann sigast at vera um føroyska náttúru. Føroysk náttúra fevnir bæði um náttúru- og røktarlandsløg, og skiftini teirra millum eru mangan glíðandi.

Uppskotið brúkar hugtakið *náttúruøki*, og sum skilst á teimum serligu viðmerkingunum til § 32 um tjóðgarðar, er tað ikki eitt krav fyri at lúka treytina um at vera náttúruøki, at økið hevur verið fullkomiliga órørt av fólki. Sum víst verður á í teimum serligu viðmerkingunum til § 32, finnast slík økir nóg illa í Føroyum, her fólk í størri ella minni mun hava lagt slóð eftir seg í stórum pørtum av náttúruni. Kravið eftir § 32 útihýsir tí ikki allari mannaávirkan, men setur mark mótvegis virknari virking av náttúruni, t.d. landbúnaðarlandslagi. At økið hevur verið brúkt til víðtøkið uttangaðsbrúk sum t.d. beiti, er ikki til hindurs fyri, at økið í høvudsheitum er at rokna sum náttúruøki.

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 33 um landslagsverndarøkir skilst, at tað við røktarlandslagi gjarna meinast gamalt landbúnaðarlandslag, t.d. slóttubøur og byrgir, men at ásetingin er ikki avmarkað til hetta.

2. Búnaðarstovan heldur tað vera alneyðugt at viðurkenna, at forsagnir um veðurlagsbroytingar spáa Føroyum hitalag um hálva øld, sum líkist tí í Suðurbretlandi og Írlandi, men við meira buldrasligum veðri. Víst verður á, at broytingar í teimum grundleggjandi náttúrufrýritreytunum fara at seta stór spor í náttúrumyndina og náttúrumargfeldið í landinum.

Av tí at náttúran er eitt dynamiskt fyribrigdi, heldur Búnaðarstovan, at tað kann tykjast ikki sørt undarligt, at tað við lógaruppskotinum verða lagdir lunnar undir eina roynd at fastfrysta eina aftureftirlítandi náttúrustøðu.

Til 2

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Við uppskotinum verður miðað eftir at leggja lunnar undir náttúruvísing við støði í sokallaðari vistskipanarhugsan. Hesin hátturin at skoða náttúruna ber í sær, at ymsir ávirkanartættir og teir ymsu liðirnir í vistskipanunum verða sæddir í samanhangi. T.d. tolr ein vistskipan, sum longu er undir trýsti orsakað av veðurlagsbroytingum, ofta færri inntriv enn ein óstrongd vistskipan. Hóast til dømis økisvernd sambært uppskotinum ikki tryggjar náttúruvirðini móti yvirskipaðum ávirkanartáttum sum veðurlagsbroytingum, minskar trýstið á dýra-, plantu- og náttúrusløg og vistskipanir, tá ið eitt øki verður vart fyri øðrum ávirkanartáttum, og tey verða betur før fyri at standa ímóti t.d. veðurlagsbroytingum.

Á teimum serligu viðmerkingunum til fyrisingarmiðið fyri náttúrusløg og vistskipanir í § 4 skilst, at tað ikki er eitt endamál, at allar fyríkomingar av náttúrusløgum og teirra vídd skulu varðveitast, men at talið av náttúrusløgum skal haldast uppi og vera so stórt, og náttúrusløgini í slíkum standi, at náttúrusløgini samanlagt eru nóg sterk at standa ímóti eitt nú veðurlagsbroytingum. Bæði tann kvantitativi og tann kvalitativi parturin eru avgerandi fyri, at gongdin, bæði stuttskygt og í longdini, kann sigast at vera góð.

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 4 skilst somuleiðis, at orðið *røkja* bæði sipar til virkna fyrising og at náttúran sjálv heldur sær, mennist og endurnýggjar seg. Í hugtakinum liggur harafturat bæði eitt langskygt og eitt stuttskygt sjónarhorn. At stuttskygd røkt ikki er nóg mikið, skilst eisini á § 1, har tað yvirskipaða endamálið er røkt nú og í framtíðini.

Tær serligu viðmerkingarnar til § 4 nevna eisini hetta, at náttúran er umskiftilig, og at útbreiðslan av náttúrusløgum kann vera skiftandi, t.d. við veðurlagsbroytingum. Víst verður somuleiðis á, at margfeldið av sløgum (*species*) og tær vistfrøðiligu tilgongdirnar kunnu vera fyri eini natúrligari menning, sum aftur ávirkar innihaldið í náttúrusløgnum.

Funktionir, bygnaður og framleidni lýsa vistskipanina, sbr. § 4, 2. pkt., og sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 4 eru hetta dynamisk hugtøk, sum fevna um ta natúrligu gongdina í vistskipanini.

Sambært teimum serligu viðmerkingunum til fyrisingarmiðið fyri sløg (*species*) í § 5, stk. 1, liggur í tí at *røkja*, at roynt verður at verja ella røkka einum góðum standi. Tað verður nevt í viðmerkingunum, at hugtakið *røkja* eisini fevnir um natúrliga gongd, men at tað kann vera ilt at staðfesta í royndum, hvat ið er natúrlig gongd. Við hvørt eru avleiðingarnar av eini natúrligari ávirkan vorðnar stórri orsakað av mannaávirkan, og í øðrum førum er talan um í høvuðsheitum mannelvda gongd.

Sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 30 um økisverndarmið ber orðið *verja* í sær, at náttúran skal verjast við sínum dynamikki og natúrligu tilgongdum. Við verndini kann bæði miðast eftir at lata náttúruna ganga sína gongd og eftir at tryggja eitt ávíst framfylgingarstig. Verndin kann eisini ber í sær, at økið fyrst verður umvælt, og at ein natúrlig gongd síðan verður røkt. Er talan um at lata náttúruna ganga sína gongd, er røkt fyrst og fremst neyðug til at verja fyri mannaávirkan, t.d. við tiltøkum til at taka burtur fremmand sløg. Er endamálið at tryggja eitt ávíst framfylgingarstig, má røktin eisini fevna um tiltøk til at tálma summum av

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

tí, sum annars kann kallast náttúrlig gongd, t.d. tiltøk til at fáa at grógva aftur. Endamálið kann í slíkum føri vera at tryggja eitt serstakt samfelag av sløgum ella eitt sjáldsamt náttúruslag.

3. Búnaðarstovan heldur tað vera viðkomandi fyri heildarmyndina, at ST-stovnurin fyri matvørur og landbúnað, FAO, hevur boðað frá, at heiminum fer at tørva 60 % meira av matvørum, tá ið henda øldin fer at líða, og at øll lond í heiminum tí mugu lyfta sín lutfalsliga part av byrðuni, so at sleppast kann undir mattroti og megurð.

Til 3

Uppskotið er ikki til hindurs fyri, at føroysk matvøruframleiðsla kann verða økt, men vil tryggja, at øll gagnnýtsla av náttúruni fer fram á burðardyggum grundarlagi.

4. Búnaðarstovan vísir á, at Føroyar hava ein lendisligan megintrupulleika av máan (*erosión*), sum m.a. stendst av ovbiti, og harmast um, at ovbit í høgnum onga ítøkiliga viðgerð fær í lógaruppskotinum. Víst verður í tí sambandi á, at lendið er avmarkað tilfeingi, og at hetta setur serlig krøv skynsama og burðardyggja lendisnýtslu.

Til 4

Hóast ovbit ikki er nevnt ítøkiliga í uppskotinum, skilst á endamálsásetingini í § 1, at náttúrumargeldi eisini fevnir um landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligt margfeldi, og á fyrisingarmiðinum fyri náttúrusløg og vistskipanir í § 4 skilst, at miðast skal eftir at røkja margfeldið av náttúrusløgum, sum eisini fevnir um landslagsmargfeldi og jarðfrøðiligt margfeldi. At máan og ovbit hótta slíkt margfeldi, kann vera ein grund til at brúka verndaramboð í lógini.

5. Viðvíkjandi kapitli 4 um fremmandar lívverur heldur Búnaðarstovan, at meginreglan tykist vera, at lívverur av fremmandum uppruna ikki longur skulu kunna gagnnýtast í Føroyum. Víst verður á, at landbúnaðargeirin í øldir hevur gagnnýtt fremmandar lívverur (vøkstrir, húsdjór og smáverur av ymsum slag). Búnaðarstovan heldur ásetingarnar bera brá av trongskygni og eini yvirtulking av grein 8 (h) í sáttamálum um lívfrøðiligt margfeldi uttan heildarfyrilit.

Til 5

Grein 8 (h) í sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi áleggur Føroyum eina skyldu, alt tað er gjørligt og skynsamt, at forða fyri innflutningi av og at hava eftirlit við og beina fyri sløgum, sum hótta vistskipanir, búøkir ella onnur sløg.

Reglurnar um fremmandar lívverur hava ikki til endamáls at forða fyri, at lívverur av fremmandum uppruna verða gagnnýttar í Føroyum, men at forða fyri, at tær verða innfluttar og útsettar uttan fyrilit fyri føroyskum náttúrumargfeldi.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

§ 26, stk. 1, 1. pkt., sum ásetur, at livandi ella lívførar lívverur bara kunnu flytast inn í landið við loyvi frá landsstýrismanninum, er tó bara eitt útgangsstøði, sum landsstýrismaðurin sambært § 26, stk. 4, hevur heimild at gera undantøk frá. Eisini eru fremmand dýr, sum eru fevnd av ásetingum í ella við heimild í løgtingslóg um innflutning og hald av vandamiklum dýrum o.ø, undantikin beinleiðis í § 26, stk. 1, 2. pkt. Hetta tí at tey eru fevnd av eini fyri tað føroyska náttúrumargfeldið nøktandi loyvisskipan, sum Heilsufrøðiliga starvsstovan varðar av. Sambært § 26, stk. 5, er landplantur og lívfrøðilig plantuverndarevnrir somuleiðis í útgangsstøðinum undantikin kravinum um loyvi til innflutning.

6. Lógaruppskotið hevur ta norsku *naturmangfoldloven* sum fyrimynd, og Búnaðarstovan heldur úrslitið bera boð um, at tað er kjølfast eftir einum leisti, sum er ætlaður einum landafrøðiliga nógvar ferðir størri og lívfrøðiliga, lendisliga og jarðfrøðiliga nógv meira fjølbroyttum landi enn Føroyum. Búnaðarstovan heldur eisini, at útgangsstøðið er ætlað einum landi við nógv størri fíggarligari orku til umsiting, enn Føroyar hava.

Til 6

Hóast uppskotið hevur ta norsku *naturmangfoldloven* sum fyrimynd, byggir uppskotið til náttúrumargfeldislóg á ta fyritley, at amboðini, sum uppskotið útvegar, og fyrisitingin av lógini skulu lagast til tann føroyska veruleikan, sum eyðvitað er ógvuliga øðrvísi enn tann norski, bæði landafrøðiliga, fíggarliga og umsitingarliga. Tí hevur í arbeiðinum verið mett, hvussu hvør einstakur tátur í lógini kann virka og verða brúktur í einum fluttum, føroyskum samteksti. Komið er eftir, at tann norska lógin, hóast hon gjørd einum landi, sum á mangan hátt er øðrvísi enn Føroyar, útvegar amboð, sum kunnu verða Føroyum hent, verða tey brúkt við fyriliti fyri tí sannroynd, at tær fíggarligu og umsitingarligu fyritleyirnar í Føroyum er munandi øðrvísi enn í Norra.

Landsstýrismaðurin hevur tó valt at strika kapittulin um útvald náttúrusløg.

7. Búnaðarstovan heldur uppskotið vera ógreitt, tá ið ræður um markamótið millum ábyrgdarøkið hjá t.d. myndugleikanum fyri fiskivinnu, landbúnað, aling og djóralæknamál og ábyrgdarøkið hjá umhvørvismyndugleikanum. Eisini verður sagt, at uppskotið í stóran mun ger seg inn á sjálvræðið hjá kommununum sum planmyndugleika.

Til 7

Náttúrumargfeldislógin skal galda undir liðini á øðrum lógum. Júst hvussu lógin fer at virka, veldst í ávísan mun um, hvørjar ásetingar talan er um. Tí viðgera viðmerkingarnar til lógaruppskotið sambandið við aðrar lógir, har ið tað er viðkomandi í sambandi við teir ymsu tættirnar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Náttúrumargfeldislógin er algild, á tann hátt at hon ásetur felags reglur fyri øllum brúki av tí ymsa lívfrøðiliga tilfeinginum, men talan er eisini um eina serlóg, á tann hátt at endamálið er at røkja náttúrumargfeldið við framtíðini í huga.

Náttúrumargfeldislógin flytur ikki myndugleika millum geirar. Meginreglur, mið og almennar leiðreglur fyri burðardyggum brúki í náttúrumargfeldislógini verða brúkt av geiramyndugleikanum sjálvum í sambandi við fyrisiting eftir lógarverkinum hjá geiranum. Vernd av sløgum (*species*) (§§ 21 og 22) ella økjum (lógarkap. 5) verður sum higartil ábyrgdin hjá náttúru- og umhvørvismyndugleikanum.

Skilagóður lendispolitikkur er avgerandi, skal tað eydnast at røkka og fremja nógv av miðunum og meginreglunum í uppskotinum til náttúrumargfeldislóg. Uppskotið til náttúrumargfeldislóg fevnir breiðari enn planlógávan, við tað at tað ikki bara fevnir um lendisfyrising, men eisini fyrising av sløgum og ílegutilfari. Hinvegin er uppskotið til náttúrumargfeldislóg eisini smalri, við tað er tað heilt ítøkiliga snýr seg um at verja og røkja margfeldið í náttúruni. Uppskotið til náttúrumargfeldislóg ásetur materiell mið og reglur, sum eisini skulu galda, tá ið planlógáva og onnur lóggáva verða brúktar.

8. Búnaðarstovan heldur uppskotinum vanta eina áseting, sum gevur landsstýrismanninum heimild at seta eina nevnd at ráðgeva sær í spurningum viðvíkjandi menningini av innihaldinum í og fyrisitingini av lógarreglunum. Víst verður á, at slík fólkslig umboðan við umboðum úr m.a. teimum samfelagsgeirum, sum fevndir verða av lógini, hevði samsvarað við leiðreglurnar í m.a. sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi.

Til 8

Hóast uppskotið ikki gevur landsstýrismanninum heimild at seta eina ráðgevandi nevnd at ráðgeva sær, leggur tað stóran dent á, at staðbundin og onnur rakt áhugamál verða tikin við upp á ráð í sambandi við tiltøk eftir í lógini.

Eitt týðandi endamál við uppskotinum til náttúrumargfeldislóg er at leggja fyrisingina av tí føroysku náttúruni til eina fakliga kóna náttúrufyrising, og at fyrisingin av tí føroysku náttúruni í alt størri mun skal vera grundað á vitan. Mett hevur ikki verið, at náttúrumargfeldi hevur verið nóg væl vart undir verandi skipan eftir galdandi náttúrufriðingarlóg. Tí hevur landsstýrismaðurin í hyggju broyta og tillaga náttúrufriðingarlógina, í sambandi við at uppskotið til náttúrumargfeldislóg fram. Ætlanin er m.a. at avtaka tær staðbundnu friðingarnevndirnar og Yvirfriðingarnevndina og at leggja fyrisingina av bæði náttúrumargfeldislógini og tí tillagaðu náttúrufriðingarlógini til náttúrufyrisingina.

Hóast sjálv náttúrufyrisingin verður miðsavnað á Umhvørvisstovuni, leggur uppskotið til náttúrumargfeldislóg stóran dent á og áleggur náttúrufyrisingini at hoyra staðbundin og onnur áhugamál. Í fyrstu atløgu eru ongar ætlanir um at seta eina ráðgevandi nevnd til hetta

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

endamálið, og tí er eingin slík heimild í uppskotinum. Verður sum frá líður komið eftir, at tørvur er á slíkari nevnd, má komast afturum aftur við slíkari heimild.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

9. Búnaðarstovan mælir til at áseta sum § 1, stk. 2, at lógini ikki skerjir málsræðið hjá teimum einstøku geiramyndugleikunum, sum hava viðkomandi virkisøki innan evnisøkið hjá lógini.

Til 9

Ein slík áseting verður mett at vera óneyðug, og tí verður tilmælið ikki tikið til eftirtektar.

10. Viðvíkjandi allýsingini av *fremmandari lívveru* § 3, nr. 1, mælir Búnaðarstovan til at broyta orðingina *sum ikki finst natúrliga á staðnum* til *sum ikki finst natúrliga í Føroyum*.

Til 10

Hugtakið *fremmand lívvera* sipar ikki bara til lívverur, sum ikki finnast natúrliga í Føroyum. Lívverur, sum ikki finnast natúrliga á ávísnum stað í Føroyum, eru at rokna sum fremmandar á hesum stað, hóast tær kunnu finnast aðrastaðni í Føroyum.

11. Viðvíkjandi allýsingini av *heysting* í § 3, nr. 2, mælir Búnaðarstovan til umframt *plantur* og *planturpartar (eisini ber og fruktir)* at nevna *vøkstrir, soppar og skónir*.

Til 11

Av tí at *plantur* sambært § 3, nr. 9, í lógaruppskotinum verða allýstar sum *leggstreingjaplantur, mosi, algur soppar og skónir*, verður tilmælið ikki tikið til eftirtektar.

12. Viðvíkjandi allýsingini av *innflutningi* í § 3, nr. 3, mælir Búnaðarstovan til at broyta orðingina *at føra í land úr økjum uttan fyri gildisøkið hjá lógini* til *at føra inn (bæði á land, sjógv, vatn v.m.) lívført tilfar úr økjum, sum eru uttan fyri gildisøki lógarinnar*.

Til 12

Víst verður til nágreiningina í teimum serligu viðmerkingunum til § 3, nr. 3:

Allýsingin má síggjast í samanhangi við gildisøkið hjá lógini eftir § 2. Talan er sostatt um innflutning, tá ið farið verður um markið fyri gildisøkið hjá lógini. Tað er eisini at rokna sum innflutningur, tá ið fólk við vilja bera so í bandi, at lívverur sleppa um markið.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

13. Viðvíkjandi allýsingini av *ílegutilfari* í § 3, nr. 4, mælir Búnaðarstovan til at broyta orðingina *lívfrøðiligum tilfari* til *lívfrøðiligum vevnaði*.

Til 13

Orðingin *lívfrøðiligum tilfari* fevnir breiðari enn *lívfrøðiligum vevnaði*. Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

14. Búnaðarstovan mælir til heldur at kalla hugtakið *vistfrøðiligt funktiónsøki*, sbr. § 3, nr. 15, fyri *vistfrøðiligt virkisøki*.

Til 14

Møguleikin hevur verið umhugsaður, men uppskotið *virkisøki* hevur verið mett at vera misvísandi. Talan er um økir, sum hava eina vistfrøðiliga funktión fyri sløg (*species*).

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

15. Viðvíkjandi § 5, stk. 2, sum ásetur, at fyrisingarmiðið í § 5, stk. 1, ikki geldur fyri fremmandar lívverur, mælir Búnaðarstovan til at skoyta uppí sum undantak til undantakið, at fyrisingarmiðið kortini skal galda fyri fremmandar lívverur, sum mugu haldast at vera komnar til Føroya við tí broytiligu gongdini í náttúruni, ella sum eru viðurkendar sum partur av tí føroysku náttúruni.

Til 15

Sum nágreinað í viðmerkingunum til § 3, nr. 1, er ein stigvís og náttúrutreytað víðkan av útbreiðsluøkinum hjá einum slagi ikki at rokna sum innsløðing, heldur ikki tá ið slík víðkan stendst av mannelvdari veðurlagsbroyting.

Tað er ilt at seta almennar treytir fyri, nær ið eitt slag, sum einaferð er innsløtt, skal kunna sigast at finnast natúrliga, t.e. ikki longur skal vera at rokna sum fremmand. Hvørt sløg, sum í síni tíð eru innflutt til Føroya, kunnu roknast fyri natúrlig, veldst m.a. um, hvussu long tíð er fráliðin, síðan tey vórðu innflutt, og í hvønn mun slagið ella stovnurin hevur lagað seg eftir føroyskari náttúru.

Tað er greitt, at sløg, sum eru komin til Føroya tey seinnu árinum, mugu roknast fyri fremmand. Somuleiðis eru góðar grundir at siga, at sløg, sum vórðu innflutt til Føroya fyri heilt nógvum árum síðan, t.d. jóansøkugras, í dag finnast natúrliga í føroyskari náttúru.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Ein trupulleiki, tá ið eitt tíðarmark skal setast fyri, nær ið eitt innsløtt slag ikki longur skal vera at rokna sum fremmant, men sum natúrligt í føroyskari náttúru, er, at summar lívverur kunnu hava drúgvu tilgerðartíð, áðrenn tær vísa seg at hava skaðiligt árin á tað lívfrøðiliga margfeldið, sum finst natúrliga á einum stað. Í tilgerðartíðini finst slagið í lutfalsliga lítlum stovnum.

Tá ið talan er um plantur, kann tað ofta vera verri at skilja ímillum, hvørjar ið eru fremmandar, og hvørjar ið eftir at hava funnist leingi í Føroyum ella á einum stað eiga at verða góðtiknar sum búfastar í Føroyum ella á staðnum, har ið tær finnast.

Endamálið við reglunum um fremmandar lívverur er at fyribyrgja, at lívfrøðiligt margfeldi, sum finst natúrliga í Føroyum, viknar ella fer fyri skeytið, orsakað av at fremmandar lívverur verða innfluttar og útsettar. Taka ivamál seg upp, um eitt slag skal roknast fyri fremmant ella natúrligt, skal tí ein loysn finnast við støði í eini heildarmeting, har ið dentur m.a. verður lagdur á, um slagið hevur skaðaárin á tað lívfrøðiliga margfeldið. Landsstýrismaðurin kann gera leiðreglur fyri slíkum metingum.

Av tí at tað í teimum omanfyri endurgivnu viðmerkingunum til § 3, nr. 1, er lagt upp fyri teimum viðurskiftum, sum Búnaðarstovan vil hava skoytt upp í § 5, stk. 2, verður tilmælið ikki tikið til eftirtektar.

- 16.** Búnaðarstovan mælir til at broyta § 7, sum ásetur, at meginreglurnar í §§ 8 til 12 skulu havast sum leiðreglur, tá ið almennur myndugleiki verður útintur. Í staðin verður mælt til at áseta, at meginreglurnar í § 8 til 12 *á hóskandi hátt eiga at verða tiknar við í virkisgrundarlagið hjá viðkomandi almennum sektormyndugleikum, tá ið hesir skipa og útinna sítt virksemi.*

Til 16

Á orðinum *leiðreglur* skilst, at meginreglurnar ikki noyðast at vera avgerandi fyri úrslitið í einum og hvørjum máli. Onnur fyrilit kunnu vera viðkomandi, t.d. sambært leiðreglum fyri meting eftir eini aðrari lóg, sum viga meira í tí einstaka málinum. Í síni heild skal fyrisitingin av náttúrumargfeldinum tó vera í samsvari við leiðreglurnar. Tað veldst annars um vanligar meginreglur fyri lógartalking, hvønn ítøkiligan týðning meginreglurnar hava í hvørjum einstøkum máli. Sum skilst á § 7, 2. pkt., skal tað síggjast á grundgevingini fyri almennum myndugleikaavgerðum, hvussu meginreglurnar eru brúktar í tí ítøkiliga málinum, og hvør dentur ið lagdur er á tær.

Mett verður ikki, at § 7 eigur at verða broytt, sum Búnaðarstovan skjýtur upp.

- 17.** Viðvíkjandi meginregluni um fyrivarni í § 9 mælir Búnaðarstovan til at broyta § 9, stk. 2, og gera nýtt stk. 3.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Aftan á orðini er vandi fyri álvarsligum ella óbótaligum skaða á náttúrumargfeldið í stk. 2 verður mælt til at strika orðini skal vitanartrot ikki brúkast sum grundgeving fyri at útseta ella lata vera við at seta í verk fyrisitingartiltøk. Í staðin verður mælt til at seta inn orðini má ítøkilig støða takast til samfelagsliga tørvin á viðkomandi ætlan, sum avgerð skal takast um.

Sum nýtt stk. 3 verður mælt til at áseta:

Er niðurstøðan av viðgerð sbrt. stk. 2 hon, at myndugleikin hóast alt velur at veita loyvi til ávísa ætlan, skal skerpaður dentur leggjast á fyrisitingartiltøk til at verja móti meini á náttúruvirðini.

Til 17

§ 9 lógarfestir ta í altjóða umhvørvisrætti týðandi meginregluna um fyrivarni sum leiðreglu, tá ið almennur myndugleiki verður útintur, sbr. § 7. Mett verður, at tað hevði verið í ósamsvari við endamálið við meginregluni at broytt ásetingina, sum mælt verður til.

Víst verður aftur á, at meginreglurnar í § 8 til 12 skulu havast sum leiðreglur, tá ið almennur myndugleiki verður útintur eftir aðrari lóggávu. Tær noyðast ikki at vera avgerandi fyri úrslitið í einum og hvørjum máli, tí eisini onnur fyrilit kunnu vera viðkomandi og viga meira í tí einstaka málinum.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 18.** Búnaðarstovan heldur meginregluna um heildartrýstið á vistskipanina vera púra óneyðuga til føroysk viðurskiftir.

Til 18

§ 10 lógarfestir ta í altjóða umhvørvisrætti týðandi meginregluna um heildartrýstið á vistskipanina sum leiðreglu, tá ið almennur myndugleiki verður útintur, sbr. § 7. Ásetingin skal tryggja, at nýggj árin koma undir eina heildarmeting av, hvat trýst ið verður á eina vistskipan. Tað ber í fyrra lagi í sær, at tað ikki skal metast um árin ið einsæris, men við støði í umhvørvistrýstinum, sum longu er farið fram gjøgnum onnur árin. Hetta hevur serliga týdning, um umhvørvistrýstið er komið at einum avgerandi marki, har sjálvt lítil vøkstur í trýstinum fær stóran ávirkan á vistskipanina. Tað fer eisini at gera sítt til at forða fyri, at náttúruvirðini so líðandi minka orsakað av eini gongd, har hvørt einstakt inntriv einsamalt verður mettt at vera ov lítið til verða steðgað.

Samanumtikið verður ikki tikið undir við sjóarmiðinum, at meginreglan er óneyðug til føroysk viðurskiftir.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

- 19.** Búnaðarstovan mælir til at umorða § 11 um, at tann, sum varðar av virksemini, sum er umhvørvinum at skaða, ber kostnaðin.

Búnaðarstovan mælir til at orða § 11 soleiðis:

§ 11. Tann, ið ynskir loyvi til ella varðar av einum ætlaðum virksemini, skal bera kostnaðin av teimum atgerðum, ið myndugleikin setur sum fortreyt fyri at veita loyvið, til tess at forða fyri ella at avmarka skaða á náttúrumargfeldið.

Stk. 2. Hendir skaði á náttúrumargfeldið, sum loyvda virkseminið er atvold til, ber loyvishavarin kostnaðin av áløgðum atgerðum at bøta um skaðan, tá ið tað ikki er órímligt alt eftir virkseminum og skaðanum.

Til 19

Ásetingin í § 11 er ein leiðregla hjá myndugleikunum, tá ið teir taka avgerðir við støði í øðrum regluverki, og kann ikki brúkast beinleiðis sum áleggingarheimild móttvegis privatum, sbr. § 7. Tann ítøkiliga ábyrgdin hjá teimum, sum varða av virksemini, veldst tí um aðrar almennar reglur ella fyrisitingaravgerðir.

Ásetingin lógarfestir eina í altjóða umhvørvisrætti týðandi meginreglu sum yvirskipaða leiðreglu fyri myndugleikaúttíning. Nærri áleggingarheimildir verða at áseta í geira- og planlógávu.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 20.** Í § 20 mælir Búnaðarstovan til at skriva *í náttúruni* í staðin fyri *uttangarðs*.

Til 20

Sum nevnt í teimum serligu viðmerkingunum til § 20, verður við *uttangarðs* sipað til lendi, sum er at skilja sum hagi, og tað er slíkum lendi, ásetingin er ætlað. Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 21.** Búnaðarstovan mælir til at broyta hugtakið *raðfest sløg* til *vard sløg*.

Til 21

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Hugtakið *raðfest sløg* er valt, tí at tað verður mett at lýsa og samsvara við endamálið við verndartiltakinum. Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 22.** Sambært § 22, nr. 2, kann jarðareigarin, um áløgd fyrilit til samans seta avmarkingar, sum eftir avgerðina hava munandi ampa og miss við sær fyri viðkomandi, krevja, at eitt vistfrøðiligt funktiónsøki hjá einum raðfestum slag í staðin verður vart eftir kapitli 5, ella at undantak verður gjørt frá raðfestingini. Búnaðarstovan mælir til at strika partin um, at økið kann verða vart eftir kapitli 5, ella at undantak verður gjørt frá raðfestingini, og í staðin at áseta, at jarðareigarin kann krevja endurgjald fyri missin sambært ognartøkulóggávuni ella býarskipanarlóggávuni.

Til 22

Orsøkin til ásetingina í § 22, nr. 2, er nettupp, at rættindini hjá jarðareigaranum verða betur vard, um eitt øki í staðin fyri at verða vart sum funktiónsøki hjá einum raðfestum slaggi verður vart eftir kapitli 5. Kapittul 5 hevur m.a. ásetingar um endurgjald til jarðareigarar og rættindahavarar, tá ið verndin darvar brúk, sum er í gongd.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

- 23.** Búnaðarstovan heldur ásetingina í § 24 um verndartiltøk uttan fyri búøkir vera óneyðuga eftir fýroyskum umstøðum.

Til 23

Er eitt raðfest slag í vanda fyri at verða avoytt, áleggur § 24, stk. 1, landsstýrismanninum at meta, um verndartiltøk skulu setast í verk uttan fyri búøkið hjá einum raðfestum. Mett verður, at ásetingin kann verða viðkomandi, og tí verður tilmælið um at strika hana ikki tikið til eftirtektar.

- 24.** Búnaðarstovan heldur, at ásetingarnar í kapitli 4 um fremmandar lívverur stoyta saman við m.a. ásetingum í djóravælfærlógini, og at tær gera seg inn á virkismøguleikarnar innan landbúnað og alivinnu.

Til 24

Endamálið við kapitli 4 í uppskotinum til náttúrumargfeldislóg er at verja lívfrøðiligt margfeldi og vistfrøðiligar tilgongdir, sbr. eisini § 1. Endamálið við djóravælfærlógini er hinvegin at fremja dýravælfærd, dýravernd og virðing fyri tomum sum villum dýrum, sbr. § 1 í djóravælfærlógini.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Sambært § 29, stk. 1, í uppskotinum sleppa loyvur eftir náttúrumargfeldislógini ongum undan móguligum loyvinum til innflutning ella útseting, sum krevjast eftir aðrari lóggávu, og í § 29, stk. 2, verður nágreinað, at metingar eftir kapitli 4 í uppskotinum ikki skulu fevna um fyrilit fyri lívi og heilsu hjá plantum, dýrum og fólki. Samanumtikið verður ikki mett, at ásetingarnar í kapitli 4 stoyta saman við ásetingum í djóravælfærðarlógini.

Viðvíkjandi virksimøguleikum innan landbúnað og alivinnu skal havast í huga, at kravið eftir § 26, stk. 1, um loyvi til innflutning bara er eitt útgangsstøði, sum skal síggjast í samanhangi við undantakið fyri øll fremmand dýr, sum eru fevnd av ásetingum í ella við heimild í lógtingslóg um innflutning og hald av fremmandum dýrum o.ø, sbr. § 26, stk. 1, 2. pkt., undantakið fyri landplantur og lívfrøðilig plantuverndarevnir í § 26, stk. 5, og heimildirnar hjá landsstýrismanninum sambært § 26, stk. 4, at áseta reglur um undantøk frá útgangsstøðinum eftir § 26.

Somuleiðis skal havast í huga, at kravið eftir § 27, stk. 1, um loyvi til útseting skal síggjast í samanhangi við undantakið fyri útseting við loyvi eftir lógtingslóg um aling av fiski v.m., sbr. § 27, stk. 1, nr 3, undantøkini eftir § 28 til útseting uttan loyvi og heimildina hjá landsstýrismanninum eftir § 28, stk. 2, at áseta, at nærri tilskilaðar lívverur ella bólkar av lívverum skulu kunnu setast út uttan serligt loyvi.

Samantikið kann sigast, at endamálið við reglunum um fremmandar lívverur ikki er at steðga øllum innflutningi og útseting av fremmandum verum, men at steðga innflutningi og útseting, sum kann hava munandi óhepnar avleiðingar við sær fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Nærri reglur um fremmandar lívverur verða at áseta í kunngerð.

22. Havbúnaðarfelagið

1. Havbúnaðarfelagið vísir á, at tað sambært uppskotinum krevst serligt loyvi til at taka eitt nú kóp, sum ger seg inn á alibrúk, og mælir í tí sambandi til, at hetta ikki fær gildið, fyrr enn greiða er fingin á, hvussu broytingin skal úttinnast í verki.

Til 1

Fyrst er at siga, at gildiskomuásetingin í § 63 er broytt, soleiðis at øll lógin ætlandi kemur í gildi 1. januar 2020.

§ 15, stk. 1, ásetur eitt slag av friðingarmeginreglu, sum hevur til endamáls at tryggja, at natúrliga villlivandi dýr eru friðað fyri *veiðu* og *tøku*, sum ikki fer fram sambært lóg ella avgerð við heimild í lóg.

Kópur hevur higartil ikki verið fevndur av hvørki sjófeingislógini ella aðrari veiðilóggávu, og tí verður veiða og tøka av kópi í útgangsstøðinum forboðin, kemur náttúrumargfeldislógin í gildi. Sambært § 17 í uppskotinum kann landsstýrismaðurin tó við kunngerð ella avgerð loyva

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

aðrari tøku enn veiðu av villum súgdýrum og fugli, m.a. til at verja fyri skaða á grøði, hýsdýr, fisk, vatn ella aðra ogn, sbr. § 17, stk. 1, nr. 2.

Nevnast kann, at Fiskimálaráðið tann 31. januar 2019 sendi uppskot til kópalóg til hoyringar, sum ætlandi fer at skipa veiðu og tøku av kópi.

2. Viðvíkjandi § 55 um innaneftirlit mælir Havbúnaðarfelagið til, at tað verður útgreinað, hvat ið ætlanin við ásetingini er.

Til 2

Ásetingin endurspeglar, at tað fyrst og fremst er tann, sum varðar av einum virkseimi, sum hevur ábyrgdina av at tryggja, at virkseimið lýkur krøvini, sum ásett eru í lógini og ásetingum ásettum við heimild í lógini. Við reglum um innaneftirlit ber eisini til at minka arbeiðsorkuna, sum tað almenna má brúka til eftirlit. Møguligt innaneftirlit skal síggjast í samanhangi við upplýsingarskylduna eftir § 54, sum gevur eftirlitsmyndugleikanum atgongd til at krevja innlit í innaneftirlitið.

Mett verður, at tað, eitt nú í sambandi við virkseimi við fremmandum lívverum, kann verða tørvur á heimildini at áseta reglur um innaneftirlit

23. Uttanríkis- og vinnumálaráðið

1. Viðvíkjandi § 8 um vitanargrundarlagið vísir Uttanríkis- og vinnumálaráðið (UVMR) á, at vitan um stovnsstøðuna hjá sløgum, útbreiðsluna og tann vistfrøðiliga standin hjá náttúrusløgum og virknaðin av árinum í stóran mun vantar, tá ið talan er um aling og avgerðir eftir ávikavist alilógini, djórasjúkulógini og umhvørvisverndarlógini í tí sambandi.

Til 1

Eftir § 8 eiga allir almennir myndugleikar, sum taka avgerðir, sum viðvíkja náttúrumargfeldinum, so langt tað er rímligt, at kunna seg um dátutilfar o.a., sum teir annaðhvørt sjálvvir hava um hendi, ella sum finst og er atkomandi hjá øðrum myndugleikum og stovnum.

Tað er ein ásannað fyritleyrt fyri uppskotinum, at vitanin um margfeldið í tí føroysku náttúruni er ógvuliga avmarkað. Henda sannroyndin avmarkar skylduna eftir § 8, og tí er tað umráðandi, at farið verður undir miðvíst arbeiði at skráseta og kortleggja ta føroysku náttúruna og gera tøka vitan atkomandi hjá myndugleikum og almenningi. Tá stani fer skyldan eftir § 8, sum fyrst og fremst snýr seg um um tøka vitan, at virka eftir sínum endamáli.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Tað fer at liggja á náttúrufrýsitingini at samskipa neyðugt samstarv tvørtur um málsøkir og stovnar, so at tøk vitan um føroyskt náttúrumargfeldi í mestan mun verður lætt atkomandi hjá bæði myndugleikum og almenningi.

Av vitanarfremjandi tiltøkum, sum hava týdning fyri, at § 8 í verki fer at virka eftir sínum endamáli, nevna tær almennu viðmerkingarnar kortlegging av lívfrøðiligum margfeldi, kortlegging av náttúrusløgum á landi og fram við sjóvarmálanum og kortlegging av og umsjón við hóttum sløgum og fremmandum sløgum.

2. UVMR vísir á, at lóggávan viðvíkjandi alivirksemi í stóran mun er geiragrundað, og at ein tulkningarmeginregla geldur um, at ein frýsitingarligur myndugleiki ikki kann brúka sína metingarheimild til at røkja endamál, sum aðrir myndugleikar hava sum serliga uppgávu at røkja.

Til 2

Menginreglurnar í lógarkapitli 2 galda fyri avgerðir, annaðhvørt tær byggja á náttúrumargfeldislógina sjálva ella aðra lóg, kunngerð ella annað rættargrundarlag, sbr. § 7. Ásetingarnar gera náttúrumargfeldislógina til eina tvørgangandi lóg.

Menginreglurnar í §§ 8-12 skulu havast sum leiðreglur, og talan er tí ikki um sjálvstøðugar heimildir fyri avgerðum. Ein geiramyndugleikin kann bara leggja dent á fyrilitini í meginreglunum í kapitli 2 í náttúrumargfeldislógini, í tann mun talan eisini er um lóglig fyrilit eftir geiralógini, t.e., at náttúru- og umhvørvisfyrilit skulu rúmast innan fyri fyrilitini, sum tað annars er lógligt at leggja dent á eftir geiralógini. Í nógvari lóggávu eru náttúru- og umhvørvisfyrilit beinleiðis integrerað. Eitt dømi um hetta er endamálsásetingin í § 1 í lógtingslóg um aling av fiski v.m.

24. Fiskimálaráðið

1. Fiskimálaráðið sigur seg lesa § 15, stk. 4, soleiðis, at ásetingin undantekur veiðu, heysting og aðra gagnnýtslu, sum er fevnd av lógtingslóg um frýsiting av sjófeingi, men ikki aðra tøku, t.e. tøku, sum ikki hevur gagnnýtslu sum endamál. Sagt verður, at eftir hesum kann landsstýrismaðurin, sum varðar av náttúrumargfeldislógini, eftir § 17 taka avgerðir á einum øki, sum vanliga verður roknað at hoyra undir landsstýrismannin í fiskivinnumálum. Sagt verður, at skilnaðurin í uppskotinum millum heysting, veiðu/heysting/gagnnýtslu og tøku kann ørkymla og ger lógina óneyðuga fløkta og torskilda hjá bæði borgarum og umsiting. Sagt verður, at tað yvirskipað so ella so snýr seg um um burðardyggja gagnnýtslu av náttúrufrýsitingini og at myndugleikin regulerar, hvussu náttúran og hennara meingi verða brúkt, sama um tað verður kallað veiða, heysting, gagnnýtsla ella tøka.

Til 1

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Ásetingin í § 15, stk. 4, verður umorðað, so hon fer at ljóða:

Stk. 4. Gagnnýtsla og onnur tøkka av livandi tilfeingi í føroyskum sjógvi og áum, vøtnum, ósum og løkum verður skipað sambært løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi.

Í viðmerkingunum til ta umorðaðu ásetingina verður nágreinað, at ásetingin ber í sær, at kapitlur 3 í uppskotinum, t.e. §§ 15 til 19, ikki geldur fyri gagnnýtslu og aðra tøkku av livandi tilfeingi í føroyskum sjógvi og áum, vøtnum, ósum og løkum, sum eru fevndar av løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi. Viðmerkingarnar nevna somuleiðis, at løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi ikki fevnir um vill havsúgdjór og fugl, og at gagnnýtsla og onnur tøkka av hesum tí er fevnd av kapitli 3 í uppskotinum.

2. Fiskimálaráðið heldur tað hava týðning, at heimildin at regulera alla gagnnýtslu og tøkku liggur hjá einum og sama landsstýrismanni. Fiskimálaráðið heldur, at margfeldishugsanin eigur at byggjast inn í geiralóggávuna, og vísir sum dømi á, at tá ið sjófeingislógin verður umsitin, skulu fyrilit havast fyri meginreglum um burðardyggja gagnnýtslu og at tryggja tað lívfrøðiliga margfeldið.

Til 2

Hóast uppskotið til náttúrumargfeldislóg leggur upp til, at margfeldishugsanin og fyrilitini sambært meginreglunum í kapitli 2 í uppskotinum eisini eiga at verða bygd inn í geiralóggávu, so liggur tann yvirskipaða ábyrgdin av at tryggja føroyskt náttúrumargfeldi hjá landsstýrismanninum í heilsu- og innlendismálum, sum varðar av náttúru- og umhvørvismálum.

Uppskotið til náttúrumargfeldislóg byggir á ein leist, har ið nøktandi amboð hjá geiramyndugleikunum, tá ið slík eru tøk, eiga at verða brúkt, áðrenn amboð eftir náttúrumargfeldislógini verða brúkt. Hava náttúrumargfeldislógin og geiralógir somu amboð, er útgangsstøðið sostatt, at amboðini í geiralógini verða brúkt, um ikki reglurnar snúgva seg um ymsar tættir í viðurskiftunum, sum talan er um.

Útgangsstøðið eftir kapitli 3 í uppskotinum er, at reglurnar galda fyri veiðu, sum annars er skipað sambært geiralóggávu. Tó er eitt undantak gjørt fyri gagnnýtslu og aðra tøkku, sum eru fevndar av løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi, sbr. § 15, stk. 4, § 18, stk. 4, og § 19, stk. 4. Orsøkin til undantakið er, at mett verður, fyrilitini fyri náttúrumargfeldinum eru nóg væl vard eftir løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi, sum eftir § 2 hevur til endamáls at tryggja røkt og lívfrøðiliga og búskaparlíga burðardyggja gagnnýtslu av livandi sjófeingi. Hetta verður nærri útgreinað § 2, stk. 2, í løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi, sum ásetur fyrilit, sum dentur skal leggjast á, tá ið sitið verður fyri sjófeinginum, eitt nú fyrivarnisregluna og vistskipanarregluna, sum leggjast upp fyri náttúrumargfeldinum og búøkjum.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

3. Av tí at § 15, stk. 1, hevur við sær, at kópaveiða ikki kann fara fram uttan lógarheimild, heldur Fiskimálaráðið talan vera um, at málsøkjabýtið verður broytt.

Til 3

Fyri at verja dýramargfeldið fyri veiðu uttan lógarheimild ásetur landsstýrismaðurin í heilsu- og innlendismálum, sum yvirskipað varðar av náttúrumargfeldinum, at veiða og onnur tøka av natúrliga villivandi dýrum bara kann fara fram sambært lóg ella avgerð við heimild í lóg. Talan er um eitt slag av friðingarmeginreglu, sum hevur til endamáls at tryggja, at natúrliga villivandi dýr eru *friðað* fyri veiðu og tøku, sum ikki fer fram sambært lóg ella avgerð við heimild í lóg.

Tað liggur á landsstýrismanninum, sum varðar av veiðuni, at áseta teir løgligu karmarnar um veiðuna, og tann 31. januar 2019 sendi Fiskimálaráðið uppskot til kópalóg til hoyringar, sum ætlandi fer at skipa veiðu og tøku av kópi.

4. Fiskimálaráðið heldur ikki tilvísingina til *ta ytru fýroysku landleiðina* vera nóg neyva. Víst verður á, at hetta hugtakið varð brúkt í tí gomlu lógini um vinnuligan fiskiskap, har ið tann fýroyska landleiðin var býtt í tvey: *ta ytru landleiðina* og *ta innaru landleiðina*. Í tí nýggju sjófeingislógini verður hvørki hugtakið *landleiðin* ella tað nevnda uppbýtið brúkt. Í staðin veður verður hugtakið *fýroyskur sjógvur* brúkt, sum er alt økið innan fyri tað fýroyska fiskimarkið. Fiskimálaráðið vísir á, at hugtakið *tann ytra fýroyska landleiðin* skjótt kann koma í bland við *det ydre territoriale farvand*, sum er økið úr grundlinjunum út á 12. fj., sbr. anordning nr. 240 af 30. april 2002 om ikrafttræden for Færøerne af lov om afgrænsning af søterritoriet.

Fyri at eingin ivi skal vera um tað landafrøðiliga gildsøkið hjá lógini, mælir Fiskimálaráðið til at orða byrjanina á § 2, stk. 2, soleiðis:

Stk. 2. Á tí fýroyska landgrunninum og í fýroyskum sjógvi uttan fyri fýroyskt sjóumveldi galda ...

Til 4

Tilmælið verður tikið til eftirtektar og ásetingin broytt, so at § 2, stk. 2, fer at ljóða:

Stk. 2. Á tí fýroyska landgrunninum og í fýroyskum sjógvi uttan fyri fýroyskt sjóumveldi galda §§ 1, 3-5, 7-10, 14-16 og 48-49, so langt tær passa, og við teimum avmarkingum, sum altjóðarættur setur.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

5. Fiskimálaráðið mælir til at nágreina hugtakið *landgrunnurin* í viðmerkingunum, eins og tað er gjørt í teimum serligu viðmerkingunum til § 1 í uppskotinum til sjófeingislóg (løgtingsmál nr. 18/2017).

Til 5

Tilmælið verður tikið til eftirtekar, og soljóðandi nágreining verður skoytt upp í tær serligu viðmerkingarnar til § 2, stk. 2:

Landgrunnurin er havbotnurin og undirgrundin á økjum, sum eisini røkka út um føroyskan sjógv sum eitt natúrligt framhald av tí føroyska landgrunninum. Ytra markið fyri landgrunnin verður ásett eftir serligum altjóðarættarligum mannagongdum, samsvarandi art. 76 í ST-havrættarsáttmálanum. Í art. 77 í havrættarsáttmálanum eru eisini ásetingar um rættindir hjá strandarlondunum, m.a. at gagnnýta livandi tilfeingi á landgrunninum.

25. Føroya landfúti

1. Viðvíkjandi § 53, stk. 1, sum ásetur, at eftirlitsmyndugleikin ella lögreglan skal hava ótarnaða atgongd at ogn, har ið virksemi fer fram, sum kann ávirka náttúrumargfeldið, ella har ið náttúrumargfeldið verður mett at vera ávirkað, vísir Føroya landfúti á, at tað í teimum serligu viðmerkingunum er nágreinað, at eftirlitsmyndugleikin ella lögreglan skal hava atgongd, tá ið tað krevst til at útinna uppgávur eftir lógini. Av tí at, lögreglan ikki beinleiðis hevur uppgávur eftir lógini, mælir Føroya landfúti til at strika tilsipingina til lögregluna úr ásetingini og viðmerkingunum og í staðin seta eina áseting inn, um at eftirlitsmyndugleikin kann heita á lögregluna um at vera sær til hjálpar.

Til 1

Tilmælið verður tikið til eftirtekar. Tilsipingin til lögregluna verður strikað í § 53, stk. 1, og teimum serligu viðmerkingunum til greinina, og sum nýtt stk. 2 verður ásett:

Stk. 2. Eftirlitsmyndugleikin kann heita á lögregluna um at vera sær til hjálpar, tá ið heimildirnar eftir stk. 1 verða útintar.

2. Føroya landfúti vísir á, at tað í útgangsstøðinum krevur rættarúrskurð, um ein myndugleiki skal hava atgongd at privatari ogn, eisini ogn, sum verður brúkt til vinnuligt endamál, t.d. verksmiðju- og goymsluhølum. Føroya landfúti mælir til, at tað verður nágreinað beinleiðis í ásetingini, at talan er um atgongd uttan rættarúrskurð. Í teimum serligu viðmerkingunum til § 53, stk. 1, verður nágreinað, at tann, sum úttinnir eftirlitið skal skjálprógva sín samleika. Føroya landfúti mælir til, at hetta verður ásett í sjálvari ásetingini.

Til 2

Tilmælið verður tikið til eftirtekar. § 53, stk. 1, 1. pkt., verður í staðin orðað:

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

§ 53. Tá ið tað krevst til at útinna uppgávur eftir lógini, skal eftirlitsmyndugleikin, við samleikaváttan og uttan rættarúrskurð, hava ótarnaða atgongd at ogn, har ið virksemi fer fram, sum kann ávirka náttúrumargfeldið, ella har ið náttúrumargfeldið verður mett at vera ávirkað.

3. Viðvíkjandi § 62, stk. 1, sum nevnr ásetingarnar í lógini, sum hava revsing knýttá at sær, mælir Føroya landfúti til at taka heimildarásetingarnar úr ásetingini og í staðin áseta í einum nýggjum stykki, at tað í reglum ásettum við heimild í lógini kann ásetast revsing fyri brot á ásetingarnar í reglunum.

Til 3

§ 62, stk. 1, knýtir revsing bæði at reglunum í teimum nevndu ásetingunum og at kunngerðum og avgerðum við heimild í teimum nevndu ásetingunum. Tí er ikki neyðugt at endurtaka revsingarásetingina í kunngerðum og avgerðum, fyri at brot skulu kunna revsast eftir § 62. Hinvegin kann tørvur vera á at áseta, at revsing ikki skal vera knýtt at ávísnum ásetingum í kunngerðum.

Fyri greidleikan verður tilmælið fyri ein part tikið til eftirtektar. § 62, stk. 1, verður óbroytt sum revsingarheimildaráseting, men sum nýtt stk. 2 verða ásett:

Stk. 2. Í reglum ásettum við heimild í ásetingum, sum nevndar verða í stk. 1, kann landsstýrismaðurin áseta nærri reglur um revsing fyri brot á ásetingar í reglunum. Landsstýrismaðurin kann somuleiðis áseta, at brot á ásetingar í reglunum ikki skal vera revsivert.

4. Føroya landfúti heldur, at summar av ásetingunum, sum nevndar verða í § 62, stk. 1, ikki tykjast at vera nóg greiðar til, at revsing skal vera knýtt at teimum. Tað verður m.a. hildið at vera ógreitt, hvør ið er rættarsubjekt í § 16, hvørji gerð ella hvørjum óvirkni ið revsing er knýtt at í § 28, og hvat ið kann vera brot á eina álegging eftir § 57, stk. 1.

Til 4

Revsingarheimild verður fyrst og fremst skotin upp fyri ásetingar í lógini, sum bera í sær ítøkiligar skyldur ella áleggingar.

Viðvíkjandi § 16 verður viðmerkingin tikin til eftirtektar og ásetingin strikað úr § 62, stk. 1.

Viðvíkjandi § 28 er revsiheimildin knýtt at reglum, sum landsstýrismaðurin ásetur við heimild í § 28, stk. 2.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Verður ein álegging eftir § 57, stk. 1, ikki lýdd, kann tann, sum hefur ábyrgdina, revsast, um tey ólógliðu viðurskiftini, sum boð verða givin um at fáa aftur í rættlag, eru brot á ásetingar, sum nevndar eru í § 62, stk. 1.

5. Føroya landfúti mælir til at umhugsa at skriva § 62, stk. 1, 2 og 3, saman.

Til 5:

Tilmælið verður tikið til eftirtektar, og § 62, stk. 1, verður í staðin orðað soleiðis:

Er ikki hægri revsing ásett í aðrari lóggávu, verður við sekt ella fongsli upp í eitt ár, ella undir skerpanði umstøðum fongsli upp í tvey ár, revsaður tann, sum við vilja ella av ósketni brýtur ásetingarnar í ella við heimild í § 15, §§ 17-20, § 22, stk. 1, nr. 1 og 2, § 23, § 25, stk. 2-4, §§ 26-28, §§ 31-36, § 41, § 49, § 52, stk. 2, 1. pkt., ella §§ 53-57 ella ger ímóti álegging eftir § 58.

Samstundis verður soljóðandi nágreining av *skerpanði umstøðum* sett í tær serligu viðmerkingarnar í § 62, stk. 1:

Tá ið mett verður, um talan er um skerpanði umstøður, skal serligur dentur leggjast á, um rættarbrotið hefur verið atvold til munandi skaða á náttúrumargfeldið ella vanda fyri slíkum skaða, um skaðin á náttúrumargfeldið verður mettur at vera óbotaligur, hvussu stóra skyld tann, sum hefur framt rættarbrotið, hefur, og um viðkomandi hefur sett fyriryrgjandi ella tálmandi tiltøk í verk.

6. Føroya landfúti vísir á, at skulu uttanrættarlig sektaruppskot kunna gevast fyri brot á lógina, skal tað ásetast í § 62, at mál um brot á ásetingar í lógini verða viðgjørð sum lögreglumál, men at tey í kapitli 72 og 73 í rættargangslógini nevndu tvingsilstiltøkini verða brúkt sum í ríkisákæramálum.

Til 6

Tilmælið verður tikið til eftirtektar, og ásett verður sum nýtt stk. 3:

Stk. 3. Mál um brot á tær í stk. 1 nevndu ásetingarnar og ásetingar við heimild í teimum í stk. 1 nevndu ásetingunum verða viðgjørð sum lögreglumál. Tvingsilstiltøkini í kapitli 72 og 73 í rættargangslógini verða brúkt sum í ríkisákæramálum

26. Skógfriðingarnevndin

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

1. Skógfriðingarnevndin heldur ikki-heimahoyrandi lívverur verða settar grundleggjandi uttan fyri lógina og vísir í tí sambandi til § 5, stk. 2, í uppskotinum. Sagt verður, at ikki-heimahoyrandi lívverur ikki verða lýstar sum partur av tí føroyska veruleikanum, men sum ein grundleggjandi vandi.

Skógfriðingarnevndin sigur seg harmast, at hugburðurin í lógaruppskotinum yvirskipað er avmarkandi, og at virksemi sum planutskúlar, plantusølur, royndarvirksemi o.a. ikki verður nevnt í lógini. Sagt verður, at tað júst er slíkt virksemi, sum hevur tann yrkisliga førleikan og tað dagliga sambandið við lívverurnar.

Til 1

Um vandan við fremmandum lívverum

Innsløðing av plantum og dýrum hevur altíð verið partur av okkara mentan. Eins og tey flestu av okkara húsdýrum er tað mesta av tí, sum plantað verður til matna, innsløtt. Slík innsløðing hevur í nógvum førum havt gagnligar ella neutralar avleiðingar. Men vaksandi handil, ferðavinna og ferðing, og minni marknaeftirlit millum lond og meginlond, hevur nú skjótar broytingar við sær, við tað at lívverur lættari og skjótari breiða seg til nýggj økir, har ið tær ikki hoyra heima. Fremmandar lívverur kunnu sløðast inn í landið úr øllum heimspørtum, annaðhvørt sum vøra, sum tilætlað verður innflutt, ella sum sokallaðir ferðasníkar við fólki, dýrum, plantum, vørum ella flutningstólum.

Fremmandar lívverur hava ofta ikki eitt natúrligt samanspæl við staðegin dýr og plantur. Eitt nú kunnu fremmandar plantur kunnu troka staðegnar plantur av, um so er, at tær vaksa skjótari og taka ljós og føðslu frá minni kappingarførum staðegnum plantusløgum. Á sama hátt kunnu fremmand dýrasløg troka staðegin dýrasløg av, um tey eru sterkari í kappingini um somu føði og búøki. Fremmandar lívveru kunnu eisini elva til sjúku hjá staðegnum lívverum ella brúka tær sum føði og soleiðis gera sítt til at minka um tað staðegna lívfrøðiliga margfeldið.

Við væntaðum hitavøkstri er orsök at halda, at tað, sum frá líður, verður lættari hjá fremmandum lívverum at fóta sær í føroyskari náttúru. Vandin fyri spjaðing og óhepnum avleiðingum í sambandi við innsløðing fer tí væntandi at vaksa. Eisini áður innslødd sløg, sum enn ikki hava megnað at sett seg niður í munandi stovnum, ella sum ikki hava megnað at spjaðst nevningarvert í Føroyum, kunnu, sum frá líður, gerast hóttanarsløg.

Fremmandar lívverur verða á altjóða stigi mettar at vera millum tær størstu hóttanirnar móti tí lívfrøðiliga margfeldinum á jørðini. Eisini í Føroyum kunnu fremmandar lívverur vera og gerast ein álvarslig hóttan móti lívfrøðiligum margfeldi, og trupulleikar, sum kunnu standast av fremmandum lívverum, kunnu fara at kosta landinum nógv. Trupulleikin við fremmandum lívverum, sum kunnu valda føroyskari náttúru skaða, kan bæði fevna um lívverur, sum tilætlað ella ótilætlað verða fluttar inn í landið, og lívverur, sum natúrliga finnast í Føroyum, men sum við mannahjálp breiða seg til nýggj økir. Tiltøk móti fremmandum lívverum kunnu tí vera týðningarmikil fyri at røkka málinum um at steðga missinum av lívfrøðiligum margfeldi.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Fremmandar lívverur eru ikki eru fevndar av verndarendamálinum sambært lógaruppskotinum, sbr. § 5, stk. 2, men tað merkir ikki, at tær ikki eru partur av *tí føroyska veruleikanum*. Tað merkir bara, at tær ikki eru fevndar av verndarendamálinum. Og hóast ávísur vandi fyri náttúrumargfeldið er knýttur at tí at flyta inn og seta út fremmandar lívverur, so merkir tað ikki, at allar fremmandar lívverur í øllum sambandi eru óynsktar. Tað merkir bara, at tær skulu handfarast við fyriliti.

Fremmandur gróður í Føroyum

Føroyar hava við tíðini fingið eitt fjølbroytt úrval av plantum, sum nógvir føroyingar gleðast um. Økir við nógvum ymsum plantusløgum kunnu hava gagnliga ávirkan á føroyskt náttúrumargfeldi, tí stundum fæst eitt fjølbroyttari dýralív, umframt at fuglur stundum finnur sær skjól og føði á slíkum støðum.

Tær serligu viðmerkingarnar til fyrisitingarmiðið fyri sløg (*species*) í § 5, stk. 1, nevna hetta, at ein fyrikoming av einum slag kann vera *røktartreytað* ella *røktarávirkað*. Sambært viðmerkingunum geldur fyrisitingarmiðið eisini fyri slík sløg, og sagt verður, at natúrlig gongd í slíkum førum má skiljast út frá samanspælinum millum fólk og náttúru, sum hevur skapt ella givið sítt íkast til lívsfyritreytirnar hjá slagnum.

Hinvegin skerst ikki burtur, at vandar *kunnu* standast av plantuinnflutningi og -útseting. Tí fremmand plantusløg eru nýggj fyrbrigdir í føroyskari náttúru, kunnleikin um tey er stundum avmarkaður, og okkum vantar gransking á økinum. Vit hava heldur einki plantueftirlit við hvørki innflutningi ella flutningi innanoyggja.

Bókarverkið *Føroya náttúra* umrøður hetta, at vit í framtíðini væntandi fara at fáa fleiri gróðursettar plantur, sum fara at villast út og trívast í styttri og longri tíð, bæði ársurtir, fleiráraurtir og viðarplantur. Nevnt verður, at planturnar kunnu villast út við rótspónum, fræi ella sankutøðum. Planturnar kunnu eisini nørast so nógv í urtagørðum, at fólk fáa ov nógv av teimum og koyra tær útum. Oftast hvørva tær tá av seyðabiti, men tað er sambært *Føroya náttúru* ikki óhugsandi, at vit fara at síggja nógv meira til hetta, nú tað er vorðið alt vanligari at vetrarfríða býir og bygdir.

Eisini stríggjin nýggj sløg av illgresi kunnu sum frá líður verða til stóran ampa. Onkur nýggj plantusløg, sum gerast kvom og kappingarfør í tí føroysku náttúruni, kunnu gerast ein vandi fyri upprunavøksturinum. Ein annar vandi er, at plantur kunnu kynblandast við tær føroysku og gera nýggjar kynblendingar.

Eitt annað óheppið árin á tað lívfrøðiliga margfeldið, sum *Føroya náttúra* nevnrir, er hetta, at tað verður vanligari at brúka eitur at týna óynskt plantu-, soppa- og dýrasløg við, og tá týnast tíverri eisini onnur sløg.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Vit vita, at tey innfluttu plantusløgini hava aðrar verur við sær, bæði skaðiligar og gagnligar, umframt verur, sum vit ikki vita nóg mikið um ella kenna nóg væl enn. Summar eru í moldini og liva av øðrum smáverum ella á deyðum plantutilfari, men nógvar halda seg til ávísa vertsplantu ella plantuætt.

Sum dømi um sonevndar samværisverur nevnið *Føroya náttúra* ymisk soppasløg, sum liva saman við við gróðursettum vertsplantum. Bara í teimum føroysku viðarlundunum liva eini 200 sløg av stórsoppum, summir gagnligir, bæði hjá plantum og fólki, og summir eitrandi. Nógvir soppar, eitt nú svartaspilla, eru eisini sjúkuelvandi, bæði hjá villum og dyrkaðum plantum. Aðrir liva bara á deyðum plantulutum og gera sostatt sítt til at bróta niður lívrunnin evnir. Við plantum og mold fylgja eisini bæði gagnligar og sjúkuelvandi bakteriar. Summar eru undir eftirliti í grannalondunum, men enn er bara onkur sjúkuelvandi bakteria skrásett her.

Virus er ein annar trupulleiki. Sambært *Føroya náttúru* síggjast tekin um plantuvirus á fleiri plantusløgum, og roknað verður við, at talan er um somu virussløg, sum eru kend í grannalondunum. Sambært *Føroya náttúru* sæst týðiligur munur á gróðrinum hjá nýggjum, innfluttum, virusfríum plantum og eldri, virusfongdum plantum av sama slag, sum eru í Føroyum.

Skaðadýr sum ormverur, kykt og smádýr fylgja við innfluttum plantusløgum og mold, og summi teirra, eitt nú lús, spannari, vevjari, trantklukka, snigil og rundormur, valda stundum ávísu plantusløgum stóran beinleiðis skaða. Onnur dýr valda óbeinleiðis skaða við at týna gagndýrini.

Summi dýr, eitt nú firvaldar, eru meira til gagns og gleði. Onkur firvaldur fer kanska at trívast, um vertsplanturnar støðugt eru til. Býflugur (*Apidae*) fáast til keyps í øðrum londum og kunnu hugsast at koma henda vegin til dusting í vakstrarhúsum. Tað ber til at týna ávís sløg av illgresi, plantusjúkum og skaðadýrum við øðrum livandi verum. Og tað ber til at flyta inn fleiri ymsar smáverur móti skaðaelvarum sum lúsum, spunamottum, ormverum, sniglum o.ø. Tað verður stundum gjørt.

Samanumtikið sigur *Føroya náttúra*, at hóast tað í summum førum hevur havt gagnliga ávirkan á føroyskt náttúrumargfeldi, at fólk hava flutt inn og gróðursett fremmand sløg, so er alsamt vandi fyri, at skaðilig evnir verða innflutt av misgáum. Av og á kunnu eisini sløg, sum eru innflutt til at planta í urtagarðar, villast út í náttúruna, og hetta kann í summum føra hava óhepnar avleiðingar. Sum dømir um slíkar plantur nevnið *Føroya náttúra* blettuta apublómu (*Mimulus guttatus*) og rugosarósu (*Rosa rugosa*), sum kunnu breiða seg so mikið, at tær kunnu týna tann villa vøksturinn. Tað er ilt at tálma slíkum vøkstri aftur, og tí mælir *Føroya náttúra* til neyvt eftirlit við øllum, sum kemur henda vegin, so at innflutningurin av sløgum, sum kunna verða føroyskari náttúru at skaða, verður so lítil sum gjørligt.

Lógaruppskotið um fremmandar lívverur

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Fyrst er at siga, at sambært fyrisitingarmiðinum í § 5, stk. 1, í uppskotinum skal miðast eftir at røkja sløgini (*species*) og teirra ílegumargfeldi við framtíðini í huga, og at sløgini skulu vera at finna í lívførum stovnum í sínum natúrligu útbreiðslukjum. Á § 5, stk. 2, skilst, at fremmandar lívverur ikki eru fevndar av fyrisitingarmiðinum í § 5, stk. 1. Orsøkin til undantakið er, at fremmandar lívverur *kunnu* hava óhepna ávirkan á føroyska náttúru.

Endamálið við reglunum í lógarkapitli 4 um innflutning og útseting av lívverum er at minka um vandan fyri, at fremmandar lívverur valda føroyskum lívfrøðiligum margfeldi skaða. Sum nevnt, verður roknað við, at innflutningur og innsløðing av fremmandum lívverum verður ein vaksandi avbjóðing við øktum flutningi og ferðasambandi við umheimin, og sum veðurlagið gerst lýggjari, verður tað eisini væntandi alsamt lættari hjá sløgum, sum sløðast inn ella verða innflutt úr heitari londum, at fáa fótin fyri seg í føroyskari náttúru.

Reglurnar eru eisini ein liður í at fremja art. 8 (h) í sáttmálanum um lívfrøðiligt margfeldi, sum áleggur sáttmálalondunum, alt tað er gjørligt og skynsamt, at forða fyri innflutningi av, hava eftirlit við og basa fremmandum sløgum, sum hóttu vistskipanir, búøkir ella onnur sløg, og art. 196 (1) í havrættarsáttmálanum, sum áleggur sáttmálalondunum at fremja allar atgerðir, sum krevjast til at forða fyri, avmarka og hava eftirlit við innflutningi av fremmandum ella nýggjum sløgum, sum kunnu hava munandi skaðiligar broytingar við sær í havumhvørvinum.

Sambært § 26, stk. 1, 1. pkt., er útgangsstøðið, at tað krevst loyvi frá landsstýrismanninum til at flyta livandi ella lívførar lívverur inn í landið. Hetta útgangsstøðið er tó linkað við einum undantaki fyri dýr, sum krevja innflutningsloyvi sambært reglum ásettum við heimild í løgtingslóg um innflutning og hald av fremmandum dýrum, sbr. § 26, stk. 1, 2. pkt.

Útgangsstøðið eftir § 26, stk. 1, 1. pkt., skal síggjast í samanhangi við kunngerðarheimildirnar hjá landsstýrismanninum sbrt. stk. 4. Sambært § 26, stk. 4, kann landsstýrismaðurin áseta, at ávísar lívverur ella bólkar av lívverum skulu kunnu flytast inn uttan loyvi eftir náttúrumargfeldislógini.

Tá ið talan er um plantur, hevur landsstýrismaðurin havt í hyggju at brúka hesa heimildina, soleiðis at kunngerð hesum viðvíkjandi varð klár, tá ið náttúrumargfeldislógin kom í gildi. Í kunngerðini hevur ætlanin sostatt verið at koppa útgangsstøðinum eftir § 26, stk. 1, á, soleiðis at plantur í útgangsstøðinum frítt kunnu flytast inn. Í sambandi við viðgerðina av innkomnum hoyringarsvørum er landsstýrismaðurin tó komin eftir, at tað er greiðari at gera undantak fyri landlivandi plantur beinleiðis í lógini, og tí verður í § 26 ásett sum nýtt stk. 5:

Stk. 5. Uttan so at landsstýrismaðurin í kunngerð hevur ásett annað, krevst einki loyvi eftir hesi lógini at flyta inn landplantur og lívfrøðilig plantuverndarevnrir.

Plantur verða í § 3 í lógaruppskotinum allýstar sum *leggstreingjaplantur, mosi, algur, soppar og skónir*. *Leggstreingjaplantur* fevna eisini um trø.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Við heimild í § 26, stk. 4, 3. pkt., kann landsstýrismaðurin so gera undantøk frá stk. 5 og m.a. áseta forboð fyri flyta inn ávísar landplantur, um hetta verður mett at vera *neyðugt* til at verja lívfrøðiligt margfeldi. Tá ið talan er um plantur, fer heimildin eftir § 26, stk. 4, 3. pkt., ætlandi at verða brúkt í førum, har ið mett verður, at innflutningur kann bera í sær váða fyri munandi óhepnum avleiðingum fyri tað lívfrøðiliga margfeldið.

2. Skógfriðingarnevndin sigur seg undrast á § 28, stk. 1, nr. 2 og 3, sum ásetur, at tað uttan loyvi er loyvt at seta plantur út í privatar urtagarðar og í almennar grasagarðar og onnur velt økir, um planturnar í lítlan mun kunnu væntast at breiða seg út um økið, og spjaðingin ikki kann væntast at hava óhepnar avleiðingar við sær fyri tað lívfrøðiliga margfeldið.

Til 2

Eftir § 27, stk. 1, nr. 1, er útgangsstøðið, at loyvi krevst til at seta út lívverur, sum ikki finnast natúrliga í Føroyum. Hetta útgangsstøðið verður tó linkað við undantøkunum í § 28.

Eftir § 28, stk. 1, nr. 2, nýtist einstaklingum, sum seta plantur út í privatan urtagarð, ikki at meta um, um plantan fer at spjaðast. Hugtakið *privatur urtagarður* fevnir um urtagarðar í avmarkaðari stødd, sum gjørdir eru í sambandi við privatan bústað, frítíðarhús o.a.t., og á teimum serligu viðmerkingunum skilst, at hugtakið bara skal fevna um økir, har ið tað eru einstaklingar, sum seta út, og ikki professionell, t.d. landslagsarkitektar, garðyrkisfólk og onnur, sum orsakað av sínum yrki hava serligan førleika á økinum. Standa professionell fyri útsetingini, skal urtagarðurin við atliti at tí ítøkiligum útsetingini roknast sum lund og vera fevndur av undantakinum í § 28, nr. 3, og ikki nr. 2. Er ivi, um eitt øki er at rokna sum privatur urtagarður ella lund, skal økið roknast sum lund eftir ásetingini í § 28, stk. 1, nr. 3. Ásetingin broytir tó einki í mun til fyrilitskravið eftir § 25, sum eisini geldur fyri privatar urtagarðseigarar. Hinvegin gongur eitt forboð í kunngerð eftir § 27, stk. 2, fyri at seta ávísar lívverur út fram um undantakið eftir stk. 1, nr. 2, sbr. § 28, stk. 3. Undantakið í stk. 1, nr. 2, geldur bara fyri útseting av landplantum í privatar urtagarðar. Tað geldur ikki fyri útseting av vatnplantum á sjógv ella í áir, vøtn, ósar og løkir, heldur ikki manngjördar hyljar, sbr. § 27, stk. 1, nr. 2.

Í uppskotinum, sum varð sent til hoyringar, stóð í § 28, stk. 1, nr. 3, at plantur, sum settar verða út í *almennar grasagarðar og onnur velt økir*, eru undantiknar kravinum um loyvi til útseting, um tær í lítlan mun kunnu væntast at breiða seg út um økið, og spjaðingin ikki kann væntast at hava óhepnar avleiðingar við sær fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Orðið *almennar* er tíverri komið við at misgáum og verður tí strikað. Samstundis verður orðið *viðarlundir* skoytt uppí, so at eingin ivi er um, at viðarlundir eisini eru fevndar av undantakinum. At enda verður orðið *grasagarðar* broytt til *lundir*. Í teimum serligu viðmerkingunum verður nágreinnað, at hugtakið *lundir* skal skiljast breitt við somu merking sum norsku hugtøkini *parkanlegg* og *grøntanlegg*, t.e. í høvudsheitum manngjörd økir við gróðrarklæddum flatum, t.d. til ítróttar-, frítíðar- ella fríðkanarendamál. Sum dømir um slík økir kunnu nevnast

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

felagsøkir í bústaðarøkjum, urtagarðar, lundir, kirkjugarðar, uttanduraøkir við skúlar og aðrar almennar bygningar, ítróttarøkir og fríðkað økir fram veg vegum. Orðingin í § 28, stk. 1, nr. 3, verður tí *lundir, viðarlundir og onnur velt økir*.

Við treytini í § 28, stk. 1, nr. 3, um, at planturnar í lítlan mun kunnu væntast at breiða seg út um økið, meinast, at tað ikki er eitt ósvitaligt krav, at planturnar ikki kunnu væntast at breiða seg. Ein ógvuliga avmarkað spjaðing, bæði við atlit at tali á plantum og fjarstøðu frá útsetingarøkinum, lýkur treytina. Treytin um, at spjaðingin ikki kann væntast at hava óhepnar avleiðingar við sær fyri tað lívfrøðiliga margfeldið, skal tulkast strangliga, og spjaðingin skal ikki kunna væntast at hava óhepnar avleiðingar við sær fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Fyri at loyvi ikki skal krevjast, krevst bæði, at treytin um avmarkaða spjaðing er lokin, og at væntaður váði ikki er fyri óhepnum avleiðingum fyri tað lívfrøðiliga margfeldið.

3. Skógfriðingarnevndin vísir á, at tað hevur týðning fyri alt samfelagið, at til ber at fremja ta neyðugu granskingina í royndum við plantum, ikki bara til viðarlundir, men eisini til urtagarðar, til lívdarplanting, til grønmetisvelting og til vanliga gleði og gagn til frama fyri landsins borgarar. Víst verður á, at planturnar, sum dagliga verða brúktar í ymsum samanhangi, at kalla allar eru komnar inn av øðrum leiðum á jarðarknøttinum, men í dag eru partur av samleika okkara og óloysiliga bundnar at bygd, bý og veltum lendi. Víst verður somuleiðis á, at ein ikki so lítil partur av føroyskum gróðri fevnir um plantur, sum upprunaliga eru komnar uttanefrir, men sum við tíðini eru vorðnar partar av føroyskari floru.

Til 3

Verður varsemissskyldan eftir § 25 lokin, og er ikki talan um plantur, sum í kunngerð forboð er sett fyri at flyta inn ella seta út, kann slík gransking halda fram sum áður.

Hóast fremmandar plantur kunnu vera partur av føroyskum samleika og óloysiliga bundnar at bygd, bý og veltum lendi, eru tær í útgangsstøðinum ikki fevndar av verndarendamálinum við náttúrumargfeldislógini, sbr. 1. pkt. omanfyri.

Viðvíkjandi plantum, sum upprunaliga er komnar uttanefrir, men við tíðini eru vorðnar partur av føroyskari floru, verður víst til tær serligu viðmerkingarnar til § 3, nr. 2, í uppskotinum. Tað er ilt at seta almennar treytir fyri, nær ið eitt slag, sum einaferð er innsløtt, kann sigast at finnast náttúrliga, t.e. ikki longur er at rokna sum fremmant. Um sløg, sum í síni tíð eru innflutt til Føroya, kunnu roknast fyri náttúrlig, veldst m.a. um, hvussu long tíð er fráliðin, síðan tey vórðu innflutt, og í hvønn mun slagið ella stovnurin hevur lagað seg eftir føroyskari náttúru.

4. Skógfriðingarnevndin vísir á, at av tí at meginparturin av tí føroyska náttúrugrundarlagnum er ávirkaður av menniskjum, er tað trupult at tosa um *náttúru*, um markið millum røktarlandslag og bygt landslag ikki verður nágreinað.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Til 4

Sum skilst á teimum serligu viðmerkingum til § 1 í uppskotinum, er hugtakið *náttúran* ætlað eisini at fevna um røktarávirkað og røktartreytað lívfrøðiligt margfeldi. Føroysk náttúra fevnir bæði um náttúru- og røktarlandsløg, og skiftini teirra millum eru mangan glíðandi. Á teimum serligu viðmerkingunum til § 1 skilst eisini, at landslag, sum burturav er manngjørt, t.d. býir, ikki er fevnt av náttúrumargfeldislógini.

Hugtakið *náttúra* fevnir breiðari enn hugtakið *náttúruøkir* í § 32. Á teimum serligu viðmerkingunum til § 32 um tjóðgarðar skilst, at tað ikki er eitt krav fyri at lúka treytina um at vera náttúruøki, at økið hevur verið fullkomiliga órørt av fólki. Víst verður á, at slík økir nóg illa finnast í Føroyum, her fólk í størri ella minni mun hava lagt slóð eftir seg í stórum pørtum av náttúruni. Kravið eftir § 32 útihýsir tí ikki allari mannaávirkan, men setur heldur mark mótvegis virknum brúki av náttúruni, t.d. landbúnaðarlandslagi. At eitt øki hevur verið brúkt til víðtøkið uttangaðsbrúk sum t.d. beiti, er ikki til hindurs fyri, at økið í høvudsheitum er at rokna sum náttúruøki.

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 33 um landslagsverndarøkir skilst, at tað við røktarlandslagi gjarna meinast gamalt landbúnaðarlandslag, t.d. slóttubøur og byrgir, men at ásetingin ikki avmarkað til hetta.

5. Skógfriðingarnevndin vil vita, um nakað í lógini kann avmarka atgongdina at viðarlundalendi.

Til 5

Eftir býarskipanarlógini er tað tann einstaka kommunan sum planmyndugleiki, sum varðar av lendisplanlegging í kommununi og kann leggja lendi hjá kommununi út til ymisk endamál. Sambært løgtingslóg um viðarlundir er tað ein treyt fyri almennum studningi til niðurseting ella rakstur av viðarlund, at friðingarvátan er tinglisin á lendi.

Eftir § 7 í uppskotinum til náttúrumargfeldislóg skal kommunan sum almennur myndugleiki hava meginreglurnar í §§ 8 til 12 sum leiðreglur, tá ið hon úttinnir myndugleika, umframt at hon skal halda ta almennu fyrilitsskylduna eftir § 6 og tað serliga fyrilitsskravið eftir § 25.

6. Skógfriðingarnevndin spyr, hvørji parametir ið galda fyri lýsing av náttúrusløgum.

Til 6

Náttúruslag verður í § 3, nr. 8, í uppskotinum allýst sum einsháttað slag av náttúru, sum fevnir um allar livandi lívverur og umhvørvistættirnar, sum har virka, ella serstøk sløg av náttúrufyribrigdum umframt serstøk sløg av jarðfrøðifyribrigdum.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Sambært fyrisingarmiðinum í § 4 skal miðast eftir at røkja margfeldið av náttúrusløgum í teimum natúrligu útbreiðsluøkjum umframt margfeldið av sløgum og tær vistfrøðiligu tilgongdirnar, sum eyðkenna hvørt náttúruslagið.

7. Viðvíkjandi § 28 sigur Skógfriðingarnevndin, at virkseimið hjá nevndini átti at kunnað verið framt uttan serligt loyvi, men framvegis verið fevnt av tí serliga fyrilitsskravinum í § 25. Spurt verður, hví viðarlunda- og royndarvirkseimi ikki er undantikið frá serligum loyvi til at seta plantur út sbt. § 28.

Til 7

Viðarlundir *eru* fevndar av undantakinum í § 28, nr. 3. Sum nevnt í 2. pkt. omanfyri verður, fyri at eingin ivi skal vera, orðið *viðarlundir* skoytt upp í nr. 3, so at orðingin verður *lundir*, *viðarlundir* og *onnur velt økir*.

8. Viðvíkjandi § 26, stk. 3, sum ásetur, at loyvi ikki kann gevast til at flyta inn livandi ella lívførar lívverur, um orsök er at halda, at útsetingin fer at hava munandi óhepnar avleiðingar við sær fyri tað lívfrøðiliga margfeldið, sigur Skógfriðingarnevndin, at tað ikki ber til at siga, hvussu ein planta fer at hátta sær í framtíðini. Sagt verður, at til ber at roynd plantuna og hava eftirlit við henni, men at eingin kann vita, hvussu lívveran fer at laga seg og bera seg at um 10, 20 ella 100 ár.

Til 8

Ásetingin í § 26, stk. 3, geldur bara fyri fremmandar lívverur, sum ikki eru undantiknar loyvirkravinum eftir § 26, stk. 1, og ásetingin fevnir bara um førir, har ið orsök er at halda, at innflutningurin og møgulig útseting, sbr. stk. 2, fer at hava við sær *munandi* óhepnar avleiðingar fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Sum skilst á teimum serligu viðmerkingunum til ásetingina, verður metingartemað ymiskt, alt eftir um endamálið við innflutninginum eisini er útseting, ella um talan er um innflutning til afturlatið brúk. Hevur tann, sum flytur inn, ongar ætlanir um at seta út í náttúruna, eru tað fyrst og fremst spurningar við atliti at sannlíkindunum fyri broyttum brúki ella vandanum fyri, at lívverur sleppa út, og hvørjar avleiðingar hetta fær, sum eru viðkomandi. Er endamálið at seta út í náttúruna, má spurningurn vera, um orsök er at halda, at tann komandi útsetingin fer at hava munandi óhepnar avleiðingar fyri tað lívfrøðiliga margfeldið.

Talan er um eitt minstakrav, sum skal vera lokið. Fyri at loyvi ikki skal kunna gevast, krevst eitt positivt grundarlag fyri rokna við munandi óhepnum avleiðingum. Er einki slíkt grundarlag, kann loyvi gevast, eisini hóast tað heldur ikki er grundarlag fyri *heilt* at útiloka munandi óhepnar avleiðingar. Men í slíkum førum fær meginreglan um fyrivarni týðning sum leiðregla, sbr. § 9. Eftir meginregluni um fyrivarni skulu ikki ov strong skjalfestingarkrøv setast, tá ið hugtakið *orsøk at halda* verður tulkað.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

Sum nevt í 1. pkt. omanfyri, verða landplantur, t.e. eisini trø, í útgangsstøðinum undantiknar loyviskravinum eftir § 26, stk. 1, 1. pkt., sbr. § 26, stk. 5.

9. Skógfriðingarnevndin heldur uppskotið leggja upp til avmarkingar av innflutningi, nýtslu og sølu av plantum og kundi í tí sambandi kundi hugsað sær at vitað, hvussu vitanargrundarlagið verður útvegað, og hvør myndugleiki ið letur vitanargrundarlagið.

Til 9

Sambært tí nýggja § 26, stk. 5, sbr. 1. pkt. omanfyri, krevst einki loyvi eftir náttúrumargeldislógini til at flyta inn landplantur, uttan so at landsstýrismaðurin hevur ásett annað í kunngerð. Loyvi krevst heldur ikki eftir lógini at flyta inn lívfrøðilig plantuverndarevnir, uttan so at landsstýrismaðurin hevur ásett annað í kunngerð.

Við heimild í § 26, stk. 4, 3. pkt., kann landsstýrismaðurin gera undantøk frá stk. 5 og áseta forboð fyri at flyta inn ávísar landplantur ella ávís lívfrøðilig plantuverndarevnir, um tað verður mettt at vera neyðugt til at verja lívfrøðiligt margfeldi. Henda heimildin fer ætlandi at verða brúkt í førum, har ið mettt verður, at innflutningur kann bera í sær váða fyri munandi óhepnum avleiðingum fyri tað lívfrøðiliga margfeldið. Tað fer at liggja á náttúrufyrisingini at útvega tað neyðuga vitanargrundarlagið fyri møguligum avmarkingum í kunngerð.

10. Skógfriðingarnevndin mælir til at broyta fyrisingarmiðið fyri náttúrusløg og vistskipanir (§ 4), so at inntriv við mannavirksemi koma í miðdepilin heldur enn broytingar í umhvørvi og náttúru.

Til 10

Á teimum serligu viðmerkingunum til § 4 skilst, at orðið *røkja* bæði sipar til virkna fyrising og at náttúran sjálv heldur sær, mennist og endurnýggjar seg. Í hugtakinum liggur harafturat bæði eitt langskygt og eitt stuttskygt sjónarhorn. At stuttskygd røkt ikki er nóg mikið, skilst eisini á § 1, har tað yvirskipaða endamálið er røkt nú og í framtíðini.

Tær serligu viðmerkingarnar til § 4 nevna eisini hetta, at náttúran er umskiftilig, og at útbreiðslan av náttúrusløgum kann vera skiftandi, t.d. við veðurlagsbroytingum. Víst verður somuleiðis á, at margfeldið av sløgum (*species*) og tær vistfrøðiligu tilgongdirnar kunnu vera fyri natúrligari menning, sum aftur ávirkar innihaldið í náttúrusløgnum.

Funktióinir, bygnaður og framleidni lýsa vistskipanina, sbr. § 4, 2. pkt., og sambært teimum serligu viðmerkingunum til § 4 eru hetta dynamisk hugtøk, sum fevna um ta natúrligu gongdina í vistskipanini.

Tilmælið verður ikki tikið til eftirtektar.

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

11. Viðvíkjandi § 5, stk. 2, heldur Skógfriðingarnevndin samansetingina *fremmandar lívverur* vera óhepna. Ikki-heimahoyrandi ella ikki-upprunalig verður mett at vera neutralari og beinravnari heiti.

Til 11

Hugtakið *fremmand lívvera* er valt, av tí at talan er um eitt yvirhugtak, sum fevnir um allar fremmandar lívverur, t.e. bæði tær, sum eru innræsnar, og tær, sum ikki eru.

12. Viðvíkjandi § 25, stk. 1, ger Skógfriðingarnevndin vart við, at tað ikki bara eru fremmandar lívverur, sum kunnu skaða lívverumargfeldið í einum ávísium øki. Víst verður á, at eisini heimlig sløg kunnu breiða seg hagar, ið tey ikki natúrliga hoyra heima.

Til 12

Sum skilst á allýsingini í § 3, nr. 1, sipar hugtakið *fremmand lívvera* til lívveru, sum ikki hoyrir til nakað slag ella nakran stovn, sum finst natúrliga á staðnum.

13. Viðvíkjandi § 26, stk. 2, vísir Skógfriðingarnevndin á, at tað er torført at lúka kravið um vitanarborið grundarlag, tá ið talan er um lívverur, sum ikki eru royndar fyrr.

Til 13

Ásetingin ger greitt, at tað liggur á umsøkjaranum at gera greiðu fyri, hvørji árin ið útsetingin kann hava á tað lívfrøðiliga margfeldið, og at tað ikki kann krevjast, at fyrisitingin tekur sær av hesum sum liður í upplýsingarskylduni hjá fyrisitingini eftir fyrisitingarrættinum. Tað geldur, sama um útsetingin er fevnd av undantaki fyri loyviskrav til útseting eftir § 28. Hvørjar upplýsingar ið umsøkjarin skal geva, og hvat slag av serligari greiðu ið umsøkjarin skal gera, veldst um umstøðurnar – serliga hvat slag (*species*) talan er um, yvirlivingar- og spjaðingarevnini hjá slagnum, hvussu nógvar lívverur ið skulu flytast inn, og hvar og hvussu setast skal út. Kravið um at gera greiðu fyri árinum á tað lívfrøðiliga margfeldið verður sostatt meira avmarkað í førum, sum eru fevnd av § 28, stk. 1, nr. 2 og 3, enn annars.

14. Viðvíkjandi § 27, stk. 2, spyr Skógfriðingarnevndin, hví privatir urtagarðar eru undantiknir heimildini hjá landsstýrismanninum at áseta reglur um krøv um loyvi til at seta út lívverur, sum ikki frammanundan finnast natúrliga á staðnum.

Til 14

Ásetingin endurspeglar, eins og § 28, stk. 1, nr. 2, eina vigan av fyrilitum fyri váðanum fyri negativari ávirkan á náttúrumargfeldið og fyrilitum fyri *øðrum týðandi*

HEILSU- OG INNLENDISMÁLARÁÐIÐ

samfelagsáhugamálum, sbr. eisini § 14. Endamálið er, at privatir urtagarðseigarar skulu kunna ganga út frá, at lógliga keyptar plantur kunnu setast út í egnan urtagarð. Tað verður ikki mett at vera ynskjandi, at privatir urtagarðseigarar skulu meta um spjaðingarevnini hjá plantum og móguliga søkja um loyvi, áðrenn teir seta út í urtagarðin. Hetta sama fyrilitið geldur ikki á sama hátt, tá ið talan er um útseting í lundir, viðarlundir og onnur velt økir, har ið tað vanliga eru professionell, sum standa fyri útsetingini.

15. Skógfriðingarnevndin spyr, um § 28, stk. 1, nr. 3, eisini geldur fyri útseting í sambandi við royndarvirksemi.

Til 15

§ 28, stk. 1, nr. 3, undantekur útseting av plantum (eisini trøum) í lundir, viðarlundir og onnur velt økir frá loyviskravinum eftir § 27.

Hugtakið *lund* skal skiljast við merkingini *parkanlegg*, sbr. tær serligu viðmerkingarnar til ásetingina. Undantakið er bara ætlað at fevna um tann virkaða partin av eini lund, soleiðis at útseting krevur loyvi, um hon skal fara fram í einum øki við natúrligum gróðri, sum er knýtt at lundini. Við *øðrum veltum økjum* verður sipað til veltan bø innangarðs. Í verki fær hetta fyrst og fremst týdning fyri fullvegis velt økir, tí sløg, sum verða sett út í yvirflatavelt økir, hava ofta evnir at breiða seg víðari í náttúruni. Ásetingin loyvir ikki útseting í vegskurðir ella til endurgróður sum liður í landslagsafturgerð ella bótandi tiltøkum í sambandi við eitt nú orkuútbygging.